מדינת ישראל
משרד אוצר - אגף התקציבים

הצעת תקציב הביטחון לשנת 2026

נושאים לא מסווגים

הצעת תקציב

לשנת הכספים 2026

ודברי הסבר

משרד הביטחון

תוכן עניינים

הצעת תקציב בחלוקה לתחומי פעולה 7
דברי הסבר בחלוקה לתחומי פעולה 9
פרק א' – תיאור מערכת הביטחון 11
פרק ב' - דגשים מרכזיים בהצעת התקציב 13
פרק ג' – ניתוח הצעת התקציב וביאורים לתקציב 27
פרק ד' - כוח אדם בצה"ל ובמערכת הביטחון 37
פרק ה' - ניתוח מגדרי של הצעת התקציב 53
0109 – מטכ"ל אחר 56
0203 - יחד למען החייל 64
0802 – מכללות 65
1400 - מכשול ומרכיביו 67
1401 – רשות המעברים היבשתיים במשרד הביטחון 68
1600 – 1500 אגף שיקום נכים ואגף משפחות והנצחה 70
1703 - אגף תקשוב וניהול מערכות מידע 103
1705 - האגף והקרן לקליטת חיילים משוחררים (חיימ"ש) 109
1707 - תמיכות 112
1709 - היחידה להתיישבות ותשתית לאומית 115
1710 – תפעול הקרן לקליטת חיילים משוחררים 116
1900 – אמון - אגף מבצעים, לוגיסטיקה ונכסים 117
1901 – היחידה לתביעות 119
1902 - הרשות לפינוי מוקשים (רלפ"מ) 122
2000 - אמ"ש 124
2001 - משלחות ונספחויות הגנה 127
2600 – גמלאות קבע 129
2901 – עיר הבה"דים 130
דברי הסבר בחלוקה לתכניות 132

הצעת תקציב

לשנת הכספים 2026

בחלוקה לתחומי פעולה

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	הוצאה	הוצאה מותנית בהכנסה	הרשאה להתחייב	כמות כ"א	ביצוע 2024
15	משרד הביטחון	28,534,227	(-)658,707	2,042,312	2,320	24,063,835
0109	מטכ"ל אחר	179,600	(-)1330	2,121	-	172,418
0203	יחד למען החייל	2,000	(-)234,700	-	-	(-)40,161
0802	מכללות	51,181	(-)750	4,000	-	40,679
1400	מכשול ומרכיביו	1,035,382	(-)30,000	293,201	3	1,044,191
1401	מעברים	456,449	(-)40,000	10,000	90	542,904
1500	משפחות והנצחה	2,735,000	(-)7,831	100,000	-	2,171,492
1600	שיקום נכים	10,000,000	(-)84,012	770,000	-	7,182,667
1703	אגף התקשוב וניהול מערכות מידע	206,079	(-)3,494	259,960	-	219,678
1705	האגף והקרן לקליטת חיילים משוחררים (חיימ"ש)	147,777	(-)1,288	-	-	16,881
1707	תמיכות	2,000	-	-	-	6,812
1709	היחידה להתיישבות	26,020	-	-	-	40,748
1710	תפעול הקרן לקליטת חיילים משוחררים	14,223	-	-	18	15,023
1900	אמו"ן	444,000	(-)9,425	490,663	-	283,158
1901	ביטוח ותביעות	191,000	(-)65,734	-	-	101047
1902	רשות לאומית לפינוי מוקשים	47,000	(-)64,860	112,367	12	20,973
2000	אמ"ש	1,509,090	(-)23,788	-	2,147	1,288,353
2001	משלחות ונספחויות	217,145	(-)924	-	50	192,163
2203	הובלה וביטוח	262,029	(-)300	-	-	918,101
2600	גמלאות קבע	11,007,252	(-)30,271	-	-	9,834,220
2803	הוצאות חירום הג"א	-	(-)60,000	-	-	12,210
2901	עיר הבה"דים	1000	-	-	-	278

ד

דברי הסבר

לשנת הכספים 2026

בחלוקה לתחומי פעולה

פרק א' – תיאור מערכת הביטחון

מערכת הביטחון במדינת ישראל כוללת 3 אורגנים:

דרג מדיני - שר הביטחון

שר הביטחון הינו הממונה מטעם הממשלה על מערכת הביטחון. לידו פועלים יועצים, ויחידות מטה, המסייעים לו לנהל את מערכת הביטחון בשם הממשלה. בנוסף לשר הביטחון, הדרג המדיני במשרד הביטחון כולל שר נוסף במשרד הביטחון.

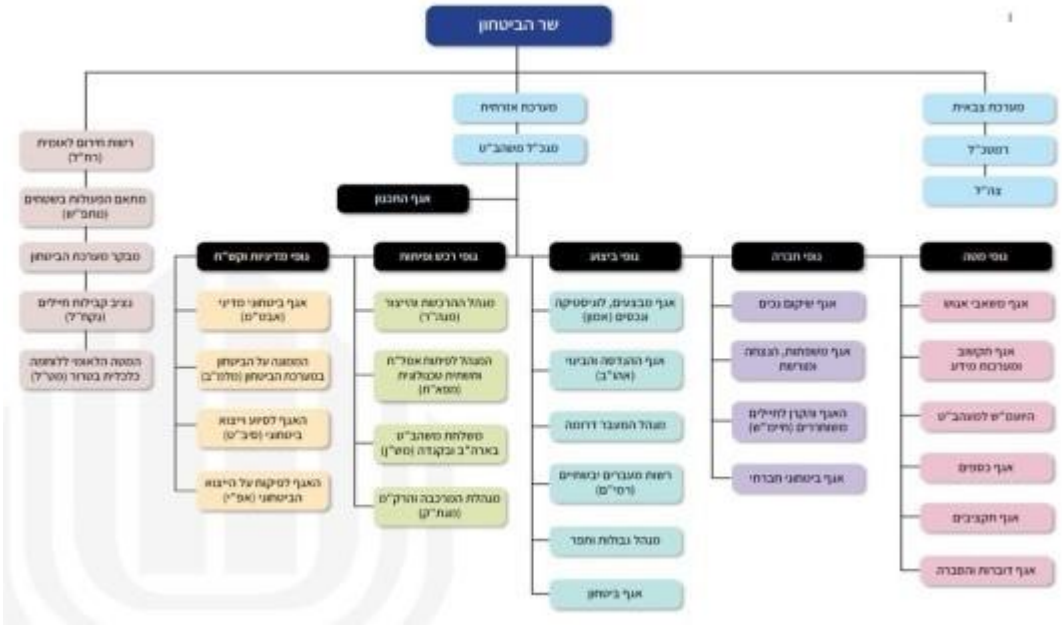
מערכת צבאית - צבא הגנה לישראל

צבא ההגנה לישראל הוא צבאה של מדינת ישראל. צה"ל פועל בכפיפות לרשויות השלטון האזרחי הדמוקרטי ולחוקי המדינה. בראש המערכת הצבאית עומד המטה הכללי של צה"ל (המטכ"ל) ובראשו הרמטכ"ל, שהוא דרג הפיקוד העליון בצבא. מטרת צה"ל היא להגן על קיומה של מדינת ישראל ועל עצמאותה, ולסכל מאמצי אויב לשבש את אורח החיים התקין. חיילי צה"ל מחויבים להילחם, להקדיש את כל כוחותיהם, ואף לחרף את נפשם להגנת מדינת ישראל, אזרחיה ותושביה.

המערכת האזרחית

המערכת האזרחית כוללת את משרד הביטחון, יחידות הסמך והתאגידים הביטחוניים. בראש מערכת הביטחון האזרחית עומד המנהל הכללי של משרד הביטחון אשר כפוף לשר הביטחון. מטרת משרד הביטחון, כפי שמוגדרת על ידי משרד הביטחון, הינה להגשים את יעדי הביטחון הלאומי, אשר בתחום אחריותו, ולבנות את בניין כוח צה"ל, תוך חיזוק יכולת ההרתעה והעצמת יתרונו האיכותי בשדה הקרב.

עץ מבנה – משרד הביטחון

*גופים נוספים הכפופים לשר הביטחון הם: ראש המטה של שר הביטחון, המזכיר הצבאי של שר הביטחון, עוזרי שר לנושאים שונים.

**חשב המשרד ור' אגף כספים כפוף מנהלית למנכ"ל משרד הביטחון ומקצועית לחשב הכללי במשרד האוצר.

***במהלך שנת 2023 התווסף בכפיפות למנכ"ל משנה למנכ"ל.

****במסגרת מלחמת "התקומה" הוקמו שתי מנהלות דואליות בכפיפות כפולה עם מנהלת תקומה לטיפול ביישובי קווי העימות.

פרק ב' - דגשים מרכזיים בהצעת התקציב

1. יעדי תקציב הביטחון

לתקציב הביטחון ארבעה יעדים מרכזיים:

א. מוכנות - הכנת הצבא למלחמה. התקציבים המופנים למוכנות נועדו לממן בין השאר רכש של חלקי חילוף, שמירת כשירותן של הזרועות על ידי אימונים, מלאי תחמושת וכיו"ב.

ב. התעצמות - השקעה במלאי ההון הביטחוני העתידי. מטרתה לתת מענה לאיומים נחזים, קיימים ועתידיים באמצעות מחקר ופיתוח, וכן להצטייד באמצעים שיעמדו לרשות המערכת בשנים עתידיות.

ג. פעילות שוטפת וביטחון שוטף - אלו מתבטאים בעלויות התחזוקה, בפעילות הביטחון היומיומית של מערכת הביטחון וכן בהוצאות השכר, הגמלאות ואגפי השיקום והמשפחות.

ד. בנוסף, בשנים האחרונות וכן בשנת 2026, התקציב נותן גם מענה להוצאות המלחמה.

2. הצעת תקציב הביטחון לשנת 2026

א. במסגרת אישור תקציב המדינה תקציב הביטחון סעיף 15 יעמוד על כ- **112,333** מיליוני ₪.

ב. **<u>תקציב הביטחון לשנת 2026 :</u>**

		2026 מיליוני ש"ח
תקציב נטו		**112,333**
הוצאה מותנית בהכנסה		22,000
מתוכה:	מענק סיוע אמריקאי מיוחד למלחמה	3,937
	סיוע אמריקאי MOU	11,543
	פרויקטים משותפים	1,811
	מענק הסיוע עקב מבצע שומר חומות	677
	הכנסות אחרות	4,030
סה"כ תקציב ברוטו		**134,333**

*סיוע אמריקאי (כולל המרות) הינו בהיקף של 3.8 מיליארד דולר סיוע, בהנחת שע"ח 3.24

1) בתאריך ה-5 לדצמבר אושר תקציב הביטחון בממשלה בהיקף של 112 מיליארד ש"ח, לפני קיצוצים רוחביים.

2) התקציב נותן מענה לנושאים הבאים:

א. בסיס התקציב – בהתאם לסיכום התקציבי שנחתם בין משרד הביטחון למשרד האוצר ביוני 2023. כולל מענה לפרויקטים ביטחוניים מיוחדים בהיקף של 4 מיליארד ש"ח.

ב. עלויות מלחמה – היקף השיפוי המוסכם לשנת 2026 העבור "מרכבות גדעון א", "עם כלביא" ועלויות המלחמה בשנים 2023-2024.

ג. בניין הכוח – נתח מתוך תוכנית בניין הכוח שאושרה ע"י רה"מ ("82.4") יוקצו לשימוש בשנת 2026.

ד. בטחון שוטף של 2026 ותשלומים בגין מילואים של 2025 – עלות בסך של 21.3 מיליארד ₪

ה. על מנת להשלים לכ-111 מיליארד ₪, יועבר במהלך השנה סכום נוסף בסך של עד 4.75 מיליארד ₪ למשרד הביטחון.

3) המסגרת התקציבית שאושרה נותנת מענה לנושאים קשיחים בלבד שייצאו בכל דרך והתקשרויות חדשות יחתמו רק למול דחיית התקשרויות קיימות.

4) משרד האוצר יפעל לסייע למשרד הביטחון לקידום משימותיו למימוש מיטבי של תקציב הביטחון בהתאם לכללים והסיכומים השונים בין המשרדים.

5) תקציב זה אינו כולל את סך ההשתתפות החיצונית בגין מעבר אמ"ן ותקשוב לנגב ופרויקטי שוה"ם 3 המתוקצבת מחוץ לסעיף 15 (סעיף 51):

א) תקצוב מעבר אמ"ן ותקשוב – בכפוף להתקדמות הפרויקטים ולפי הצפי החזוי לשהת 2026, חלקו של האוצר בשנת 2026 יעמוד על סכום של כ- 892 מיליוני ₪. חלקה של רמ"י יעמוד על סכום של כ- 839 מיליוני ש"ח. חלק משהב"ט יעמוד על סכום של כ- 1,033 מיליוני ש"ח, ומתוקצב בסעיף 15 כחלק מהצעת תקציב זו.

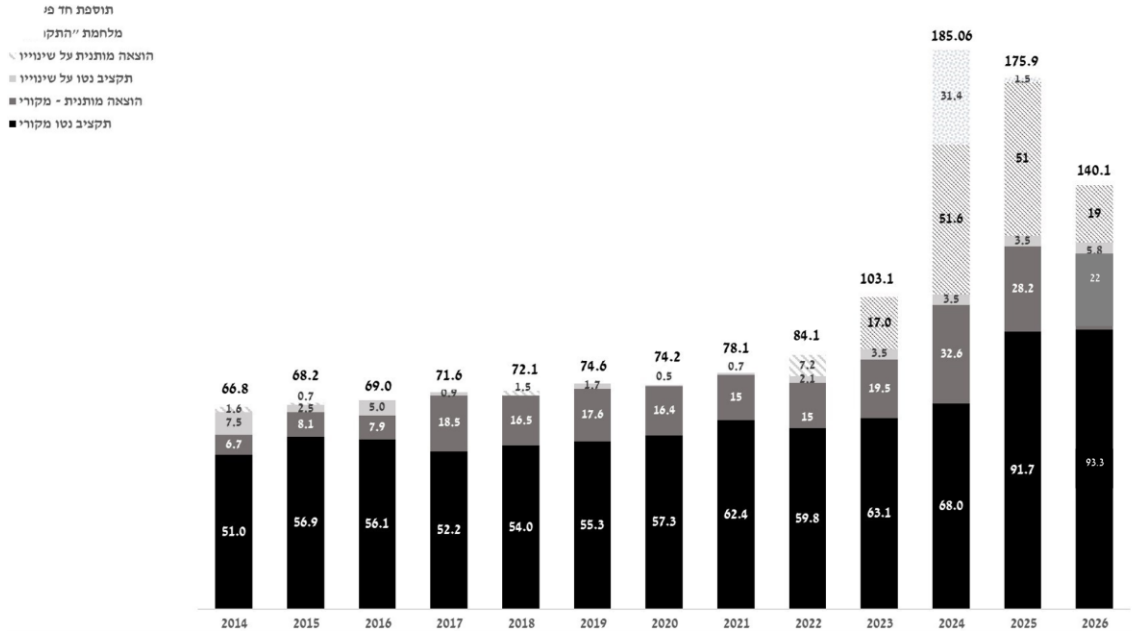
ב) תקצוב פרוייקטי שוה"ם 3 (כולל זי"ס אילת ובדיקת היתכנות למש"א) - מוקצה סכום כולל של 1,745 מיליוני ש"ח בשנת 2026 מתוך הכנסות רמ"י ובהשתתפות משרד האוצר ומשרד הביטחון.

3. התפתחות התקציב על פני זמן

להלן גרף המציג את התפתחות תקציב הביטחון משנת 2014 עד שנת 2026 המציג את התקציב המקורי והתקציב על שינוייו (שינויים שאושרו על ידי הכנסת במהלך שנת התקציב) בחלוקה לתקציב הוצאה נטו, הוצאות מלחמה ותקציב הוצאה מותנית בהכנסה.

<u>התפתחות תקציב הביטחון – 2014-2026</u>

(מיליארדי ש"ח – במחירים שוטפים)

באירועים חריגים אשר מערכת הביטחון נדרשת להתמודד עם השלכות תקציביות של מלחמות עצימות, ניתנות תוספות בגין עלויות מלחמה כפי שמסוכם בין המשרדים. הצעת התקציב לשנת 2026 כוללת שיפוי בגי מלחמת "התקומה" בהיקף של 26 מיליארד ₪. בשנת 2025 התקבל שיפוי בסך של 78 מיליארד ₪. בשנים 2023-2024 התקבל שיפוי בסך 17 מיליארד ₪ ו-72 מיליארד ₪, בהתאמה, לתקציב הביטחון עבור עלויות מלחמת "התקומה".

בשנת 2006 שופה משרד הביטחון בגין מלחמת לבנון השנייה בסך של 8.2 מיליארד ₪ למימון הוצאות הלחימה. בגין מבצע "עופרת יצוקה". בשנים 2008-2009 שופה משרד הביטחון בסכום של 2.45 מיליארד ₪. בגין הוצאות הלחימה של מבצע "צוק איתן" שופה משרד הביטחון בסכום של כ-7 מיליארד ₪ (מתוכם 6.25 מיליארדי ₪ בתקציב הוצאה בשנת 2014), ובאותו אופן, בשנת 2021, הצעת תקציב הביטחון כללה את מימון עלויות הלחימה הישירות בגין מבצע "שומר החומות" בסכום של 2.2 מיליארד ₪.

החל משנת 2017 כלל מענק הסיוע האמריקאי נרשם כהוצאה מותנית בהכנסה. חלק מהגידול בהוצאה המותנית בהכנסה והקיטון בתקציב נטו נובע מהעברת הסיוע האמריקאי ייעודי מתקציב נטו להוצאה המותנית בהכנסה (כפי שיפורט בהמשך).

תקציב על שינוייו כולל סכומים המתקבלים לתקציב הביטחון למול סיכומים בין משרד האוצר ומשרד הביטחון.

4. מתווה תקציבי שנתי לשנים 2023-2027

לאור הרצון המשותף לקדם משק איתן כלכלית וביטחונית, קיימו משרדי האוצר, הביטחון וצה"ל תהליך מעמיק אשר עסק בסוגיות בתקציב הביטחון, תעסוקה במשק הישראלי בכלל וכוח אדם בצה"ל בפרט. התהליך כלל הצגה נרחבת של נושאי המאקרו והאתגרים שעל הפרק בראי כלל הצדדים, ביסוס תשתית משותפת לשיח וטעינת ידע הדדית.

במטרה לקדם הסכמות בין הצדדים, התקיימו מפגשים ממוקדים אשר דנו בחלופות לפתרונות אפשריים לאתגרים שהועלו. מנעד הנושאים שהוצגו ונדונו עסק באתגרי המשק ברמה הלאומית ותקציב המדינה, תמונת המצב המודיעינית והאיומים המתעצמים, התוכנית הרב-שנתית בצה"ל והמענה לאיומים, הצורך במתווה רב שנתי לתקציב הביטחון, אתגרי כוח אדם בשירות החובה והקבע ועוד.

ב-22.06.2023 נחתם סיכום רב שנתי לשנים 2023-2027 בין משרד הביטחון למשרד האוצר ובמסגרתו הוסדרו סוגיות בתקציב הביטחון וסוגיות כוח אדם בצה"ל ובמשרד הביטחון.

על אף שבסיכום צוין שאירוע מאז'ורי יביא לפתיחתו, כפי שקרה בתאריך ה-7 באוקטובר עם פתיחת מלחמת "התקומה" (שמהווה אירוע מאז'ורי כלכלי וביטחוני) יסודותיו הינם נכונים גם היום, בנושאים אשר אינם השתנו בעקבות המלחמה.

5. מלחמת "התקומה"

א. בתאריך ה-7 באוקטובר ארגון החמאס פתח במתפקת פתע רצחנית על מדינת ישראל אשר בגינה הוכרזה מלחמת "חרבות ברזל" ששמה שונה בשלב אוחר למלחמת "התקומה".

ב. מלחמת "התקומה" שונה ביחס למלחמות ומבצעים מאופיינת בעצימות גבוהה מהיום הראשון, הדבר מתבטא בגיוס משמעותי של משרתי המילואים, השתנות התרחיש תוך כדי מלחמה והצורך לפעול במספר זירות תוך ניהול כלכלת חימושים.

ג. הרבעון הראשון של 2025 אופיין בעצימות גבוהה יחסית עם לחימה מתמשכת בזירות השונות זאת לצד הפסקות אש זמניות בין ישראל לארגון החמאס שכללו הפוגה בתמרון הקרקעי, אולם זו אינה נמשכה זמן רב. כוחות משמעותיים הופנו לזירה הדרומית כשבשיאם החל צה"ל במבצע "מרכבות גדעון א". מטרת המבצע כפי שהנחה הדרג המדיני, היתה השגת עליונות מרחבית, פגיעה בתשתיות אויב בעומק השטח ושימור חופש הפעולה. המבצע כלל הפעלת כוחות יבשה, גיוס מילואים נרחב, מערכות אש מדויקות, חימוש מונחה ואמצעים מודיעינים מתקדמים.

ד. במקביל, ב-13 ביוני 2025 החל מבצע "עם כלביא" מול איראן, במטרה להסיר את האיום הקיומי המיידי מעל מדינת ישראל. כל אלו נעשו לצד מאמצי שמירה על העורף והגנה על המרחב האווירי של ישראל.

ה. הנחית הדרג המדיני לביצוע מבצע "מרכבות גדעון א" ו-"עם כלביא", הביאה לעדכון תקציב הביטחון בתוספת של עד 42 מיליארד ₪ לשנים 2025-2026, מתוכם 3 מיליארד מוקדמים משנת 2027.

ו. בהתאם להנחית הדרג המדיני במהלך ספטמבר 2025 החל צה"ל במבצע "מרכבות גדעון ב" במטרה לשמר ולהעמיק את ההישג במרחבים נשלטים ברצועת עזה תוך מיקוד בעיר עזה, תמרון למרחבים נבחרים ושליטה מבצעית לאורך זמן. מטרות המבצע דרשו מצה"ל שימור סד"כ מילואים.

ז. מפרוץ המלחמה משרד הביטחון מבצע איסוף לעלויות המלחמה בגין מלחמת "התקומה". סך העלות התמחירית נאמדת בכ- 220 מיליארד ₪.

ח. שיפוי בסך כ-193 מיליארד ₪ בגין מלחמת "התקומה" (לרבות המבצעים היעודיים) ילוו את מערכת הביטחון עד שנת 2026 בחלוקה הבאה: בתקציב 2023 התקבלו 17 מיליארד ₪ לטובת עלויות המלחמה, בתקציב 2024 ניתן שיפוי לעלויות המלחמה בסך 72 מיליארד ₪. בשנת 2025 ניתן מענה בהיקף של 78 מיליארד ₪ (מתוכם 6 מיליארד ₪ מתקציב מענק הסיוע המיוחד). בשנת 2026 יינתן מענה בהיקף של 26 מיליארד ₪ (מתוכם 6 מיליארד ₪ מתקציב מענק הסיוע המיוחד).

6. תכנית בניין הכוח

ה-7 באוקטובר מהווה נקודת מפנה ברמת הביטחון הלאומי ובתפיסת הביטחון הכוללת של ישראל. עם פרוץ המלחמה צה"ל ומשהב"ט החלו בגיבוש מענה לבניין כוח לשיקום תשתיות ויכולות צבאיות שיאפשרו בניית צבא חזק וחכם, תוך התאמת הסד"כ למול האיומים העומדים לפנינו.

בהתאם לכך, בפברואר 2024 סיכם ראש הממשלה מקורות בסך 82.4 מיליארד ₪ שמיועדים לתת מענה לתכנית בניין הכח ומתוכם 13 מיליארד ₪ בתקציב 2026. עוד סיכם ראש הממשלה כי תוקם ועדה לבחינת תקציב הביטחון אשר על המלצותיה ינתן מענה לבניין הכח שיבצע משרד הביטחון.

7. הוועדה לבחינת בניין הכוח ותקציב הביטחון (וועדת נגל)

א. בתאריך ה-4 לאוגוסט 2024 הותנעה ע"י רה"מ הועדה הציבורית לבחינת בניין הכוח ותקציב הביטחון בראשות תא"ל (מיל') פרופ' יעקב נגל. מטרות הועדה היו להמליץ על כיוונים מרכזיים לבניין כוח בעשור הקרוב, תקציב הביטחון הנדרש הנגזר מכך והמשמעויות הכלכליות שתהיינה לכך על תקציב המדינה, ובנוסף להצביע על מקורות מתוך ומחוץ לתקציב משרד הביטחון עבור מימוש תוכנית זו.

ב. ב-31 בדצמבר 2024 הגישה הועדה את המלצותיה, ובכללן קביעה על תוספת תקציבית ייעודית לבניין כוח, בהיקף של 133.3 מיליארד ₪ לעשור הקרוב.

ג. בנוסף המליצה הועדה על טיפול משמעותי בהון האנושי והגדלת היקף כח האדם בטווח הזמן המיידי, זאת נוכח האצת תהליכי בניין הכוח והעומס החריג על המשרתים (קבע, חובה, מילואים). בעקבות המלצה זו במרץ 2025 נחתם סיכום תקציבי בין האוצר למשרד הביטחון, ליישום ההמלצות.

הפיקוח והבקרה האזרחיים על תקציב הביטחון

א. הבקרה על תקציב הביטחון

1) בחוק יסודות התקציב קיים פרק ייחודי העוסק בתקציב הביטחון (פרק ג', סעיפים 18 ו-19) אשר מבחין בין משרד הביטחון למשרדים אחרים וקובע כללים ייחודיים לגבי ניהול התקציב.

2) משרד האוצר על פי הצעת שר הביטחון, רשאי להודיעה לכנסת בדיעבד על שינויים תקציביים שביצע בתקציב משרד הביטחון מעבר לסכומים הנקובים בחוק. הנ"ל נובע מאופי הפעילות הייחודי של משרד הביטחון.

3) תהליכי הבקרה והשקיפות השתפרו והורחבו בשנים האחרונות הן ע"י גורמים שונים בממשלה - משרד האוצר, ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי (הקבינט המדיני-ביטחוני), מבקר המדינה, המטה לביטחון לאומי – והן ע"י הכנסת באמצעות ועדת חוץ וביטחון (וועדות המשנה שלה) והוועדה המשותפת לתקציב הביטחון. בסוף שנת 2014 עבר תיקון לחוק יסודות התקציב המגביר את הבקרה על ביצוע שינויים תקציביים בתקציב הביטחון. התיקון לחוק מחיל, בין היתר, בקרה חדשה לפיה שינוי תקציבי העולה על 50% מהתכנית המקורית מחייב אישור מראש של הוועדה המשותפת לתקציב הביטחון.

4) בחוק נקבע שהעברות של סכומים מעל 50 מיליוני ש"ח או 50% מהתקציב המקורי דורשות אישור מראש מהוועדה המשותפת. לגבי העברות בסכומים נמוכים יותר, בהעברות הנוגעות לנושאים המסווגים נדרשת הודעה לוועדה. בהחלטת ממשלה מספר 485 מיום ה-12 בספטמבר 2006 נקבע כי תקציב הביטחון יחולק לנושאים מסווגים ובלתי מסווגים, וכן נקבעו קריטריונים מחמירים יותר בנושא הבקרה התקציבית על נושאים אלו. בהחלטה זו נקבע בנוגע להעברות בנושאים הלא מסווגים כי נדרש אישור מראש של הוועדה להעברות בסכומים הגדולים מ-5 מיליוני ש"ח, וכן העברות של סכומים מעל 35 מיליוני דולר סיוע יאושרו מראש על ידי הועדה המשותפת .

5) החל משנת 2005 חשב במשרד הביטחון וסגנו הינם מינויים של החשב הכללי במשרד האוצר. חשב משרד הביטחון הינו חבר הנהלה במשרד הביטחון. לחשב ולעובדיו גישה זהה למערכות המידע התקציביות כפי שקיימת לאגף התקציבים במשרד הביטחון.

6) ביום ה-1 באוגוסט 2021, במסגרת התכנית הכלכלית לשנים 2021-2022, קיבלה הממשלה את החלטה מספר 233, הנוגעת להגברת הפיקוח והבקרה על תקציב הביטחון, בהתייחס לתהליך קבלת החלטות במיזמים ביטחוניים רב שנתיים וכן בנושאי תקציב וכ"א כפי שיפורט בהמשך.

ב. תקציב הביטחון הלא מסווג

1) החל משנת 2007 נחלק תקציב משרד הביטחון המוגש לאישור הכנסת לשני חלקים: נושאים מסווגים ונושאים שאינם מסווגים. תקציב הנושאים הלא מסווגים מוגש לידיעת כלל חברי הכנסת במסגרת חוברות התקציב, ואילו תקציב הנושאים המסווגים גלוי רק לחברי הוועדה המשותפת לוועדת חוץ וביטחון ולוועדת הכספים לעניין תקציב הביטחון. כלל תקציב הביטחון (לרבות הנושאים הלא מסווגים) מאושר על ידי הוועדה המשותפת.

ג. שקיפות תקציבית

1) ביום 8 בינואר 2012 התקבלה החלטת ממשלה 4088 המגדירה מהלכים לשיפור השקיפות והבקרה על תקציב הביטחון בתחום התקציב והשכר. בהמשך לכך הועמד מסוף תקציב לרשות משרד האוצר המאפשר צפייה ישירה בתקציב משרד הביטחון.

2) בנוסף, ביום 8 ביוני 2014 סוכם עם מנכ"ל משרד רה"מ במסגרת צוות יישום נוהל שקיפות ובקרה על הגברת השקיפות והבקרה והוחלט כי המידע המועבר לחשב הכללי, בהתאם לנהלים הקיימים, יועבר לאנשי אגף התקציבים במשרד האוצר המורשים לקבלו.

3) כחלק מאימוץ הסיכום התקציבי, ביום 11 באוגוסט 2016 התקבלה החלטת הממשלה ב/136 המרחיבה את מהלכי השקיפות והבקרה על תקציב הביטחון בתחום התקציב והשכר. לפי החלטת הממשלה, משרד הביטחון יאפשר למשרד האוצר גישה ישירה לכלל הנתונים במערכת התקציב של משרד הביטחון. בכלל זה, מוצגים נתוני מערכת התקציב, בהתאם לעקרונות שנקבעו בנוהל השקיפות הבין-משרדי מיום 20 באפריל 2016, ובהתאם לבקשות אגף התקציבים במשרד האוצר.

4) בהחלטה 233 נקבע כי החל מינואר 2022 יעביר משרד הביטחון למשרד האוצר את היקף ההתחייבויות הכספיות של משרד הביטחון לשנים שלאחר שנת התקציב בה מועבר הדיווח.

ד. שקיפות בתחומי השכר והגמלאות

1) תשלומי השכר והגמלאות של אנשי הקבע משולמים ע"י מרכז מופת בצה"ל. גמלאות משרתי הקבע נקבעות בהתאם לחוק שרות הקבע והגמלאות, וקביעת הזכויות לקצבה לפורשים הזכאים לפנסיה נעשית ע"י אגף כוח אדם בצה"ל.

2) בהחלטה 4088 הוחלט, בין השאר, על הגברה של הבקרה האזרחית על תחום השכר והגמלאות בצה"ל. זאת באמצעות שיתוף פעולה בין החשב הכללי במשרד האוצר, אגף כוח אדם בצה"ל ואגף התקציבים במשרד הביטחון. כמו כן, בהתאם לנוהל הבקרה והשקיפות, כאמור לעיל, ההנחיות בתחום השכר נכתבות בשיתוף אגף כוח אדם בצה"ל והחשב הכללי.

3) ב-25 במרץ 2012 הפיץ מנכ"ל משרד רה"מ את הנהלים ליישום הצעדים לשיפור השקיפות והבקרה על תקציב הביטחון, כאשר יישום כל הנהלים ייבחן על ידי מנכ"ל רה"מ כל 3 חודשים, ולאחר מכן בתום שנה מהחלטת הממשלה. כמו כן, במידה וקיימות מחלוקות בין הצדדים בנוגע ליישום הנוהל והתאמתו את החלטת הממשלה 4088, ייבחן מנכ"ל משרד ראש הממשלה את הנוהל.

5) בהחלטה ב/136 מיום 11 באוגוסט 2016 נקבעו מספר מנגנוני שקיפות ובקרה חדשים בתחום השכר, כגון: העברת נתונים חודשיים בנושאי שכר, גמלאות וכוח אדם מדי חודש למשרד האוצר. כמו כן, בעקבות ההחלטה הוקם צוות ייעודי לקביעת אופן הגברת השקיפות.

6) בתאריך 13 בנובמבר 2017 נחתם סיכום הצוות להגברת השקיפות והבקרה על תשלומי השכר והגמלאות בצה"ל המסדיר את נושא השקיפות והבקרה על תשלומי השכר והגמלאות בצה"ל. הסיכום הינו נדבך חשוב במערך השקיפות והבקרה שבין צה"ל למשרד האוצר. בהתאם לסיכום, העביר צה"ל במועד וממשיך להעביר פירוט מלא של נתוני השכר במסגרת מאות דו"חות בנושא המייצרים תמונת מצב על כלל נתוני תשלום השכר בצה"ל. בנוסף, הסכם זה הינו המשך ישיר של תהליכי בקרה קיימים של משרד האוצר על תחום השכר והגמלאות בצה"ל:

א) החל משנת 2012 ועד להסדרת דוחות ה-BI, צה"ל מעביר לאגף החשכ"ל במשרד האוצר קבצי נתוני שכר של כלל האוכלוסיות בצה"ל.

ב) אחת לשנה, מעביר צה"ל את כלל הנתונים הרלבנטיים של משרתי הקבע והגמלאים לטובת עריכת חישוב החבות האקטוארית.)

7) בהחלטה 233 נקבע כי משרד הביטחון יעביר החל מינואר 2022 דיווחים בדבר גיוס חיילי חובה, ותכנון וביצוע של ימי מילואים בשנת התקציב בחלוקה למטרות הקריאה לשירות מילואים.

8) עוד נקבע בהחלטה כי במסגרת הצעת התקציב של משרד הביטחון אשר תוגש לכנסת ייכללו כמויות כוח האדם הבאות: שיא כוח אדם, עבודה בלתי צמיתה, שעות נוספות, החזר הוצאות רכב, כוננות והעסקת סטודנטים, כפי שכמויות אלה מוצגות במסגרת הצעת התקציב של כלל משרדי הממשלה.

9) במסגרת הסיכום הרב שנתי לשנים 2023-2027 (טרם המלחמה) בין משרד האוצר לצה"ל ומשרד הביטחון אשר אומץ בהחלטת ממשלה 683 מיום 25 ביוני 2023, נקבע כי תוקם באופן הדרגתי מנהלת משותפת שתכליתה ביצוע ובקרה של כלל התשלומים המבוצעים בצה"ל (שכר, גמלאות ועוד). המנהלת תהיה בכפיפות דואלית לחשכ"ל או מי מטעמו ולרמטכ"ל או מי מטעמו המועמד לתפקיד ראש המנהלת ייקבע ע"י החשכ"ל , המינוי

ייעשה ע"י הרמטכ"ל בהתאם לכללי המינוי בצה"ל כאשר לשר הביטחון תהיה זכות וטו על המינוי.

סמכויות ראש המנהלת יכללו אחריות הביצוע על מכלול התשלומים לפרט (שכר, גמלאות ועוד) המבוצעים בצה"ל כיום ע"י מופ"ת, עפ"י המדיניות שנקבעת ע"י צה"ל ומשהב"ט. הקמת המנהלת כאמור אושרה בהחלטת ממשלה 2306 מיום 31 באוקטובר 2024, בתאריך ה-22 בנובמבר 2024 מונה ר' מנהלת שכר וגמלאות והוקמה המנהלת.

ה. בקרה על תהליך קבלת החלטות בפרויקטים רב-שנתיים

1) משרד הביטחון מביא לאישור הממשלה פרויקטים אסטרטגים ארוכי טווח בעלות של מאות מיליוני ש"ח עד מיליארדי ש"ח בשנה ובפריסה רב שנתית. לאישור פרויקטים אלו השפעה, בין היתר, על המחויבויות התקציביות העתידיות של משרד הביטחון.

2) במסגרת החלטת הממשלה מספר 87 מיום ה- 25 במרץ 2003 נקבע, כי כל תכנית פיתוח או הצטיידות חדשה במערכת נשק, מערכת תומכת לחימה וכיוצא בזה, בסכום העולה על 700 מיליוני ש"ח (בתקציב רב שנתי) או 300 מיליוני ש"ח (בתקציב שנתי) במטבע מקומי כולל המרות, או הגדלת תכנית כאמור בשיעור העולה על 30%, יהיו טעונים אישור מראש של ועדת משנה של ועדת שרים לביטחון לאומי בראשות ראש הממשלה וחבריה שרי הביטחון, האוצר, המשפטים והחוץ.

3) בהמשך להחלטה מספר 87 כאמור לעיל, קיבלה הממשלה את החלטה מספר 984 מיום 1 בדצמבר 2009, בדבר הקמת ועדת שרים לנושא תכניות פיתוח והצטיידות במערכת הביטחון.

4) בהחלטת ממשלה 4088 מיום ה-8 בינואר 2012 הורחבו סמכויות ועדת השרים להצטיידות וכן נקבע סף תקציבי נמוך יותר לאישור פרויקטים בוועדה - 500 מיליוני ש"ח (בתקציב רב שנתי) או 200 מיליוני ש"ח (בתקציב שנתי) וכן הורחבה הבקרה הממשלתית על יישום וניהול הפרויקטים. ביום ה-13 במאי 2013 החליטה הממשלה, במסגרת התכנית הכלכלית לשנת 2013-2014, על העברת סמכויות ועדת השרים להצטיידות לוועדת השרים לענייני ביטחון לאומי (הקבינט המדיני-ביטחוני). ביום ה-28 ביולי 2013 במסגרת החלטת ממשלה מס' 637 הוקמה מחדש ועדת השרים להצטיידות והוחזרו לה כלל סמכויותיה.

5) ביום ה-31 במאי 2015 במסגרת החלטת ממשלה מס' 41 שאישרה את מינוי ועדת שרים לענייני ביטחון לאומי החליטה הממשלה להעביר את סמכויות ועדת השרים להצטיידות לוועדת השרים לענייני ביטחון לאומי.

6) בהמשך לכך, בתאריך ה-12 באוקטובר 2020 במסגרת החלטת ממשלה מס׳ 430 מונתה ועדת שרים לעניין אישור תוכניות פיתוח והצטיידות של מערכת הביטחון ואושרו סמכויותיה.

7) בהחלטה 233 נקבע סף תקציבי נמוך יותר לאישור פרויקטים בוועדה 400 מיליון ש"ח (בתקציב רב שנתי) או 150 מיליון ש"ח (בתקציב שנתי) במטבע מקומי או זר או הגדלת תכנית העולה על 30%. כמו כן, נקבע כי משרד הביטחון יעביר למשרד האוצר והמל"ל מידי חציון החל משנת 2022 דיווח על התקדמות מיזמים ביטחוניים שאושרו בוועדת שרים להצטיידות משנת 2015, וכן דיווח על מלאי הפריטים הנמצאים בבקרה מטכ"לית, וכן כלי טיס, כלי שיט, כלי רכב קרבי משוריין, חימוש, מערכות תומכות לחימה, ופריטים אחרים בהתאם לבקשת שר האוצר.

8) בנוסף, קבעה ההחלטה כי תקום ועדה להגדרת מיזם ביטחוני בראשות המטה לביטחון לאומי שחברים בה נציגי משרד הביטחון וצה"ל, נציג המוסד, נציג השב"כ, נציג משרד ראש הממשלה, נציג אגף התקציבים ונציג אגף החשב הכללי במשרד האוצר.

9) עוד קבעה ההחלטה כי מיזם ביטחוני הוא תכנית פיתוח חדשה להצטיידות במערכת נשק, מערכת תומכת לחימה (לרבות בתחומי הסייבר והמודיעין), רכש מנות חימוש ומיירטים וכיוצא בזה. כמו כן נקבע כי מיזמים ביטחוניים לא כוללים התקשרויות שוטפות כגון הסכמי חכירה, חלפים ואחזקות, משקים שוטפים, רכש תחמושת לאימונים וכיוצא בזה.

10) בהחלטה 121 להקמת ועדת שרים להצטיידות מיום 12.02.2023 נקבע כי תאומץ ההגדרה של מיזם ביטחוני מהחלטה 233, ובמקביל יוקם צוות שיגיש המלצותיו לאישור ועדת השרים להצטיידות.

11) לאור פרוץ מלחמת "התקומה", נקבעה החלטה 965 מיום 17.10.2023 המסמיכה את שר הביטחון לאשר, בתיאום עם המל"ל ומשרד האוצר, הצטיידות בחימושים ומיירטים שבשגרה היו נדרשים לעלות לוועדת שרים להצטיידות. מתוקף ההחלטה, מועבר דיווח למל"ל ולמשרד האוצר בתחילת כל חודש אודות עסקאות הצטיידות שאושרו ע"י שר הביטחון. בתאריך 31.12.2023 התקבלה החלטת ממשלה 1205 אשר מאריכה את תוקפה של החלטת ממשלה 965 עד ליום 29.02.2024, או עד לסיומו של מצב החירום, לפי המוקדם מביניהם.

8. מעבר צה"ל לנגב

א. מעבר יחידות אמ"ן ותקשוב לנגב

1) במטרה לפנות קרקעות במרכז הארץ לצורך בניית יחידות דיור באזורי הביקוש, ולקדם את הפיתוח והצמיחה של הנגב באמצעות העברת משאבים ממשלתיים איכותיים לנגב

ולאפשר שיפור משמעותי בתשתיות מערכת הביטחון, התקבלו בשנים האחרונות החלטות הממשלה הבאות:

החלטת ממשלה מס' 4415 מיום 20 בנובמבר 2005 (תכנית לאומית אסטרטגית לפיתוח הנגב), החלטה ממשלה מס' 1529 מיום 1 באפריל 2007 (העברת אגד מחנות הדרכה לצומת הנגב), החלטה מס' 3976 מיום 24 באוגוסט 2008 (ועדת היגוי עליונה להעתקת מחנות צה"ל לנגב), החלטה מס' 3161 מיום 17 באפריל 2011 (העתקת מחנות אמ"ן ותקשוב לנגב), החלטה מס' 546 מיום 14 ביולי 2013 (עדכון התכנית הלאומית לפיתוח הנגב לאור יישום המהלך להעתקת מחנות צה"ל לנגב) והחלטה מס' 2392 מיום 4 בינואר 2015 (פינוי שטחי צה"ל מאזורי ביקוש והמשך מעבר אמ"ן ותקשוב לנגב).

2) לצורך יישום החלטה 3161 הוקצו מקורות תקציביים בסך כולל של 19 מיליארד ש"ח (12 מיליארד ש"ח להעתקת אמ"ן ו-7 מיליארד ש"ח להעתקת תקשוב).

3) במסגרת החלטת ממשלה מס' 2392 עודכן המתווה התקציבי להעברת אמ"ן ותקשוב לנגב. להלן עיקרי העדכון שבוצע:

א) סך היקף מקורות התקציב ליישום ההחלטה הינו 25 מיליארד ש"ח (7 מיליארד ש"ח להעברת יח' התקשוב, 12 מיליארד ש"ח להעברת יח' אמ"ן ו-6 מיליארד ש"ח בגין עלויות תקורות ומימון הנובעות ממימוש חלק מהפרויקטים בשיטת ה–PFI).

ב) חלוקת המקורות בין הגורמים הממנים הינה: משרד הביטחון – 34%, משרד האוצר – 34%, ורשות מקרקעי ישראל – 32%.

ג) תקציב צה"ל לנגב, שמקורו בנתח האוצר ורמ"י, מועמד בסעיף נפרד מתקציב הביטחון (סעיף 51) ונתח משהב"ט מועמד בתקציב הביטחון.

ד) הפריסה התקציבית הותאמה למימוש הפרויקטים בשיטת ה-PFI.

ה) כלל מקורות התקציב יוצמדו למועד החלטת הממשלה מס' 3161.

ו) יינתן שיפוי בגין הגידול בעלויות התפעול בהיקף של עד 1 מיליארד ש"ח כל שנה (בחלוקה שווה בין משרד האוצר למשרד הביטחון).

ז) עודכנו לוחות הזמנים לפינוי מחנות אמ"ן ותקשוב.

ב. העתקת יחידות אמ"ן

1) עיקרי הפרויקט – העברת מרבית יחידות חיל המודיעין למתחם ליקית בסמוך לפארק התעשייה בעומר. המהלך אפשר שדרוג התשתיות הצבאיות ביחידות אלה, הן בתשתיות

הבינוי והן בתשתיות הטכנולוגיות. המהלך אמור לתרום לפיתוח הנגב כזירה הטכנולוגית המובילה בישראל, לסינרגיה בין יחידות המודיעין השונות ולשיפור יכולות המודיעין של מדינת ישראל.

2) פרויקט קריית המודיעין נחתם מול הזכיין בשנת 2021. אכלוס קריית המודיעין צפוי עד שנת 2029.

ג. העתקת יחידות תקשוב

1) עיקרי הפרויקט - העברת מרבית היחידות הטכנולוגיות של אגף התקשוב ובית התוכנה של ח"א למתחם הפארק הטכנולוגי בצמוד לאוניברסיטת בן-גוריון בבאר שבע. המהלך אפשר שדרוג התשתיות הצבאיות ביחידות אלה, הן בתשתיות הבינוי והן בתשתיות הטכנולוגיות. כאמור, המהלך אמור לתרום לפיתוח הנגב והפיכתו לזירה טכנולוגית מובילה, לסינרגיה בין יחידות התקשוב השונות של היבשה והאוויר ולשיפור יכולות המחשוב והשליטה של צה"ל.

2) פרויקט קריית התקשוב נמצא בשלבי ביצוע, תחילת האכלוס של הקריה צפוי להתרחש בשלבים , עם צפי לאכלוס מלא עד סוף שנת 2026.

ד. מעטפת לאנשי הקבע בחיל המודיעין ובאגף התקשוב העוברים דרומה

רתימת אנשי הקבע לשירות בנגב, במסגרת מעבר יחידות צה"ל דרומה, מהווה גורם משמעותי ביכולתו של צה"ל לשמור על רציפות תפקודית ומוכנות מבצעית. הסכם מעטפת הפרט לאנשי הקבע העוברים דרומה נחתם באפריל 2022. התקציב בגין הסכם זה הינו במסגרת תקציב הביטחון

ה. מעטפת תחבורתית לקריית מודיעין

במסגרת מעבר יחידות אמ"ן לנגב, יועברו אלפי משרתים מבסיסים במרכז לבסיסים בדרום, רבים מהם המתגוררים במרכז, יצטרכו להגיע בתחבורה ציבורית דרומה מדי יום ביומו.

כדי לאפשר את המעבר בצורה שלא תפגע בפעילות המבצעית ישנו צורך דחוף בקידום תכנית היערכות אזרחית לקראת מעבר מחנות תקשוב ומודיעין. עלויות בגין הסכם זה אינן כלולות במסגרת תקציב הביטחון.

9. פרויקטי שיווק והעברת מחנות (שוה"ם) והסכמים ייעודיים

א. שוה"ם 1

ב-17 בדצמבר 2013 נחתם הסכם שוה"ם 1 בין משרד האוצר, רמ"י ומשרד הביטחון לפינוי קרן הקריה (36 דונם), חלק ממתחמים 4 ו-5 במחנה צריפין (421 דונם), ומחנה פאלנורד. עד כה ובהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו בהסכם פונו מחנה פאלנורד, המתחמים במחנה צריפין,

וכ-11 דונם מהשטחים בקרן הקריה (מתחמים א' ו-ב' בהסכם); נותר לפינוי מתחם ג' בשטח של כ-25 דונם.

ב-9 בפברואר 2020 נחתם הסכם משלים לסיכומים שוה"ם 3-1 המעדכן את לוחות הזמנים לפינוי של יתרת השטח שטרם פונה מקרן הקריה.

ב. שוה"ם 3

1) במסגרת החלטה 3161 מיום 17 באפריל 2011 הוחלט על פינויים המלא של מחנות אמ"ן ותקשוב וכן של מחנות נוספים במרכז הארץ. לצורך פינוי הקרקעות במלואן באופן המאפשר שיווק, נדרש מהלך משלים להעברת יחידות נוספות משטחי מחנות אלו. בהמשך לעבודת מטה ממושכת שבוצעה ע"י משרד הביטחון, משרד האוצר ומשרד ראש הממשלה לבחינת פינוי כלל המחנות ממרכז הארץ ומאזורי הביקוש, בתאריך ה-4 בינואר 2015 התקבלה החלטת ממשלה מס' 2392 לפינוי מחנות צה"ל מאזורי הביקוש והמשך מעבר אמ"ן ותקשוב לנגב. לצורך מימושה, ב-11 במרץ 2015 נחתם הסכם שוה"ם 3 בין רמ"י, משרד האוצר, מנכ"ל רה"מ ומשהב"ט.

למהלך זה יתרונות רבים למשק, שכן הוא מאפשר שיווק של עשרות אלפי יחידות דיור באזורי ביקוש. המהלך כרוך בשיפור תשתיות, איחוד וייעול של בסיסים, ושינוי תפיסת ההפעלה בצה"ל.

2) להלן עיקרי החלטת הממשלה למימוש מהלך שוה"ם 3 (ממומש מסעיף 51):

א) מסגרת התקציב עבור העברתהמחנות עומדת על כ-14.3 מיליארד ש"ח; לצורך עלויות תקורות ומימון חלק מהפרויקטים בשיטת PFI יועמדו כ-4 מיליארד ש"ח נוספים.

ב) עיקר המחנות שיפונו- צריפין, תל השומר, שלישות ראשית רמת גן, סירקין, שדה דב, וטירה 148, כאשר לכל מחנה נקבע מועד לפינוי.

3) להלן עיקרי הפרויקטים למימוש מהלך שוה"ם 3:

א) אופק רחב- מחנה רב זרועי באזור רמלה העתיד לאכלס בעיקר יחידות מזרוע היבשה, אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה ואגף כ"א. צפי אכלוס בשנת 2028.

ב) מרכז הספקה אחוד- איחוד של 17 מרכזי הספקה הקיימים כיום ל-3 מרכזים אזוריים של אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה (צפון – נטפים, מרכז – בית נבאללה, דרום – משמר הנגב).כאשר מרכז ההספקה משמר הנגב צפוי להתאכלס בשנת 2026 ומרכז ההספקה בנטפים ובבית נבאללה צפויים להתאכלס בשנים 2028-2027.

ג) שדה דב- פינוי מחנה שדה דב, זאת בהמשך להסכם שוה"ם 2 (המחנה פונה ונמסר לרמ"י בשנת 2020).

4) במסגרת ההסכם סוכם להקים צוות מעקב ובקרה לפרויקטים בסיכום שוה"ם 3 בהשתתפות נציגי משרד הביטחון, צה"ל, משרד האוצר ורמ", במסגרתו יתבצע מעקב ושטף על ביצוע הסיכום. הצוות התכנס באופן סדיר בשנים 2017-2020 בהתאם להסכם. נכון למועד זה נמסרו לרמ"י קרקעות במחנות הבאים: שדה דב, צריפין, סירקין, תה"ש וטירה 148.

5) ב-9 בפברואר 2020 נחתם הסכם משלים לסיכומים שוה"ם 3-1 המעדכן את לוחות הזמנים של אבני הדרך שנותרו למימוש.

ג. זי"ס אילת

בתאריך 4 לאוגוסט 2019 התקבלה החלטת ממשלה מס' 4662 במסגרתה נקבע כי לטובת הנגשת רצועת החוף לציבור ולפיתוחה הכלכלי של העיר אילת יועתקו כלל התכולות מחלקו העליון של בסיס חיל הים באילת לחלקו הדרומי (כינוס) וכל השטח הצפוני יפונה.

בתאריך 28 לנובמבר 2021 נחתם הסכם בנוגע להתכנסות בסיס זי"ס אילת בין משהב"ט, משרד האוצר, רמ"י ומנהל התכנון בהמשך להחלטת ממשלה מס' 4662 (אוגוסט 2019) לפינוי החלק העליון וקיפול פנימי בחלק התחתון במחנה. עד כה הושלם פינוי חלקי של המחנה העליון, המוגדר כשלב א' בהסכם. המקורות התקציביים לפרויקט במסגרת ההסכם - 348 מש"ח (עלויות העתקה ופינוי, ללא מע"מ) ימומנו על פי החלוקה הבאה: מקורות חיצוניים למשהב"ט- 87.5% (רמ"י), ומשהב"ט – 12.5%. צפי סיום הפרויקט שנת 2029.

ד. בח"א 21

ב-3 באוקטובר 2017 נחתם הסכם בין משרד הביטחון, רשות מקרקעי ישראל ומשרד האוצר לפינוי בח"א 21 ומוזיאון בתי האוסף. עבור הפינוי וההעתקה הוקצה סכום של כ-1.1 מיליארד ש"ח ממקורות רשות מקרקעי ישראל, משרד האוצר ומשרד הביטחון.

ה. הסכמים עתיידים

משהב"ט פועל לאיתור והבשלה של מהלכים נוספים שיאפשרט את פינוי הקרקעות מאזורי ביקוש מחד ואת שדרוג התשתיות מאידך לרבות החלטה 2278 מיום ה-31 באוקטובר 2024.

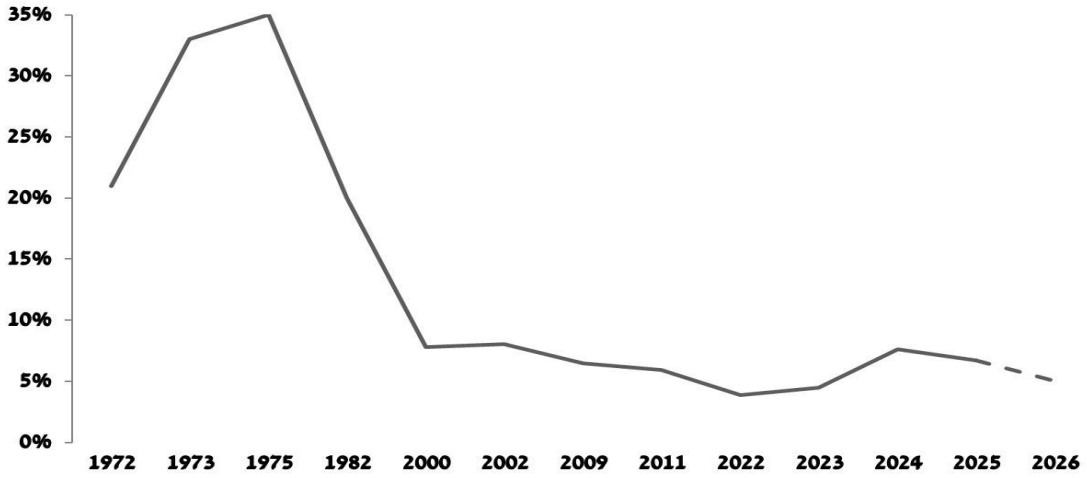
פרק ג' – ניתוח הצעת התקציב וביאורים לתקציב

1. הוצאות הביטחון

א. הוצאות הביטחון כשיעור מהתמ"ג

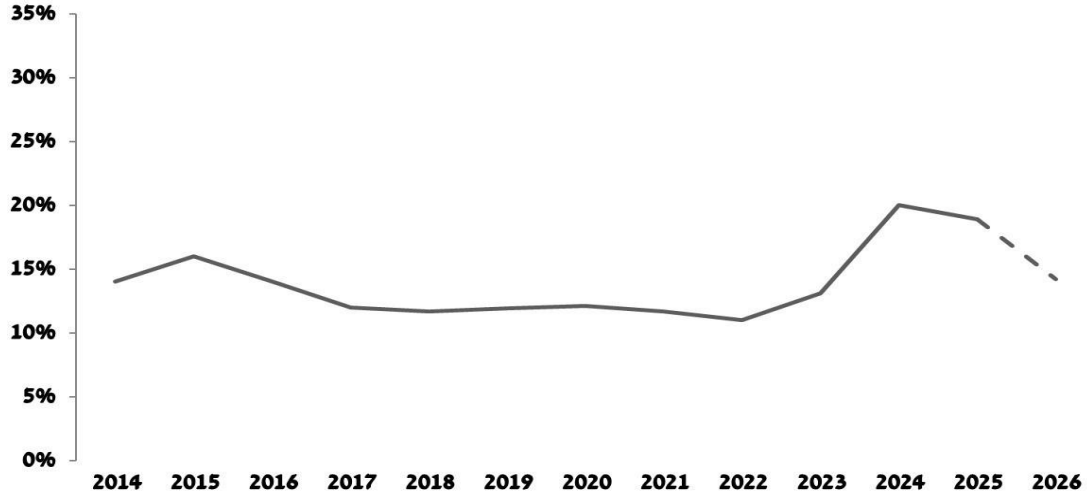
הוצאות הביטחון בישראל הן, בין היתר, פועל יוצא של האיומים הביטחוניים הניצבים בפניה. עקב כך, שיעור הוצאות הביטחון כשיעור מהתמ"ג גבוה בישראל מאשר ברוב מדינות אירופה וארה"ב, אולם נמצא בתוואי יורד בשנים שלפני מלחמת התקומה. במהלך שנות המלחמה שיעור הוצאות הביטחון מהתמ"ג עלה ביחס לתקופה שלפני המלחמה.

תקציב הביטחון מתוך שיעור התמ"ג 1972-2026

(נתוני בנק ישראל, הקו המקווקו - תחזית)

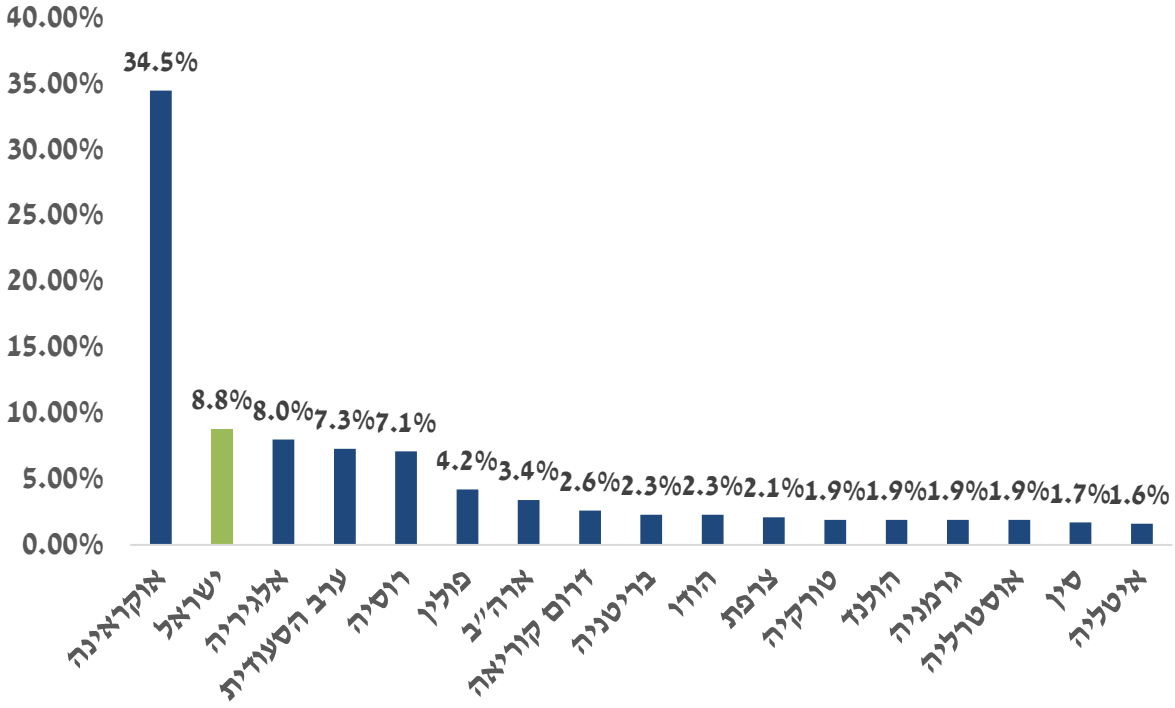
תקציב הביטחון מתוך תקציב המדינה, 2014-2026

(מקור הנתונים : משרד האוצר, הקו המקווקו - תחזית)

הוצאות הביטחון כשיעור מהתמ"ג ביחס למדינות אחרות, 2024

(מקור הנתונים: SIPRI)

ב. הוצאות הביטחון בעולם

1) החל משנת 2022, לאור מלחמה רוסיה-אוקראינה, ניכרת מגמת התעצמות וגידול בהשקעה בביטחון במדינות רבות בעולם.

2) כתוצאה מכך ומחוסר היציבות האזורית והעולמית, האתגרים הגלובליים הובילו מדינות רבות להגדיל את הוצאות הביטחון ולהשקיע בפיתוח יכולות מתקדמות ובתעשיות ביטחוניות חדשות.

3) עד כה, 18 ממדינות נאט"ו עמדו ביעד של 2% הוצאה על ביטחון כאחוז מהתוצר, כאשר בשנת 2024 נרשם גידול משמעותי של 17% בהוצאות הביטחון במדינות אירופה. בולטת במיוחד נמצאת גרמניה שהגדילה את הוצאותיה ב-28% והפכה למדינה הרביעית בעולם כמשקיעה בביטחון.

4) סך הוצאות הביטחון בשנת 2024 במדינות נאט"ו הינו 1,506 מיליארד דולר, המהוות 55% מכלל ההוצאה הצבאית העולמית העומדת על כ-2.7 טריליון דולר. זוהי ההוצאה הגבוהה ביותר שנמדדה ומשקפת את שיעור הגידול השנתי הגבוה ביותר מאז 1988.

5) לאחרונה, הגדירה נאט"ו כי עד שנת 2035 מדינות נאט"ו יצטרכו לעמוד ביעד להשקעה ביטחון של 5% תוצר עד לשנת 2035, כאשר המדינות השכנות של רוסיה צפויות להתקרב ליעד זה כבר בשנה הקרובה. למשל, לטביה צפויה להגיע ל- 4.9% תוצר בשנת 2025, סכום העולה על 2 מיליארד אירו.

ג. עלויות הביטחון

1) מעבר להוצאה הביטחונית, כפי שמופיעה בתקציב הביטחון, ישנן עלויות ביטחון משקיות נוספות, אשר לחלקן יש ביטוי בסעיפי הוצאה אחרים (למשל מתאם הפעולות בשטחים ופיקוד העורף) וליתר אין ביטוי תקציבי. על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מלבד ההוצאות לצריכה ביטחונית, ישנן עלויות ביטחון נוספות למשק, כגון העלות האלטרנטיבית של חיילי החובה (הפער בין מסלול 'השכר' בשירות החובה לבין השכר בשוק שחיילי שירות החובה היו משתכרים אלמלא היה שירות חובה) ושל אנשי המילואים, הזקיפה לביטחון בגין סיכון אישי, הוצאה לבניית מקלטים, עלות אחזקת מלאי חירום, והוצאות לביטחון במשרדי ממשלה אזרחיים כמו מימון הכוח הרב-לאומי בסיני ע"י משרד האוצר. עלויות הביטחון כוללות גם את העלות האלטרנטיבית של משאבי מערכת הביטחון, לרבות קרקעות (כאלו שבשימוש וכאלו הנתונות תחת מגבלות תכנון) ותדרים. עלות תקציב הביטחון נטו למשק הישראלי כאחוז מהתמ"ג צפויה לעמוד בשנת 2026 על 4.9% אחוזי תוצר נטו (ע"ב עדכון הנומרטור – נובמבר 2025).

2) **עלות משקית בגין שירות חובה**

מקום המדינה, נהוג שירות סדיר חובה. קיומו של שירות החובה נובע מהתפיסה לפיה צורכי הביטחון מחייבים קיומו של צבא סדיר גדול ואת הכשרת האזרחים לשירות המילואים, על מנת להעמיד את הכוחות הנדרשים בעתות חירום. כמו כן, נתפס שירות החובה כממלא תפקיד חברתי של קירוב האוכלוסיות השונות במדינה ("כור ההיתוך") ו– "כרטיס כניסה" לחברה לחלק מהמשרתים.

לצד תרומתו למערכת הביטחון, לשירות החובה הארוך עלות משקית לא מבוטלת. חיילי החובה הם משאב יקר למשק בהיותם חלק מפוטנציאל כוח העבודה וההשכלה, ומשמעות השירות הצבאי היא דחיית מימושו.

בהתאם להמלצת ועדת בן-בסט משנת 2006, החל תהליך של קיצור שירות החובה לגברים ל-28 חודשים, כך שהחל מיולי 2015 קוצר שירות החובה לגברים ב-4 חודשים ל-32 חודשים (משוחררי מרץ 2018), וביולי 2020 קוצר השירות לגברים ב-2 חודשים נוספים ל-30 חודשים (משוחררי ינואר 2023). במהלך שנת 2021 נדחה קיצור השירות ב-4 שנים, כך שהמצב החוקי היום הוא שמשך שירות החובה לגברים עומד על 32 חודשים והחל מיולי 2024 משך שירות החובה לגברים יעמוד על 30 חודשים.

במסגרת הסיכום התקציבי בין משרד הביטחון ומשרד האוצר עבור השנים 2023-2027 סוכם כי יובא לאישור הכנסת תיקון לחוק שירות ביטחון לפיו החל מיולי 2024 משך

שירות החובה לגברים יעמוד על 32 חודשים, ושר הביטחון יהיה רשאי לקצר את משך השירות במערכים השונים עד ל-24 חודשים בהתאם לצרכי צה"ל, וכן ייקבע בחקיקת משנה כי משך שירות החובה הממוצע לגברים עם התייצבות המודל יעמוד על 28 חודשים בממוצע ולא יותר מ-28.5 חודשים. השירות הצבאי של חיילים המשרתים במערכים אותם צה"ל יחליט לשחרר לאחר 24 חודשי שירות יהווה שירות צבאי מלא.

כאמור לעיל, עבור מערכים הנדרשים לבצע תקופת שירות מעבר לחודש ה-24, יעלה הגמול המשולם לחיילים באופן דיפרנציאלי, מעבר לדמי הקיום המשולמים כיום.

בשל מלחמת "התקומה", החל הליך חקיקה מוסדר להארכת שירות החובה, ביולי 2024 עבר בקריאה ראשונה תזכיר החוק אשר מגדיר כי תקופת שירות החובה תעמוד על 32 חודשי שירות ושר הביטחון יהיה רשאי לקבוע את משך השירות במערכים השונים בהתאם לצורכי צה"ל כך שלא יפחת מ-28 חודשים. מובהר כי משך שירות של 28 חודשים יהיה שירות מלא . כמו כן, נקבע כי במסגרת הוראת שעה ל-5 שנים תעמוד תקופת שירות החובה על 36 חודשי שירות ושר הביטחון יהיה רשאי לקבוע את משך השירות במערכים השונים בהתאם לצורכי צה"ל כך שלא יפחת מ-32 חודשים. מובהר כי משך שירות של 32 חודשים יהיה שירות מלא. מספר החודשים בהם יקבע השירות לכל משרת ייקבעו בהתאם לצורכי הצבא בתנאי שמשך השירות הממוצע של כלל המשרתים עליהם יחול תיקון החוק יהיה בהתאם לממוצע שיקבע בצו שיאושר ע"י הכנסת.

2. מקורות מימון להוצאות הביטחון

להבדיל מתקציביהם של משרדי הממשלה האחרים הממומנים ברובם ע"י מקורות המשק בלבד, מורכבת ההוצאה הביטחונית ממספר מקורות נוספים:

א. תקציב סיוע אמריקאי (מט"ח סיוע) המורכב מסיוע המיועד לרכש בארה"ב בלבד, ומסיוע שניתן להמירו לש"ח או למט"ח אחר.

ב. הוצאה מותנית בהכנסה - הכנסות ממקורות שונים בארץ ובחו"ל, כגון: מכירת ציוד, פינוי מחנות צה"ל, מכירת שירותים, וכן סיוע אמריקאי נוסף בגין פרויקטים משותפים.

ג. מקורות תשתיתיים - משאבים שהמדינה מעמידה לרשות מערכת הביטחון, כמו קרקעות, תדרי תקשורת וחיילי חובה (הורחב בנפרד).

א. תקציב הסיוע האמריקאי (MOU)

מדי שנה, בהתאם להסכם עם הממשל בארה"ב, מעבירה ממשלת ארה"ב לממשלת ישראל סיוע ביטחוני המהווה מרכיב חשוב בתקציב הביטחון. הסיוע האמריקאי מורכב משני חלקים: נתח סיוע הניתן להוצאה בארה"ב בלבד ומהווה 84% מסך הסיוע, ונתח סיוע הניתן להמרה לשקלים והמהווה 16% (בממוצע לעשור) מסך הסיוע המיועד לרכש ולתמיכה של פלטפורמות

מהתעשייה המקומית. ככלל, השימושים במט"ח סיוע מיועדים לרכש פלטפורמות ואמצעי לחימה נוספים, אחזקת אמצעי הלחימה הנרכשים בארה"ב ולרכש תזקיקים. הרכש במט"ח סיוע כולל את הטמעתן של מערכות ישראליות אשר מגבירות שיתוף פעולה תעשייתי עם חברות בארה"ב ומהוות פתח לייצוא בטחוני נרחב. נתח הסיוע האמריקאי אשר מומר לשקלים מושקע ברכש, בין היתר, בתעשיות הישראליות ובכך תורם לפיתוח התעשייה המקומית.

עד לשנת 1998 היקף הסיוע הביטחוני עמד על 1.8 מיליארד $ בשנה, כאשר בתיאום עם האמריקאים, ניתן היה להמיר 475 מיליוני $ לשקלים. בעקבות סיכום בין נשיא ארה"ב לראש ממשלת ישראל בשנת 1996, גדל הסיוע הביטחוני ב- 60 מיליוני $ בשנה החל מ- 1999 ועד לשנת 2008, במקביל לירידה של 120 מיליוני $ בשנה בסיוע האזרחי (מרמה התחלתית של 1.2 מיליארד $). הסיוע האזרחי בוטל בהדרגתיות תוך 10 שנים, ובמקביל גדל הסיוע הצבאי בהדרגה ל- 2.4 מיליארד $, כאשר היקף ההמרות היווה 26.3% מכלל הסיוע.

בעקבות פניית ממשלת ישראל ובהמשך להצגת הצרכים האסטרטגיים של מדינת ישראל, וכביטוי לקשר המיוחד בין ארה"ב לישראל, נחתם ב-16/8/07 בין ארה"ב לישראל ה-MOU (Memorandum of understanding) המהווה סיכום תקציבי רב-שנתי לשנת 2009-2018 אשר משמעותו הגדלת היקף הסיוע האמריקאי מ- 24 מיליארד $ ל- 30 מיליארד $ בשנים 2009-2018.

הגדלת הסיוע התבצעה באופן הדרגתי כך שבשנת התקציב האמריקאית (שת"א) 2009 גדל הסיוע ל-2.55 מיליארד $, בשת"א 2010 גדל הסיוע ל-2.775 מיליארד $, בשת"א 2011 גדל הסיוע ל- 3 מיליארד $, בשת"א 2012 ל- 3.075 מיליארד $ וב-2013 ואילך יתייצב הסיוע על רמה של 3.1 מיליארד $ לשנה. כמו כן, במסגרת ה-MOU סוכם, כי היקף ההמרות ישמר ברמה קבועה של 26.3% מהיקף הסיוע השנתי.

ב-15 בספטמבר 2016 נחתם הסכם סיוע חדש לשנים 2019-2028 בהיקף של 38 מיליארד $ הכולל סיוע עבור תכנית ההגנה מפני טילים. בנוסף, שונו כללי מימוש הסיוע (הקטנה הדרגתית של נתח ההמרה לשקלים ושינוי מדיניות רכש). תחילת יישום ההסכם בשנת 2019.

בתאריך ה-7 לפברואר 2021 אישרה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי ("הקבינט") בהחלטות ב/17 ו-ב/18 את תכנית ההצטיידות הרב שנתית במט"ח סיוע וכן את אופן מימונה באמצעות דחיית החזרי קו האשראי (DPP) שנלקחו לרכישת מטוסי האדיר בשנת 2014 כך שהחזרי קו האשראי יבוצעו בשנים 2027-2031 במקום בשנים 2022-2026. בהתאם להחלטת בג"ץ בנושא, לא יתבצע מחזור הלוואות נוסף להלוואת DPP.

בדומה למנגנון התשלומים הדחויים המקורי, גם המקורות המתפנים בגין דחיית ה-DPP ישמשו לנושאים שונים ובניהם רכש פלטפורמות אוויריות, יבשתיות וימיות, רכש חימושי אוויר, נושאי דיגיטל וסייבר ועוד. כל האמור בהתאם לאישור ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי.

הואיל ומדובר בעסקאות ארוכות טווח עם פריסת תשלומים לאחר תום תקופת הסכם ההבנות הנוכחי, אישר הקבינט כי במידה ולא ייחתם הסכם נוסף ישולמו ההתחייבויות בגין התכנית מתקציב המדינה בשקלים.

1) **תקציב הסיוע במסגרת ה-MOU לשנת 2026:**

תקציב הסיוע בשנת התקציב 2026 עומד על 3.3 מיליארד דולר, כבכל שנה, ומתוקצב כהוצאה מותנית בהכנסה, ועוד סכומים שלא בוצעו במט"ח סיוע בשנים קודמות וצפויים להתממש בשנת 2026, סה"כ כ- 3.6 מיליארד דולר; המע"מ בגין הסיוע מתוקצב כחלק מתקציב ההוצאה נטו.

כאמור לעיל, עיקר ההוצאה של תקציב הסיוע הינה בארה"ב בלבד, כאשר את היתרה ניתן להמיר ולהוציאה מחוץ לארה"ב:

א) תקציב סיוע אשר ניתן להוציאו בארה"ב בלבד בשנת 2026 יעמוד על סך של 3.3 מיליארד דולר.

ב) תקציב סיוע אשר ניתן להמירו, ולהוציאו גם מחוץ לארה"ב בשנת 2026 יעמוד על סך של עד 0.5 מיליארד דולר, מתוך מתווה ההמרות הקיים ב-MOU.

2) **התפתחות הסיוע בשנים 2019-2028 בהתאם ל-MOU (מיליוני דולר, מחירים שוטפים)**

שנה	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
סיוע בארה"ב	2,485	2,495	2,505	2,515	2,525	2,575	2,850	3,050	3,050	3,300
המרות לשקלים	815	805	795	785	775	725	450	250	250	0
סה"כ סיוע	**3,300**	**3,300**	**3,300**	**3,300**	**3,300**	**3,300**	**3,300**	**3,300**	**3,300**	**3,300**

3) **תקציב ההגנה מפני טילים (BMD)**

כחלק ממזכר ההבנות החדש, שנחתם כאמור ב-15 לפברואר 2016, סוכם גם תקציב קבוע לעשור לטובת הגנה מפני טילים בגובה 500 מ' $ בשנה, המשמש לפיתוח והצטיידות במערכות שרביט וחץ, והן להצטיידות בעבור כיפת ברזל. מכיוון שקיים הבדל רישומי בשנות התקציב בין התקציב האמריקאי לישראלי, יתכן ורישום ההכנסה בפועל בשנת תקציב מסויימת יהיה גבוה מ-500 מ' $.

4) **סיוע לרכש מיירטים לאחר מבצע "שומר החומות"**

בשנת 2022 לאחר מבצע "שומר החומות" אושר מענק סיוע אמריקאי ייעודי בהיקף של 1 מיליארד דולר ("יוזמת ביידן") לטובת רכש מיירטי כיפת ברזל. מימוש רכש המיירטים

מכספי המענק הנ"ל אושר בוועדת שרים להצטיידות (החלטה הצט/10 מה-17 ביולי 2022).

5) **חבילת סיוע ייעודית מהממשל האמריקאי עבור מלחמת "התקומה"**

במהלך ביקורו בישראל באוקטובר 2023, הכריז נשיא ארה"ב על חבילת סיוע ייעודית לישראל בעקבות המלחמה. באפריל 2024 ההצעה אושרה ע"י בית הנבחרים, הסנאט ונחתמה ע"י הנשיא ביידן.

ההצעה שאושרה כוללת חבילת סיוע לישראל בהיקף של 8.7 מיליארד דולר עפ"י הפירוט הבא:

נושא	סכום (מיליארד $)
סיוע צבאי	3.5
הגנה אווירית	4
לייזר רב עוצמה	1.2
סה"כ	8.7

נתח הסיוע הצבאי בהיקף של 3.5 מיליארד דולר

נתח הסיוע הצבאי בהיקף של 3.5 מיליארד $ התקבל בספטמבר 2024 והוא תחת תקציב של מחלקת המדינה. הוא ניתן למימוש בהתאם לכללי הסיוע הרגיל ולמולו ניתן נתח המרות בהיקף של עד 769 מיליון דולר, אשר מומש במלואו.

עיקרי הנושאים שנרכשו במענק זה: חימושי אוויר - נש"מ (קיטים וראשי הנפץ), מסק"ר, תחמושת יבשה, חלפים - אוויר ויבשה ונושאים נוספים.

נתח הסיוע למול נושאי הגנה אווירית ולייזר רב עוצמה בהיקף של 5.2 מיליארד דולר

תקציב זה נמצא תחת תקציב משרד ההגנה האמריקאי והיה נדרש למולו חליפת מכתבים מול הממשל האמריקאי שנחתמה באוקטובר 2024 .

בעת בניית תקציב 2024 תוכנן כי יתקבל סיוע בסך של 31 מיליארד ₪ בשנת 2024, והסיוע תוקצב בהתאם בהוצאה מותנית בהכנסה בשנה זאת. לאור העיכוב באישור חבילת הסיוע בקונגרס היה ניתן לממש רק 13 מיליארד ₪ מתוך ה-31 מיליארד ₪ שתוכננו. בהתאם לכך, תוקן חוק התקציב לשנת 2024 בפעם השלישית במסגרתו הוגדל תקציב הביטחון על חשבון הגדלת הגרעון כנגד כספי הסיוע שלא ניתן היה לממש.

היתרה הצפויה בפיקדון משהב"ט עם פתיחת שנת 2026 עומדת על כ- 2.765 מיליאדר $.

ב. הוצאה מותנית בהכנסה

מסגרת ההוצאה המותנית בהכנסה היא למעשה סך ההכנסות המיועדות למערכת הביטחון שמקורן אינו ישירות מאוצר המדינה. הכנסות אלו מתווספות לתקציב הביטחון הישיר במטבע מקומי ובמט"ח ומקורן בגורמים שונים, כגון: מכירת ציוד בארץ ובחו"ל, פרויקטים משותפים עם מדינות זרות, רשות מקרקעי ישראל, מכירת שירותים שונים ותקציב הסיוע האמריקאי בגין ההסכם הרב שנתי לשנים 2019-2028, הכולל סיוע ייעודי לתכנית להגנה מפני טילים ומענק סיוע אמריקאי מיוחד למלחמת "התקומה".

בשנת 2026 מסתכמת סך ההוצאה המותנית בהכנסה ב-22 מיליארד ₪.

יצוין כי במסגרת ההוצאה המותנית בהכנסה לא נכללות השתתפויות ממשרדי ממשלה או גופי תקציב אחרים בתקציב המדינה. השתתפויות אלו מתקבלות ממשרדי ממשלה שונים וביניהם הגופים הביטחוניים (סעיף הוצאות חירום אזרחיות, שב"כ, המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים וכו'), משרד רה"מ, משרד החינוך, המנהל האזרחי ועוד.

ג. מקורות תשתיתיים

מעבר למקורות שפורטו לעיל, עומדים לרשות משרד הביטחון מקורות תשתיתיים נוספים: תדרי תקשורת וקרקעות.

1) תדרי רדיו

מערכת הביטחון עושה שימוש נרחב בתדרי רדיו לצרכיה השונים. בניגוד למצב בעבר, בו השימוש בתדרי רדיו בתחום האזרחי לא היה רב, כיום ישנו ביקוש גבוה לשימוש בתדרים עבור מגוון תחומי התקשורת השונים. מצב זה גורם לכך שהתדרים אשר ברשות המערכת הצבאית הופכים להיות בעלי ערך כלכלי רב. בעקבות כך, חתמו משרד הביטחון, משרד האוצר ומשרד התקשורת בשנים האחרונות על מספר הסכמים במסגרתם מערכת הביטחון פינתה מספר תחומי תדרים, וקיבלה שיפוי תקציבי בגין עלויות ההגירה של המערכות הביטחוניות לתדרים אחרים. התדרים שהתפנו הופנו לשימוש מערכות אזרחיות שונות, בעיקר בתחום התקשורת הסלולרית.

על מנת לשקף את העלות הכלכלית הנובעת מהשימוש הביטחוני בתדר, במסגרת התוכנית הכלכלית לשנים 2021-2022, תוקנה פקודת הטלגרף האלחוטי באופן שקבע חובת תשלום אגרות תדרים שהוקצו לכוחות הביטחון בהתבסס על העקרונות הבאים:

א) נקבעה חובת תשלום אגרה בתחומי תדרי הרדיו שוועדת התדרים הועידה גם לשימוש אזרחי ובלבד שזהו תדר שלא הוקצה על ידי ועדת התדרים לגורם הרלוונטי בכוחות הביטחון במעמד משני (היינו: תדר אשר הקצאתו אינה מפריעה או עלולה להפריע שימוש של גורם נוסף אחד או יותר באותו התדר).

ב) נקבע כי חובת תשלום האגרות בידי כוחות הביטחון תחול רק על הועדות והקצאות של פסי תדרים שיועדו ויוקצו החל מה-1.8.2021, ובכלל כך הקצאתו מחדש של תדר שהוקצה בעבר.

ג) נקבע הסדר שלפיו ביטול הקצאה של תדר שהוקצה לכוחות הביטחון לפני יום 1 באוגוסט 2021 יאפשר קיזוז חלקי של תשלומי האגרות שמשלם גוף מכוחות הביטחון.

2) פינוי קרקעות ומגבלות תכנון

נכון לשנת 2010 מערכת הביטחון השתמשה בכ-40% מסך השטחים ברחבי הארץ, הכוללים בסיסי אימונים, שטחי אש, בסיסים מבצעיים ומתקנים אחרים. מחנות צה"ל רבים, כגון: מחנה הקריה, מחנה תל השומר, צריפין, גלילות, שלישות ראשית, סירקין ועוד ממוקמים במרכז הארץ ובאזורי הביקוש. שטחי מחנות אלו הם בעלי פוטנציאל להגדלת היצע הדיור ושטחי תעסוקה ומסחר. בהתבסס על החלטות הממשלה והסיכומים בנושא מתבצע תהליך למימוש העתקת מחנות אלו לצורך הקמת עשרות אלפי יחידות דיור ואזורי תעסוקה, תוך מתן מענה לצרכי מערכת הביטחון בעת העתקת המחנות אל אזורי פריפריה (גאוגרפית וחברתית).

לאור האמור לעיל משרד הביטחון פועל בעשור האחרון למימוש החלטות ממשלה בנושא ומפנה קרקעות ממחנות צריפין, תה"ש, שדה דוב וסירקין. מחנות נוספים יפונו במהלך השנים הקרובות בהתאם לקצב התקדמות מהלכי מעבר צה"ל דרומה ושוה"ם עליהם הרחבנו בנפרד בפרק זה. לפי דו"ח מבקר המדינה בנושא משנת 2023, השטח הכולל של 25 מחנות צה"ל במרכז הארץ שיישארו לאחר מימוש תוכנית שוה"ם 3 ומעבר צה"ל לנגב יעמוד על כ-60,000 דונם.

ד. תקציב ההרשאה להתחייב

תקציב ההרשאה להתחייב הוא כלי תקציבי היוצר מגבלה על הסכום המרבי בו יכולה המערכת להתחייב לשנים הבאות במסגרת רכישות ופרויקטים רב-שנתיים, זאת מעבר למגבלת ההוצאה הקיימת מדי שנה. ההרשאה להתחייב מהווה כלי חשוב ביכולת הניהול והבקרה על התקציב: מרגע שהמערכת התחייבה לבצע הסכמים או חוזים, משועבד התקציב למעשה להתחייבויות אלו וכמעט ולא ניתן להפנות אותו לצרכים המשתנים של המערכת. חלק מרכזי מהניהול התקציבי נעשה כאמור בראייה ארוכת טווח.

בשנת 2026 תועמד בתקציב הביטחון הרשאה להתחייב בגובה של 82.2 מיליארדי ₪.

מימוש ההרשאה ותוספות למסגרת ההרשאה להתחייב יהיו בהתאם למסוכם בין המשרדים.

כמו כן, במסגרת החלטה 233 נקבע כי משרד הביטחון יעביר למשרד האוצר דיווח רבעוני בגין ההתחייבויות הכספיות של משרד הביטחון לשנים שלאחר שנת התקציב בה מועבר הדיווח.

ה. תרומה למשק

משרד הביטחון פועל תמיד בהסתכלות רוחבית בהקשרי פעילותו, על הכלכלה והחברה, הן על תרומתו להן והן על השלכותיו עליהן.
להלן משפיעים עיקריים לתרומה הכלכלית של צה"ל ומשהב"ט למשק:

1) היציבות הביטחונית של ישראל מהווה תשתית לכלכלה איתנה ומשגשגת. חברות דירוג האשראי מייחסות ליציבות הביטחונית בישראל חשיבות משמעותית בקביעת הדירוג.
2) הרציפות של הפעילות הכלכלית במשק מתאפשר בין היתר בזכות מערכת כיפת ברזל אשר מעבר לחיסכון בחיי אדם ולמשמעות האסטרטגית שלה, חסכה לקופת המדינה תשלומים של מאות מיליוני שקלים בעבור פיצויים על פגיעה ברכוש.
3) צה"ל ומשהב"ט משקיעים רבות במחקר ופיתוח ומבצעים רכש מהתעשיות הביטחוניות הישראליות הפזורות בכל רחבי הארץ, ובכלל זה בפריפריה.
4) רכישת מערכות ע"י צה"ל מהווה "תו תקן" לייצוא הביטחוני הישראלי, אשר גדל בשנים האחרונות עד לכדי שיא של 14.8 מיליארד דולר בשנת 2024 (גידול של 13% משנת 2023). היקפי הייצוא צפויים לגדול עוד יותר בשנים הבאות בהתאם לרפורמה לחיזוק והרחבת היצוא הביטחוני שתאפשר בין היתר לתעשיות לנצל את המומנטום של הוכחת יכולות במלחמה כבר בשנת 2026.
5) מעבר לכך, לצה"ל תרומה משמעותית להון האנושי, זאת על ידי השקעת מאות מיליוני שקלים בשנה בתוכניות המשפרות את ההון האנושי ובמיומנויות וכישורים אשר רלוונטיים ותורמים לשוק העבודה והכלכלה. בנוסף, נתח משמעותי מיוצאי היחידות הטכנולוגיות בצה"ל משתלבים בתעשיית ההייטק המשמעותיות לכלכלת המדינה.

פרק ד' - כוח אדם בצה"ל ובמערכת הביטחון

1. סקירה כללית

בצה"ל משרתים חיילי חובה, משרתי קבע, אזרחים עובדי צה"ל וחיילי מילואים. יתרונו של צה"ל נובע בין השאר ממרכיב כוח האדם האיכותי המשרת בו. כוח האדם בצה"ל מהווה נדבך משמעותי מההוצאה התקציבית של מערכת הביטחון. מרכיב כוח האדם טומן בחובו לא רק השלכות תקציביות, כי אם גם השלכות כלכליות ומשקיות נוספות הנובעות בעיקר משירות החובה והמילואים.

בשנים האחרונות השתנו ועודם משתנים מודלי השירות של האוכלוסיות השונות המרכיבות את כוח האדם במערכת הביטחון, לרבות: שינוי מודל שירות הקבע, בהתאם לצרכיו הייחודיים של צה"ל; מעבר משרתי הקבע להסדר פנסיה צוברת; ושינוי שיטת ההצמדה של קצבאות גמלאי צה"ל. שני המהלכים האחרונים הביאו וצפויים להביא לגידול בהוצאות מערכת הביטחון בטווח הבינוני-קצר.

במסגרת הסיכום התקציבי לתקציב הביטחון כפי שמפורט בפרק סיכום תקציבי לתקציב הביטחון לשנים 2015-2020, הוחלו מגוון צעדים בתחום כוח האדם שהובילו לחיסכון בהוצאה התקציבית על שכר וגמלאות.

בשנים האחרונות קיימו משרד האוצר ומשרד הביטחון וצה"ל תהליך מעמיק בנושאי תקציב הביטחון ואתגרי כ"א במשק בכלל ובצה"ל בפרט אשר בסופו הצדדים חתמו ביום 22 ביוני 2023 על סיכום תקציבי רב שנתי לשנים 2023-2027 במסגרתו סוכמו מגוון סוגיות כוח אדם ותקציב, אשר אומצו בהחלטת ממשלה 683 מיום 25 ביוני 2023.

בעקבות פרוץ מלחמת "התקומה" והשפעותיה על עולמות כ"א נחתם סיכום עם משרד האוצר בחודש מרץ 2024 להתאמת הסיכום התקציבי הרב שנתי לצרכי צה"ל במלחמה והגדלת תקני כח אדם.

2. משרתי הקבע

א. היקף כוח אדם וההוצאה בגינו

מצבת משרתי הקבע קטנה עד לשנת 2006 אשר הייתה השנה האחרונה ביישום תכנית "קלע", תכנית שכללה, בין השאר, צמצום בכוח אדם של אנשי קבע בגילאי הביניים, אנשי קבע שפרשו לגמלאות ואזרחים עובדי צה"ל. בשנת 2006 התרחשה מלחמת לבנון השנייה. בין שנת 2007 לשנת 2013 חלה עליה בסך שיאי משרתי הקבע (ירידה בקבע מובהק ועליה בראשוני), כאשר במקביל הייתה ירידה במספר שיאי חיילי החובה וכמות ימי המילואים. בשנים 2012-2016 המטכ"ל אישר תכנית ירידה של אלפי משרתי קבע ומאות אזרחים עובדי צה"ל במטרה לפנות מקורות תקציבים לצרכי ההתעצמות של צה"ל, וכן ביצוע צעדי התייעלות בשכר. בהתאם לכך, החל משנת 2014 חלה ירידה הדרגתית בהיקף משרתי הקבע עד למימוש התכנית. בעקבות

מלחמת "התקומה" חלה עלייה בהיקף משרתי הקבע, עליה זו עוגנה במתווה רב שנתי בסיכום תקציבי שנחתם במרץ 2025 בעקבות ועדת נגל.

ב. קבע ראשוני וקבע מובהק

משק אנשי הקבע בנוי כמעין פירמידה כך שאוכלוסיית הקבע הראשוני נמצאת בבסיסה, ומהווה את עיקר המשק, אך התקדמות במעלה הפירמידה אינה אוטומטית. על מנת להצטרף לאוכלוסייה הממשיכה בשירות קבע עד לפרישה – אוכלוסיית הקבע המובהק – על הפרט לעמוד במספר תנאים מצטברים. מהלך זה מקטין את פוטנציאל משרתי הקבע היכולים להגיע לגיל פרישה ובכך תורם להקטנת ההתחייבויות האקטואריות של צה"ל. מודל זה מאפשר לצה"ל להוריד את אחוז הקבע המובהק לפחות מ – 50% מכלל משרתי הקבע.

1) קבע ראשוני

משרתי קבע בדרגת סרן ומטה עבור קצינים, ודרגת רס"ל ומטה עבור נגדים. המגמה בצה"ל היא לייצב את תקופת הקבע הראשוני לוותק של עד 7 שנות שרות בקבע. קבוצה זו כוללת את כל הקצינים והנגדים בדרגות הזוטרות, ובכלל זה, אלו המשרתים תקופות קצרות יחסית בקבע (שנה או שנים בודדות). השירות בתקופת הקבע הראשוני מאופיין בגמישות תעסוקתית גבוהה, כאשר משך השירות מוארך מדי פעם בפעם בהתאם לרצון הפרט והחלטת צה"ל. מעבר לכך, קבוצת הקבע הראשוני מהווה את המאגר הפוטנציאלי של כוח-אדם, אשר ימשיך לשירות בקבע המובהק.

2) קבע מובהק

אנשי קבע בדרגות רס"ן או רס"ר ומעלה, בד"כ בגילאי 28, ועד לגיל הפרישה מצה"ל. קבלת מינוי רס"ן / רס"ר מהווה למעשה את "שער הכניסה" לקבע המובהק. אוכלוסייה זו כוללת את השדרה המקצועית והפיקודית הבכירה יותר. בעבר המעבר של איש קבע מקבע ראשוני לקבע מובהק היה אוטומטי. כיום המעבר מותנה בקיומו של תקן פנוי. במסגרת הסיכום התקציבי לתקציב הביטחון התווסף שער ארגוני שני, במסגרתו משוחררים קצינים אשר לא התמנו לתפקיד סא"ל או רס"ן בכיר מהלך זה מאפשר השארה במערכת של אוכלוסיית הקצינים האיכותית ביותר, ומקטין את פוטנציאל אנשי הקבע המגיע לפרישה ובכך את החבות האקטוארית של צה"ל.

ג. שכר אנשי הקבע

מעטפת התגמול הכוללת של משרתי הקבע כוללת את המרכיבים הבאים: שכר, תנאי שרות, הטבות מיסוי וגמלאות. עלויות השכר, תנאי השירות והגמלאות מקבלים ביטוי בתקציב הביטחון והם נאמדים במיליארדי ש"ח בשנה.

שכר משרתי הקבע נגזר משכר בסיס מהתוספות שלהלן: תוספת צבא קבע, תוספת רמת פעילות, תוספת ותק פעילות, תוספת מקצועית, וכן תנאי שירות והטבות. תנאי השירות כוללים, בין היתר, רכב לחלק מהמשרתים, נופש, לימודים אקדמאיים במסגרת תכנית שירות, ותמריצי חתימה.

במסגרת הסיכום התקציבי הרב שנתי לשנים 2023 -2027 על ביצוע מהלכים משמעותיים בשכר אנשי הקבע וביניהם שינוי במנגנון החלת שינויים בשכר (ש/40), על בסיס הרעיון המסדר "שימור גודל העוגה, תוך שינוי אופן חלוקתה" לפיו תישמר ולא תנותק סך ההצמדה הכוללת של מסגרת עלות תוספות שכר בצה"ל למסגרת עלות תוספות שכר במגזר הציבורי.

ד. מתווה תקציבי להוצאה על גמלאות

במסגרת הסיכום התקציבי לתקציב הביטחון לשנים 2023-2027 סוכם על מתווה רב-שנתי להוצאה בגין גמלאות. במסגרת הסיכום נקבעו מספר עדכונים אשר ישפיעו על תקציב ההוצאה על הגמלאות: החלת מודל פנסיה לפורשי הצוברת במקביל לחקיקת תקנות קצבת גישור למשרתי קבע במסלול פנסיה צוברת, החלת 'מודל תגמול מיוחד' במערכים נבחרים שיאפשר למשרתי הקבע לבחור בין מסלול תגמול הכולל פנסיית גישור למסלול תגמול מיוחד של שכר מוגדל ומענקים שאינו כולל פנסיית גישור כשנתיים לפני הגיעם לשער ארגוני שני, השלמת הליך חקיקת רכיב 'השלמת תקופות השירות' במקביל להקפאת מדדים בקצבאות גמלאי צה"ל והתאמות נוספות במודל הקבע ובכלל זה פתרונות של מכסות פרישה. תזכירי החוק הנוגעים לעדכונים אלו הופצו להערות הציבור במהלך שנת 2023 ואושרו בועדת שרים לחקיקה בחודש מאי 2024. הליך החקיקה של רכיב 'השלמת תקופות שירות' הושלם ב-31 בדצמבר 2025.

ה. גיל הפרישה

במסגרת הסיכום התקציבי לתקציב הביטחון הוחלט על הפחתת גיל הפרישה לקצינים כך שלא יפחת מ-42 ויעמוד על 43 בממוצע החל משנת 2025 ; זאת כחלק מתפיסת מודל הקבע החדש ושיפור אפקטיביות הקצונה. בחודש מרץ 2025 סוכם בין משרד הביטחון לבין משרד האוצר כי גיל הפרישה החל משנת 2026 יעמוד על 43.5, ובנוסף תתאפשר חריגה של חצי שנה מגיל זה בהתאם לצורך הסגלי. בשנת 2024 צה"ל עמד ביעדי גיל הפרישה (ממוצע בפועל: 44 לקצינים, 50 לנגדים). עפ"י סיכום בין משרד האוצר ומשרד הביטחון, החל משנת 2024 יעד גיל הפרישה הממוצע לאוכלוסיית הקצינים יחושב ללא הפורשים בדרגות תא"ל ומעלה. כמו כן, סוכם על המשך העלאת גיל הפרישה לנגדים כך שיעמוד על גיל 53 בממוצע בשנת 2032, ובכך יהוו שדרה מקצועית.

ו. שינוי שיטת הצמדת קצבאות גמלאי צה"ל

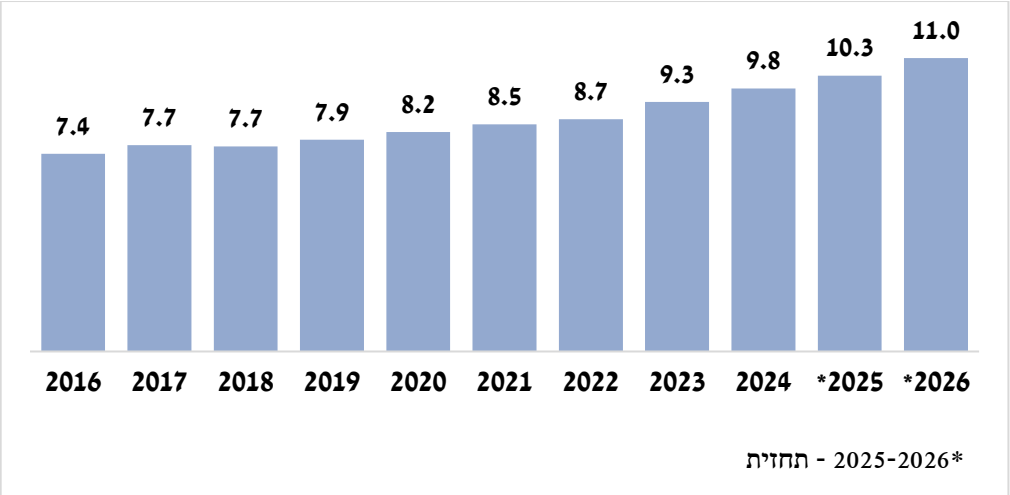
בשנת 2008 נחתם הסכם קיבוצי בין ההסתדרות לבין משרד האוצר אודות שינוי שיטת ההצמדה של קצבאות הגמלאים במדינה. הסכם זה לא הוחל על צה"ל. ממשלת ישראל, מתוך הכרה

במאפיינים הייחודים של גמלאי צה"ל, קיבלה ב-12 במאי 2009 החלטה המנחה את צה"ל ומשרד האוצר לקיים מו"מ ולסכם מנגנון הצמדה המתחשב במאפיינים הייחודיים של משרתי הקבע. בהמשך לכך, בשנת 2012, סוכם בין משרד האוצר למשרד הביטחון על הצמדת גמלאות פורשי מערכת הביטחון למדד המחירים לצרכן. בסיכום נקבע כי הגמלאים יקבלו פיצוי בגין שחיקה ובגין מדד בדומה לאופן שבו היו מקבלים אילו הוצמדו למדד המחירים יחד עם גמלאי שירות המדינה. פיצוי זה נפרש על פני עשר שנים. עלות מהלך זה עומדת על סך של כ-1.8 מיליארד ש"ח בשנת 2016 (ללא מדד 2016).

ז. התפתחות ההוצאה על גמלאות קבע

תקציב גמלאות הקבע מהווה הוצאה משמעותית בתקציב הביטחון – כ-10% מתקציב הביטחון נכון לשנת 2026 (במחירי 2026). בשנים האחרונות קיים גידול בתקציב הגמלאות. גידול זה נובע, בין היתר, מהצמדת קצבאות גמלאי צה"ל למדד המחירים לצרכן ומעלייה בתוחלת החיים במדינה.

התפתחות ההוצאה על גמלאות קבע – 2016-2026

(מיליארדי ש"ח – במחירים שוטפים, נתוני ביצוע)

ח. פנסיה צוברת

1) בהחלטת הממשלה 784 מיום 15 בספטמבר 2003 הוחלט על מעבר לפנסיה צוברת בקרב החיילים שהתחייבו לשירות קבע החל מיום 1 בינואר 2004. במסגרת המהלך הפורש יקבל פנסיית גישור אשר ממומנת במלואה מתקציב הביטחון מיום פרישתו ועד למועד שבו הוא רשאי לקבל גמלה מקרן הפנסיה. כיום מעל 90% ממשרתי הקבע משויכים להסדר הפנסיה הצוברת.

2) יובהר כי המעבר לפנסיה הצוברת מקטין את החבות האקטוארית העתידית של המדינה בגין קצבאות גמלאי צה"ל בטווח הארוך אולם משית עלות משמעותית נוספת במהלך שירות הקבע בשל עלות ההפרשות השוטפות לקרנות הפנסיה.

3) המעבר לפנסיה צוברת מאפשר למשרתים אשר משתחררים ללא שום זכויות פנסיוניות מצה"ל, לעבור למשק האזרחי עם סכומי הכסף שצברו בקרן הפנסיה במהלך שירותם. כמו כן, מהלך זה משית עלות על הפרט לאור ההשתתפות בעלות הפנסיה.

4) במסגרת החלטת ממשלה ב/136 מיום 11.8.2016 עוגנו העקרונות לקביעת פנסיית הגישור בהתאם לסיכום התקציבי וסיכום העקרונות ליישמו בין משרד האוצר ומשרד הביטחון.

5)במסגרת הסיכום התקציבי הרב שנתי לשנים 2023-2027 מיוני 2023 סוכמו העקרונות להחלת פנסיית הגישור ותזכיר החוק בנושא אושר בועדת שרים לחקיקה במאי 2024.

3. חיילי החובה

במדינת ישראל נהוג מאז הקמתה שירות סדיר חובה ארוך ושירות מילואים חובה. קיומו של שירות החובה נובע מתפיסה כי צרכי הביטחון מחייבים קיומו של צבא סדיר גדול והכשרת האזרחים לשירות מילואים על מנת להעמיד כוח גדול עוד יותר בעתות חירום.

א. שינויים במספר חיילי החובה

מספר חיילי החובה נקבע בהתאם לגודל שנתוני הגיוס, ובהתאם למספר המתגייסים בפועל מתוך השנתון. במהלך השנים, עם גידול האוכלוסייה, חל גידול עקבי בהיקף השנתונים של המיועדים לגיוס. גידול משמעותי בנתון זה חל בתחילת שנות התשעים, בעקבות גל העלייה ממדינות ברה"מ לשעבר. בשנים הקרובות הנתונים הדמוגרפיים מצביעים על עליה בשנתוני הגיוס הן בקרב הגברים והן בקרב הנשים.

צה"ל מוביל תהליכים רבים בתחום החובה, על מנת להביא לצמצום הנשר משירות ולגיוס ושילוב של אוכלוסיות נוספות כדוגמת האוכלוסייה החרדית. לצד עיבוי מקורות החובה, מהלכים אלה מסייעים לשילוב אוכלוסיות מיוחדות בחברה ויסייעו לצבא בצמצום פערי הגיוס. שילוב האוכלוסייה החרדית בצה"ל התבצע כבר מספר שנים, בהיקפים נמוכים יחסית, במסגרת הנח"ל החרדי. בשנים האחרונות, משתלבים חרדים במסלולים חדשים המותאמים להם במיוחד (שח"ר). מסלולים אלה מכשירים למקצועות טכנולוגיים ולמקצועות המחשב בכל זרועות הצבא, ובכך מפחיתה את החסמים העומדים בפני החרדים בהשתלבות בשוק העבודה האזרחי.

לשירות חרדים בצה"ל עלות גבוהה יותר, הנובעת משוני בפרופיל המשרת למול חייל רגיל המתגייס לצה"ל, המתבטא בין היתר בתשלומי משפחה לזכאים, מזון וצרכי דת, הכשרות ייחודיות ועוד. עם זאת, הגדלת שירות החרדים בצה"ל תיתן מענה לצרכים הביטחונים תהווה

תרומה משקית משמעותית בהפחתת עומס השירות על האוכלוסיות המשרתות ובהפחתת ההשפעה המישקית השלילית הנובעת מכך, ובנוסף לכך הגדלת שירות החרדים תתרום להשתלבותה העתידית של אוכלוסיה זו בעולם התעסוקה.

ב. מודל שירות החובה המותאם

1) מימי מלחמת ששת הימים עד שנת 1995 אישרה הממשלה, מדי שנה, את צו שירות ביטחון המאריך את משך השירות לגברים בשישה חודשים נוספים. מאז, מידי שנתיים מחוקקת הוראת שעה המאריכה את שירות הגברים כאמור לעיל.

2) בשנת 2005 מונתה ועדה ציבורית בראשות פרופ׳ אבי בן בסט שבחנה את משך שירות החובה בצה"ל; מסקנותיה המרכזיות הן שיש לקצר את משך שירות החובה בצה"ל באופן מדורג בתקופה של עד שנה. בשלב הראשון, יקוצר שירות החובה ב-4 עד 8 חודשים. משמעות הדבר קיצור שירות אחיד לכלל החיילים ל-32 חודשים ומתן אפשרות לצבא לקצר את שירותם של חלק מן החיילים על פי שיקול דעתו וצרכיו לעד 28 חודשים ("קיצור דיפרנציאלי"). במקביל, לחיילים שהצבא יבחר להשאיר למלוא 32 החודשים, יינתן תשלום מוגדל בארבעת חודשי השירות האחרונים. בשלב השני, יקוצר שירות החובה במדרגה נוספת של 4 חודשים באופן זהה לזה שבשלב הראשון, כך שטווח שירות החובה ינוע בין 24 חודשים ל-28 חודשים. על אף שמסקנות הועדה אומצו ע"י שר הביטחון ואושרו ע"י הממשלה ביום 26 בפברואר 2006, משרד הביטחון ביקש לאחר פרוץ הלחימה בלבנון לבחון מחדש את יישום ההמלצות והודיע כי המודל אינו ניתן ליישום בשנים הקרובות.

3) ועדת ברודט המליצה על יישום קיצור השירות החל משנת 2011, מועד בו מחזורי הגיוס יתחילו לגדול ויושלם הפער שנוצר בהכשרה ובאימונים. בהחלטת ממשלה מספר 15 מיום ה-7 באפריל 2013 הוקמה ועדת שרים לעניין השוויון בנטל השירות הצבאי, בשירות האזרחי ובשוק העבודה (להלן – הוועדה לשוויון בנטל) במטרה להציע מתווה חקיקתי להגברת השוויון בנטל בשירות החובה. בנוסף, התייחסה הוועדה לנושא קיצור שירות החובה. בהתאם להמלצות הוועדה, התקבל תיקון 19 לחוק שירות ביטחון (מיום 19.3.14), ולפיו יקוצר שירות החובה לגברים ב-4 חודשים, החל ממגויסי יולי 2015.

4) לאור קיצור שירות החובה לגברים, אשר החל ממשוחררי מרץ 2018 עמד על 32 חודשים, סוכמה בשנת 2017 תוכנית מענה לפערי קיצור השירות בין משרד הביטחון למשרד האוצר. מעבר לכך, בוצע תיקון לחוק כך שהחל ממגויסי יולי 2020 יחל קיצור שירות נוסף לגברים כך שמשך שירות החובה יעמוד על 30 חודשים.

5) ביולי 2021 הופץ תזכיר חוק שסוכם בין משרד הביטחון למשרד האוצר כי קיצור שירות זה יידחה למתגייסי יולי 2024.

6) במסגרת הסיכום התקציבי בין משרד הביטחון ומשרד האוצר עבור השנים 2023-2027 סוכם כי יובא לאישור הכנסת תיקון לחוק שירות ביטחון לפיו החל מיולי 2024 משך שירות החובה לגברים יעמוד על 32 חודשים, ושר הביטחון יהיה רשאי לקצר את משך השירות במערכים השונים ל-24 חודשים בהתאם לצרכי צה"ל, וכן ייקבע בחקיקת משנה כי משך שירות החובה הממוצע לגברים עם התייצבות המודל יעמוד על 28 חודשים בממוצע ולא יותר מ-28.5 חודשים. השירות הצבאי של חיילים המשרתים במערכים אותם צה"ל יחליט לשחרר לאחר 24 חודשי שירות יהווה שירות צבאי מלא.

7) בנוסף לאמור לעיל, עבור מערכים הנדרשים לבצע תקופה המוגדרת "כשירות נוסף בחובה", יינתן תגמול ייחודי (קרי, "גמול התמדה") דיפרנציאלי מעבר לדמי הקיום המשולמים כיום.

8) המצב החוקי הנוכחי הוא שמשך שירות החובה לגברים עומד על 30 חודשים החל ממתגייסי יולי 2024. בשל מלחמת "התקומה" הועלה הצורך בהגדלת הסד"כ בייחוד במערכי הלחימה ותומכי הלחימה. ביולי 2024 עבר בקריאה ראשונה תזכיר החוק, אשר מגדיר תקופת שירות חובה של 32 חודשי שירות והסמכת שר הביטחון לקבוע משכי שירות למערכים מסוימים בהתאם לצורכי צה"ל כך שלא יפחת מתחת מ-28 חודשים. מובהר כי משך שירות של 28 חודשים יהיה שירות מלא. כמו כן, נקבע כי במסגרת הוראה שעה ל-5 שנים תעמוד תקופת שירות החובה על 36 חודשי שירות והסמכת שר הביטחון לקבוע משכי שירות למערכים מסוימים בהתאם לצורכי צה"ל כך שלא יפחת מתחת מ-32 חודשים.

9) כדי לצמצם את הפגיעה בחיילים ששירותם יוארך מעבר לתקופה שהייתה קבועה במועד גיוסם, נקבע כי מי שיידרש לשרת תקופה העולה על 32 חודשים במהלך הוראת השעה או 28 חודשים בחקיקת הקבע יקבל בעד תקופת שירותו בחודשים אלה תגמול נוסף מעבר לדמי הקיום הקיימים כיום.

ג. דמי קיום חיילי חובה

בשנים 2014 ו- 2015 עודכנו דמי הקיום החודשיים בהתאם להחלטת שר הביטחון (גובה העדכון בשנת 2014 עמד על כ-23% המהווים את השינוי במדד המחירים לצרכן ממועד העדכון האחרון בשנת 2002 וגובה השינוי ב – 2015 עמד על כ-25% נוספים, שינוי שבוצע לצורך השוואת דמי הקיום של חיילי החובה לדמי כלכלה של בנות שירות לאומי). עוד הוחלט כי הסכום החדש יעודכן מדי שנה בצמוד למדד המחירים לצרכן.

בישיבת הממשלה מיום 5 באוגוסט 2015, אישרה הממשלה בהחלטה 364 תוספת לשיפור תנאי השכר לחיילי החובה באמצעות הגדלת הפיקדון לחיילים משוחררים או העלאת דמי קיום חיילי החובה בשנת השירות השלישית. ביום 2 בדצמבר 2015 ועדה בהשתתפות שר האוצר, שר הביטחון ושרת המשפטים, המליצה על הקצאת סך תקציב האמור לטובת העלאת דמי הקיום לכלל חיילי החובה. בהתאם לכך הועלו דמי הקיום בכ-50% לכלל החיילים.

בנובמבר 2021 התקבל סיכום משותף בין משרד הביטחון ומשרד האוצר על העלאת דמי הקיום לחיילי החובה ב - 50% החל מינואר 2022.

במסגרת סיכום תקציב הביטחון בין משרד הביטחון למשרד האוצר לשנים 2023-2027 וכחלק ממודל שירות החובה הדיפרנציאלי , סוכם על העלאות נוספות של דמי קיום חיילי החובה חל מהחודש ה-25 לשירות. החל מיוני 2024 העלאה ב-25% ביחס לדמי הקיום שהיו נהוגים בשנת 2023. החל מינואר 2025 העלאה ב-50% ביחס לדמי הקיום שהיו נהוגים בשנת 2023. החל מיוני 2026 סוכמה תוספת דיפרנציאלית לפי מערכים, כך שלוחם בחודש ה-32 יקבל תוספת של 3,500 ₪ ביחס לדמי הקיום הנהוגים בשנת 2023, ומשרת שאינו לוחם יקבל תוספת של 2,500 ₪ בהתאמה.

בשל מלחמת "התקומה" הועלה הצורך בהגדלת הסד"כ, בייחוד במערכי הלחימה ותומכי הלחימה, ביולי 2024 עבר בקריאה ראשונה תזכיר החוק להארכת שירות החובה של גברים ונשים של גברים נשים במשרתות בתפקידי 16 א' (התחייבות למשך שירות של גברים) בצה"ל בנוסף במסגרת התזכיר נקבע כי מי שיידרש לשרת תקופה העולה על 32 חודשים במהלך הוראת השעה או 28 חודשים בחקיקת הקבע יקבל בעד תקופת שירותו בחודשים אלה תגמול נוסף מעבר לדמי הקיום הקיימים כיום, כך שיתחשב במערך בו משרת החייל וביתרת השירות ביחס למועד העברת החוק. כך לדוגמא לוחמי חוד שמועד שחרורם נמוך מ8 חודשים בעת העברת החוק יקבלו דמי קיום שדומים בהיקפם לשכר של משרת קבע בתחילת שירותו.

דמי הקיום המוערכים לכלל החיילים **בשנת 2026** הינם כלהלן: 2,901 ש"ח ללוחמים, 2,112 ש"ח לתומכי לחימה, 1,483 ש"ח ליתר. חיילי חובה המוגדרים לוחמי חוד יהיו זכאים בשנה השלישית לשירותם לדמי קיום בהיקף 3,568 ש"ח, כאמור אלו יעודכנו מדי שנה בצמוד למדד המחירים לצרכן.

ד. חיילים מחוץ לסדר הכוחות

צה"ל מעביר אלפי חיילים בשרות חובה למספר משרדי ממשלה וגופים אחרים כגון: משמר הגבול, המשטרה,משרד החינוך, גופי מערכת הביטחון ועוד.

4. העצמת חיילי חובה – תכנית "ממדים ללימודים"

בסוף שנת 2016 הוקמה תכנית אשר תסייע במימון לימודים אקדמאיים ללוחמים וחיילים מאוכלוסיות מיוחדות (כגון חיילים בודדים) לאחר שירותם הצבאי. התכנית הוקמה ע"ב מקורות פילנתרופיים. במסגרת החלטת הממשלה מספר 290 מיום 1 לאוגוסט 2021, נקבע כי מימון התכנית יהיה מתקציב המדינה וכן גובה מלגת ההשתתפות הוגדל מ- 67% ל - 75% מהיקף שכר הלימוד. עוד נקבע בהחלטה שככל שעלות התכנית תעלה על 100 מיליוני ש"ח בשנים 2022-2025 יופחת הפער מתקציב הביטחון או שתינקט פעולה מאזנת אחרת, בהתאם לסעיף 40(א) לחוק יסודות התקציב, תשמ"ה-1985.

בתאריך 19.12.2023 הוחלט בוועדת חוץ וביטחון על מימון שכר לימוד מלא לאוכלוסיות הזכאיות לפי המתווה הבא: 85% בשנה הראשונה, 85% בשנה השנייה ו-130% בשנה השלישית. במידה והתואר הוא ארבע-שנתי (לפי התארים הזכאיים בהחלטת ממשלה מס׳ 290), בשנה השלישית ישולם 85% ובשנה הרביעית 145% משכר הלימוד. כמו כן, תוקף הזכאות עלה ל-5 שנים מיום השחרור לכלל המשתחררים הזכאים ולעד 7 שנים למשרתים הזכאים שהמשיכו בשירות קבע

5. אזרחים עובדי צה"ל (אע"צ)

אזרחים עובדי צה"ל מהווים את ליבת ההון האנושי המועסק במערך האחזקה (מש"א), הבינוי ובמקצועות היצרניים. אזרחים עובדי צה"ל מועסקים בתפקידים מקצועיים (רופאים, פסיכולוגים, מהנדסים וכו׳), בתפקדי מנהלה, בתפקידי פועלים מקצועיים (עובדי מתכת, פועלי בנין וכיו"ב) ונהגים.

במשך שנים פועל צה"ל לצמצום עלות מערך האזרחים המועסקים, זאת ע"י הפרטה, הפניית משימות למערך הקבע וביצוע תהליכי התייעלות. בספטמבר 2007 נחתם בין משרד הביטחון, משרד האוצר וועד עובדי צה"ל הסכם חדש להעסקת אזרחים עובדי צה"ל (דור ב׳). במסגרת ההסכם, ניתן יהיה להעסיק אעצי"ם בחוזים אישיים, ללא קבלת קביעות למשך 5 השנים הראשונות וריווח גדול יותר בין הדרגות. אפשרות העסקת אעצי"ם צפויה לסייע בהפחתה של ההוצאות על כ"א במשרד הביטחון. בנוסף, בנובמבר 2014 נחתם הסכם שכר חדש בין משרד האוצר למשרד הביטחון וארגון עובדי צה"ל, הסכם זה אשר עיקרו מתן תוספת דיפנציאלית של 4.5% בא על רקע דרישת ארגון עובדי צה"ל, כחלק מהסכם זה השתפרה הגמישות הניהולית של צה"ל, בין היתר, באפשרות להיפרד מעובדים בעלי תפקוד לקוי. בשנת 2024 נחתם הסכם מסגרת חדש הכולל שישה נדבכים עיקריים : הסכם שכר מודרני לאוכלוסיית המהנדסים, "עמ"ט הדירוגים המקצועיים" שמטרתו להגדיל את בסיס השכר בדגש על מקבלי משכורות נמוכות, תוספות שכר שקליות ואחוזיות המהוות החלה מותאמת של הסכם ההסתדרות על האע"צים, הסכם שכר מפעילי לשנת 2027, עדכון משמעותי של תקציב הרווחה המועבר לארגון העובדים מדי שנה וכן ביצוע שינויים ארגוניים והתאמות נדרשות.

התמורות בשוק העבודה האזרחי ובדגש על תחום הסייבר והדיגיטל מהווים אתגר ביכולת צה"ל לגייס ולשמר כוח אדם איכותי. בהתאם לכך, בשנת 2019 סיכם צה"ל עם משרד האוצר מודל להעסקת אזרחים במערך הסייבר ומדעי הנתונים.

כמו כן, בשנת 2022, סיכם צה"ל עם משרד האוצר על מודל העסקת חרדיות בוגרות מסלולי הכשרה טכנולוגיים בסמינרים ביחידות הטכנולוגיות של צה"ל, בין השאר בחיל האויר, חיל המודיעין וחיל התקשוב. הפרויקט מאפשר לצה"ל להעסיק כוח אדם איכותי במקצועות נדרשים בהם קיים כיום מחסור מחד, ומנגד, לאחר הפרויקט, המשתתפות יוכלו להיכנס בקלות יחסית למשרות בהייטק הישראלי. הסכם זה הוארך בחתימה מחודשת בשנת 2024 לשנים 2025 עד 2028.

כמו כן, בשנת 2022 גובש מודל עדכני להעסקת אזרחים בתחום המחשוב מודל מטאו"ר (מחשוב ודיגיטל אחוד ורב זרועי) הנותן מענה למאפייני האוכלוסייה.

קיימת חשיבות לשמר ולפתח את הדרג הניהולי של אוכלוסיית האע"צים, בהתאם לכך בשנת 2021 נחתם הסכם תכנית תגמול מנהלים שמטרתו לעודד עובדים להתקדם לתפקידי ניהול.

6. עובדי משרד הביטחון

שיא כוח האדם במשרד הביטחון עומד על 2,433 עובדים בשנת 2026. שיא זה כולל תוספת של 50 תקנים למול המלצות וועדת "נגל".

שיא זה אינו כולל את שיא כוח האדם בגין רשות חירום לאומית (רח"ל), בנוסף, יודגש כי מעבר לשיא כוח האדם לעובדי משרד הביטחון, בדומה למשרדי ממשלה אחרים, ישנה תקינה בגין רכיבי שכר נוספים כגון כוננויות, שעות נוספות וכו'. עוד נדרש משרד הביטחון לדווח על כמויות של החזר הוצאות רכב. בהתאם להחלטת ממשלה מספר 233 משרד הביטחון מדווח על כך באופן שוטף.

7. מילואים

בשנים האחרונות תוקצבו בתקציב הביטחון מדי שנה מיליוני ימי מילואים, המשמשים את צה"ל למשימותיו השונות בתעסוקה המבצעית (תע"מ), מגוון משימות בחילות השונים (שירות מילואים פעיל - שמ"פ) ולצרכי אימונים והכנה ללחימה ליחידות השונות. ימי המילואים הינם משאב יקר כיוון שהתשלום לחיילי המילואים צמוד לשכרם האזרחי אשר אינו תואם את תפקידם הצבאי. כמו כן, למילואים עלות ריאלית גבוהה עקב הפסד ימי עבודה למשק. בהתאם לכך, צה"ל הודיע על קידום מהלכים לייעול הקצאת שירות המילואים.

א. העברת תקציב המילואים למשרד הביטחון

עד לשנות ה-80' תוקצבו ימי המילואים ע"י המוסד לביטוח לאומי. בשנת 1995 הושלם ההסכם לחיסכון בימי מילואים שמטרתו לשלב מרכיב כלכלי בהחלטה על גיוס אנשי המילואים. במסגרת ההסכם, הועבר למשרד הביטחון תקציב המיועד למימון התשלום בגין ימי המילואים, והמשרד החל לשלם בעצמו עבור ימי המילואים שבוצעו בפועל. מהסכם זה נובע, כי כל חסכון הנוצר ע"י צמצום בימי מילואים נותר בתקציב הביטחון. הגידול במספר חיילי החובה ותהליכי התייעלות שבוצעו ע"י משרד הביטחון, בין היתר הודות להסכם זה, אפשרו הפחתת היקף ביצוע ימי מילואים בעשרות אחוזים משנת 1995 ועד היום. צה"ל פועל להקטנת היקף הזימון של משרתי מילואים, שלא לצרכי אימונים או תעסוקה מבצעית. בהמשך להעברת האחריות על תקציב הימ"מ, בוצעו תהליכי התייעלות וביניהם קביעת מחיר ריאלי ליום מילואים, תוך יצירת תמריץ לגופים להתייעל בזימון המילואים. כתוצאה, התפנו בתקציב הביטחון מאות מיליוני ש"ח מדי שנה.

ב. מלחמת "התקומה"

1) שירות המילואים במלחמת "התקומה" נעשה בצווי 8 וצפוי להמשיך לאורך 2026, עד שיבוצע תיקון חקיקה שיאפשר הגדלת מצבת כוח האדם המגויסת שלא במסגרת צו 8.
2) בתקופה שבין 28.12.2023 ועד ל-30.06.2024 אושר בכנסת תיקון בהוראת שעה לחוק שירות ביטחון על העלאת גיל הפטור ממילואים, מ-40 ל-41 לחוגרים, ומ-45 ל-46 לקצינים.
3) ב-24.06.2024 אושרה בכנסת הארכה של תיקון זה ב-3 חודשים.
4) יש לציין כי עלות הימ"מ שנלקחה בחשבון בספר התקציב נגזרת מעלויות המלחמה, ייתכנו שינויים במחיר הימ"מ בהתאם לשינוי בתמהיל הסד"כ.
5) מקודם תיקון לחוק המילואים הקיים במטרה להסדיר את הפעלת מערך המילואים בהתאם לצרכים המבצעיים של צה"ל ולמתן וודאות לפרט לגבי זימוני מילואים עתידיים.

ג. הטבות לחיילי המילואים

1) ביום 8.5.2016 התקבלה החלטת ממשלה מס' 1447 בנושא הטבות לחיילי המילואים והקמת ועדת מנכ"לים לעניין האמור. במסגרת ההחלטה ניתנות הטבות נוספות במגוון תחומים, ביניהם הגדלת מלגת פר"ח לחיילי מילואים, התאמות בלימודים לסטודנטים המשרתים מכוח סעיף 8 או 9 לחוק שירות המילואים, הנחה בתשלום הארנונה, הארכת תקופת הסיוע מהקרן לקליטת חיילים משוחררים, פטור מתשלום אגרות באחריות משרד המשפטים והנוגעות לרישום משכנתא ועוד.

2) ביום 14.4.2017 התקבלה החלטה מס' 2607 בנושא הטבות לחיילי המילואים. במסגרת ההחלטה ניתנות הטבות נוספות במגוון תחומים, ביניהם תשלום תגמול מילואים למפקדים במערך המילואים בגובה חצי נקודת זיכוי ממס, הגדלת סכום התגמול לעצמאים בגין הכנסתם כעצמאים ב-25%, הרחבת הסיוע המשפטי לחיילי מילואים בתהליכי פיטורין, התאמות במוסדות להשכלה גבוהה לבני זוג של חיילי מילואים סטודנטים, מועד מיוחד לביצוע מבחני רישוי ממשלתיים ועוד.

3) ביום 5.8.2018 התקבלה החלטת ממשלה מס' 4097 בנושא הטבות לחיילי ממילואים ובני משפחותיהם – אישור ועדת השרים לעניין מערך המילואים. במסגרת ההחלטה ניתנות הטבות נוספות במגוון תחומים ביניהם התאמות לסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה, סיוע לעסקים עצמאיים שבבעלות משרת מילואים פעיל, הכרה בקורסי הכשרה מסוימים כהשתלמות מוכרת לפי הכללים למתן גמול השתלמות, כניסה למוזיאונים של משרד הביטחון ועוד.

4) ביום 1.6.2021 התקבלה החלטת ממשלה מס׳ 1008 בנושא הסיוע לתגמול לחיילי מילואים ששירתו בתקופה הלחימה במבצע "שומר החומות". לטובת טיפול בבקשות לסיוע יוקצה סכום ייעודי עד לגובה של 6 מיליון ש"ח.

5) ביום 15.05.2022 אושרה הרחבת החלטה ממשלה מס׳ 1447, בנושא הטבות לחיילי מילואים. במסגרתה ההחלטה, אושרו הרחבתן של הטבות קיימות למשרתי המילואים כדוגמת הנחה בתשלום ארנונה והקמת מאיץ עסקי למשרתי מילואים פעילים, וכן מתן הטבות נוספות כדוגמת הפעלת קבוצות כושר ברשויות המקומיות וסבסוד חופשות בישראל.

6) ביום 11.06.2023 אושרה החלטת ממשלה מספר 620, בנושא הטבות לחיילי המילואים. במסגרת החלטה זו אושרה כלכלת הבית בהיקף למשרת מילואים פעיל, מענקי קייטנות למשרתים שביצעו שירות מילואים בחודשי הקיץ והרחבת תקציב מועדון בהצדעה.

7) מלחמת ׳חרבות הברזל׳ כללה גיוס רחב היקף של מערך המילואים למשכי שירות ארוכים.

8) בעקבות המלחמה החל תהליך גיוס נרחב של משרתי מילואים ללחימה בצו חירום מעבר למסגרות שתוכננו בתקציב 2024 ו-2025.

9) לטובת תמיכה בצרכי המשרתים, אישרה הממשלה בהחלטה 1023 מתאריך 03.11.2023 מספר :

א) תשלום מענק חד-פעמי למשרת ששירת 8 ימים ומעלה סך 1,100 ש"ח וכן 2,000 ש"ח נוספים למשרת הורה לילד שטרם הגיע לגיל 14.

ב) הקמת קרן סיוע כלכלי למשרתי מילואים בגין נזקים כלכליים שנגרמו להם ולבני משפחתם עקב השתתפותם בלחימה או עקב קריאתם לשירות מילואים בהתרעה קצרה.

ג) מתן פיצוי לחיילים אשר נאלצו להקדים או לבטל טיסות/חופשות עקב השתתפותם במלחמת חרבות הברזל או עקב קריאתם לשירות מילואים בהתרעה קצרה.

10) בתאריך 09.11.2023 אישרה הכנסת הוראת שעה לחוק ביטוח לאומי התשנ"ה (1995) להעלאת התגמול המזערי, מסכום של כ-215 ש"ח ליום לחימה לכ-300 ש"ח ליום לחימה, זאת החל מה-7.10.2023. הוראת שעה זו הוארכה עד לתאריך 31.12.2024.

11) בתאריך 07.01.2024 אושרה החלטת ממשלה מס׳ 1226 לתגמול והוקרת מישרתי המילואים ע"ס 9 מיליארד ש"ח. החלטה זו כוללת תשלום מענקים ותגמולים נוספים וכן הטבות נוספות כלהלן:

א) מענקי החזר הוצאות חודשי ע"ס 266 ₪ לכל 10 ימים וללוחמים ע"ס 466 ₪. מענק משפחה חודשי ע"ס 500 ₪ לכל 10 ימים וללוחמים ע"ס 833 ש"ח.

ב) מענק חד פעמי להורים לילדים עם צרכים מיוחדים ע"ס 2,000 ₪.

ג) המשך מתן "התגמול המיוחד" מעבר ל60 יום כפי שקבוע בפקודות צה"ל. יחושב באופן מצטבר מה-7.10.2023 ורק ימי הצו 8 יילקחו בחשבון.

ד) ואוצ'ר לחופשה משפחתית בארץ או בחו"ל ע"ס 1,500 ₪ למשפחה ללא ילדים ו2,500 ₪ למשפחה עם ילדים. ללוחמים הטבה מוגדלת כאשר משפחה ללא ילדים תקבל 3,500 ₪ ועם ילדים 4,500 ₪.

ה) הגדלת קרן הסיוע והפיצוי מ-70 מש"ח ל-270 מש"ח.

ו) הארכת הוראת השעה על העלאת התגמול המזערי, כפי שהוחלט בהחלטת ממשלה מס' 1023, עד לתאריך ה31.12.2024.

ז) מענק חד פעמי עבור מענה חליפי לדמי אבטלה וחל"ת לאחר חל"ד אשר ישולם מקרן הסיוע ע"ס 4,500 ₪ בכפוף לתנאים שפורסמו בהחלטת הממשלה.

ח) מענק חד פעמי עבור בן/בת זוג של חייל מילואים והיה זכאי לדמי לידה ע"ס 10,700 ש"ח, בכפוף לתנאים שפורסמו בהחלטת הממשלה.

12) בתאריך 09.12.2024 אושרה החלטת ממשלה מספר 2540 להוקרה, סיוע ותגמול לחיילי מילואים המשרתים במלחמת "התקומה" ותיקון החלטות ממשלה קודמות כלהלן::

א) מענקי החזר הוצאות חודשי ע"ס 266 ₪ לכל 10 ימים למשרת במערך העורפי, 310 ₪ למשרת במערך ההגמ"ר ו-466 ₪ למשרת במערך הקדמי.

ב) מענק משפחה חודשי ע"ס 500 ₪ לכל 10 ימים למשרת במערך העורפי, 600 ₪ למשרת במערך ההגמ"ר ו-833 ₪ למשרת במערך הקדמי.

ג) מענק חד פעמי להורים לילדים עם צרכים מיוחדים (בהגדרה מורחבת)) ע"ס 2,000 ₪.

ד) הגדלת קרן הסיוע והפיצוי למשרתי המילואים ולבני משפחותיהם ב-1,325 מיליון ₪.

ה) המשך מתן "התגמול המיוחד" מעבר ל-60 יום כפי שקבוע בפקודות צה"ל. יחושב באופן מצטבר מה-7.10.2023 ורק ימי הצו 8 החל מה-1.1.2025 יילקחו בחשבון. כאשר המענק עבור כל יום מילואים החל מהיום ה-61 יעמוד על 40 ₪ ליום עבור

משרת במערך העורפי, 60 ₪ ליום עבור משרת במערך ההגמ״ר ו-133.33 ₪ ליום עבור משרת במערך הקדמי.

ו) מענק לחיילי מילואים שיתייצבו לאחר מועד סיום המלחמה למטרת תעסוקה מבצעית ע״ס 100 ₪ עבור עשרת הימים הראשונים, 150 ₪ עבור עשרת הימים הבאים, ו-200 ₪ עבור כל יום מהיום העשרים ואחת והלאה.

ז) הגדלת מענק 'כלכלת הבית' (אשר עוגן בהחלטת ממשלה 620) לחיילים במערך הלוחם ב-1,250 ₪.

ח) סיוע בשכר לימוד לסטודנטים עבור שנת הלימודים בסכום של 100% משכר הלימוד למשרתים במערך הקדמי, וסכום של 30% משכר הלימוד לשאר המשרתים, ובתנאי שהם אינם זכאים למלגה אחרת.

ט) סיוע במימון טיפול נפשי למשרת במערך הקדמי ע״ס 2,500 ₪ ו-1,000 ₪ לשאר המשרתים.

י) ואוצ׳ר לחופשה משפחתית בארץ או בחו״ל ע״ס 1,050 ₪ למשפחה ללא ילדים ו-1,350 ₪ למשפחה עם ילדים. ללוחמים הטבה מוגדלת כאשר משפחה ללא ילדים תקבל 3,500 ₪ ועם ילדים 4,500 ₪.

יא) מענק חד פעמי למשרת המילואים ובן/בת זוגו עבור מענה חליפי לדמי אבטלה וחל״ת ע״ס 4,500 אשר ישולם מקרן הסיוע בכפוף לתנאים שפורסמו בהחלטת הממשלה.

יב) מענק חד פעמי עבור בן/בת זוג של חייל מילואים והיה זכאי לדמי לידה ע״ס 10,700 ₪, בכפוף לתנאים שפורסמו בהחלטת הממשלה.

יג) הגדלת תקציב מועדון בהצדעה בסכום של 30 מיליון ₪.

יד) סיוע למשרתי מילואים במערך הקדמי ולמשפחתם במימון טיפול נפשי בהיקף של 80% מעלות פגישת טיפול או 240 ₪ לפגישה (לפי הנמוך מביניהם). זאת, עד לתקרה כוללת של 15 טיפולים למשרת מילואים או עד לתקרה כוללת של 22 טיפולים למשרת מילואים שהוא הורה לילד אחד לפחות עד גיל 18.

טו) מענק חד פעמי בסך 4,500 ₪ לבן זוג של משרת מילואים במערך הקדמי אשר לו ולמשרת המילואים לפחות ילד אחד משותף שגילו ביום תחילת השירות המזכה פחות מ-14.

טז) מענק חד פעמי בסך 3,000 ₪ למי שאינו בן זוג של משרת מילואים במערך הקדמי, אשר לו ולמשרת המילואים לפחות ילד אחד משותף שגילו ביום תחילת השירות המזכה היה פחות מ-14.

יז) השתתפות חד פעמית בעלויות מעבר דירה בסך של עד 2,500 ₪ למשרת מילואים קדמי, ששירת בשירות מזכה במועד שבו התקיים מעבר הדירה.

יח) השתתפות במימון קייטנות שהתקיימו במהלך התקופה שבין 13.10.2024 ל-24.10.2024 או בקייטנות שהתקיימו במהלך התקופה שבין 27.12.2024 ל-02.01.2025 שתינתן למשרת מילואים במערך הקדמי ששירת בשירות מזכה במהלך התקופה בה התקיימה הקייטנה. ההשתתפות הינה בסכום שלא יעלה על 500 ₪ למשרת מילואים כאמור עבור ילד אחד שגילו ביום תחילת הקייטנה היה פחות מ-14, 250 ₪ עבור כל ילד נוסף ובסכום מירבי של עד 1,000 ₪ למשרת מילואים כאמור עבור כל הקייטנות.

13) במסגרת מלחמת "התקומה", קודמה החלטת ממשלה 3004 למשרתי המילואים שזומנו בצו חירום ובמיקוד המערך הקדמי, והינם זכאים לתגמולים ולמענים הבאים:

א) מענה למשרתי מילואים שנפצעו במלחמת "התקומה" במסגרת שירות מילואים פעיל, והפציעה קטעה את המשך שירותם הפעיל באופן שבו הם לא עומדים בתנאים לקבלת הטבות כגון שובר חופשה, מענק אבטלה לבת הזוג ומענק לידה לבת הזוג.

ב) מענק שנתי למפקדי מילואים במערך הקדמי בסך 20,000 ₪ למג"ד, 10,000 ₪ לסמג"ד ומ"פ ו-5,000 ₪ לסמ"פ ולמ"מ.

ג) ארנק דיגיטלי למשרתי מילואים במערך הקדמי עד לתקרה של כ-5,000 ₪ למשרת.

ד) השתתפות במימון קייטנות פסח, קייטנות קיץ, קייטנות חגי תשרי וקייטנות חנוכה בשנת 2025 למשרתי מילואים במערך הקדמי בסכום שלא יעלה על 500 ₪ למשרת מילואים כאמור עבור ילד אחד שביום תחילת הקייטנה גילו היה פחות מ-16, 250 ₪ עבור כל ילד נוסף ובסכום מירבי של עד 2,000 ₪ למשרת מילואים כאמור עבור כל הקייטנות.

ה) מענק חד פעמי לחיילים משוחררים ששירתו בשירות מילואים ברצף לשירות החובה לפחות 90 יום ע"ס 1,000 ₪.

ו) 100 מיליון ₪ למימון פעילויות ואירועים למשפחות משרתי המילואים.

ז) קידום הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה לצורך מתן נקודות זיכוי בשנת 2026 עבור שירות מילואים במערך הקדמי בשנת 2025.

14) במסגרת מלחמת "התקומה", הועברו שני תיקוני חוק עבור משרתי המילואים:

א) קביעת סעיף 39ב לפקודת מס הכנסה כך שמשרת מילואים לוחם יהיה זכאי לנקודות זיכוי בהתאם לאורך שירותו במילואים.

ב) תיקון חוק הביטוח הלאומי התשנ"ה (1995) להעלאת התגמול המזערי, מסכום של כ-215 ש"ח ליום לחימה לכ-320 ש"ח ליום מילואים.

פרק ה' - ניתוח מגדרי של הצעת התקציב

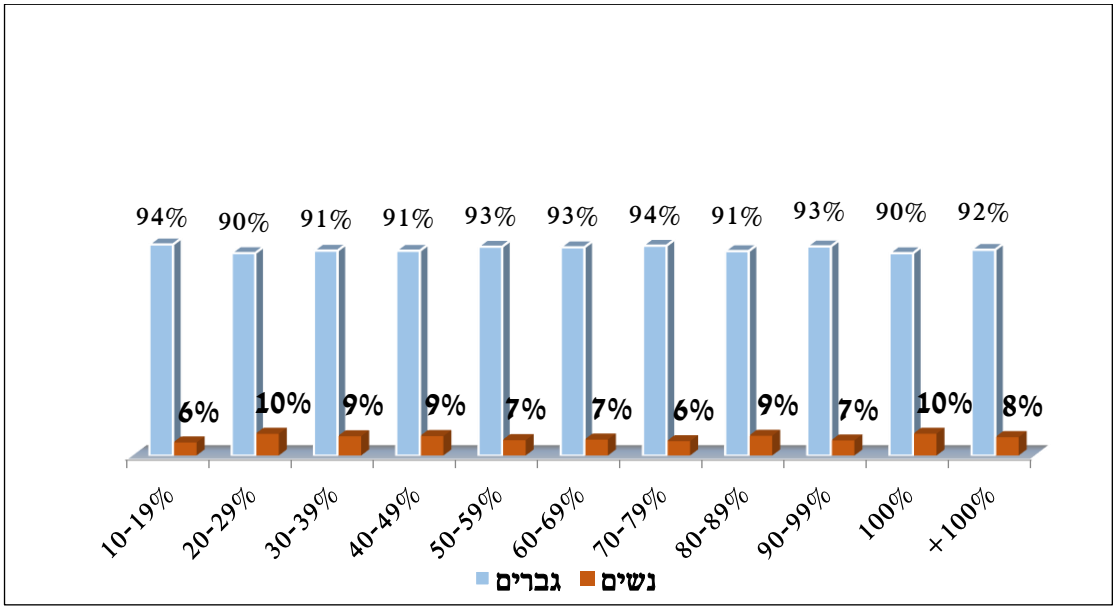
החלטת ממשלה 2084 מיום ה-7 אוקטובר 2014 קבעה את חובת הניתוח המגדרי של תקציב המדינה.לפיכך,בוצע ניתוח מגדרי לתקציב הביטחון הבלתי מסווג. הניתוח מהווה כ-90% מהתקציב הבלתי מסווג של משרד הביטחון.

1. אגף השיקום

בעקבות מלחמת "התקומה" חל גידול במספר הזכאים של האגף , אנו צופים כי מגמת הגידול בנכי הנפש (PTSD) תימשך גם בשנת 2026. בנוסף, הטיפול בשבויים השבים מקרב כוחות הביטחון ובמשפחותיהם הוטל על אגף השיקום.

להלן התפלגות התגמולים וההטבות, באגף שיקום נכים לפי מגדר, נכון לכמות הנכים הידועה כיום, בחלוקה לפי אחוזי נכות. סך ההוצאה התקציבית המתוכננת בשנת 2026 עבור תגמולים והטבות אלה הינה 10,000 מיליוני ₪.

התפלגות אוכלוסיית אגף השיקום עפ"י מגדר ודרגת נכות של הזכאים המוכרים

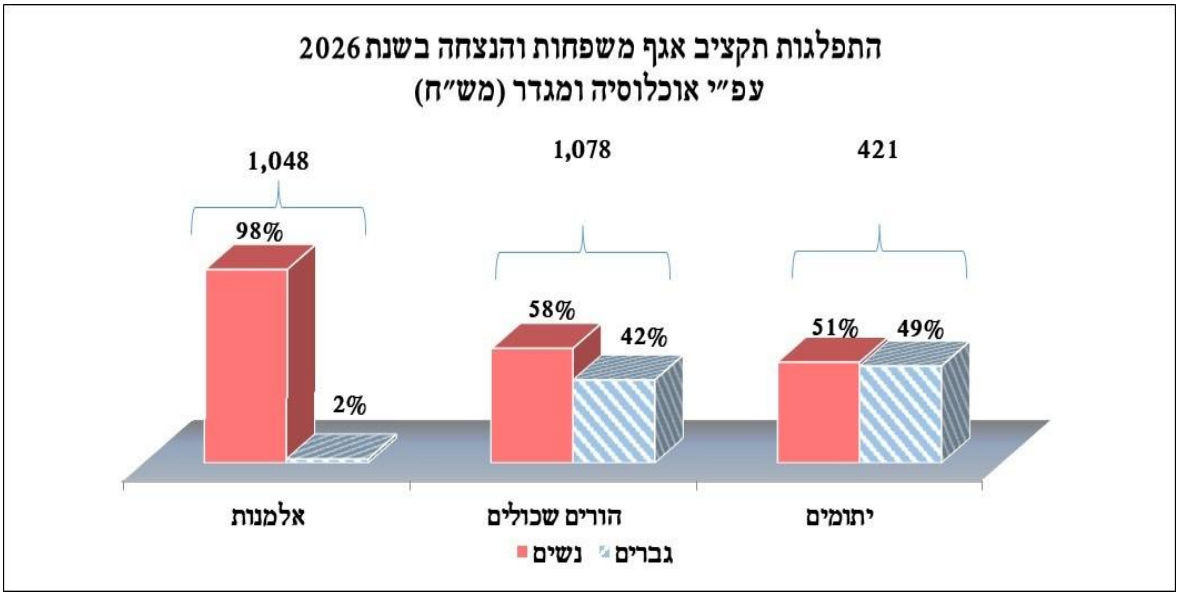
2. אגף משפחות והנצחה

בעקבות מלחמת 'תקומה' חל גידול משמעותי בכמות החללים ומכך במספר בתי האב של המשפחות השכולות. בהתאם לכך חל צורך בגידול התקציב המיועד לטיפול במשפחות שכולות, אלמנות יתומים ואחים שכולים.

להלן התפלגות התגמולים וההטבות, באגף משפחות והנצחה לפי מגדר, על פי כמות המשפחות הידועות כיום, בחלוקה לפי אוכלוסיות. סך ההוצאה התקציבית המתוכננת בשנת 2026 עבור תגמולים והטבות אלה הינה 2,735 מיליוני ₪.

ההוצאה התקציבית המתכוננת כוללת את עדכון חוק משפחות חיילים שנספו במערכה עליו סיכמו משרד הבטחון והאוצר בעקבות הקמת ועדת רובינשטיין שהוקמה בשנת 2022.

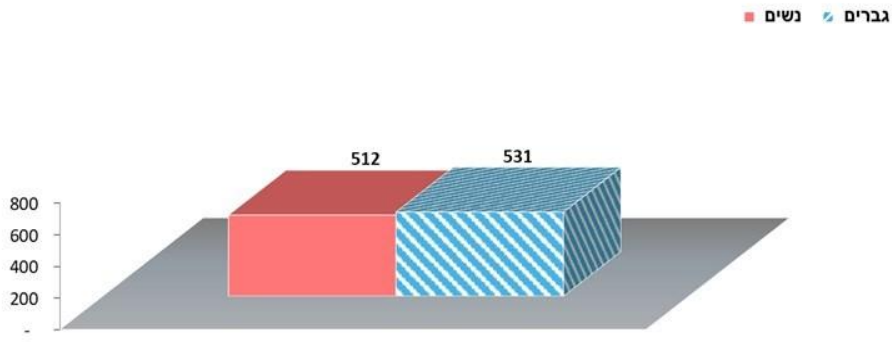
התפלגות תקציב אגף משפחות והנצחה בשנת 2026 עפ"י מגדר (מיליוני ₪)

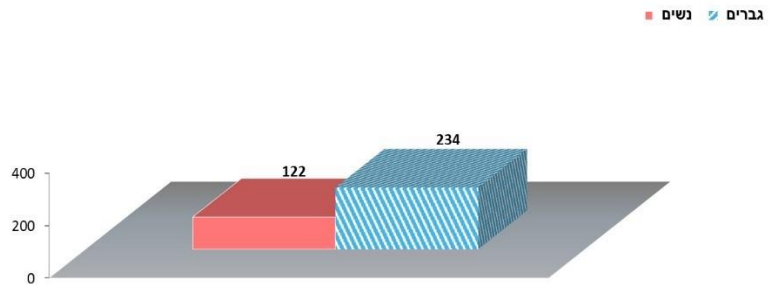
3. אגף משאבי אנוש (אמ"ש)

להלן תוצג התפלגות מוערכת של ההוצאה באמ"ש על פי מגדר. סך ההוצאה התקציבית המתוכננת באמ"ש בשנת 2026, על שכר וגמלאות, הינה 1.043 מיליארד ש"ח ו-290 מיליוני ש"ח , בהתאמה.

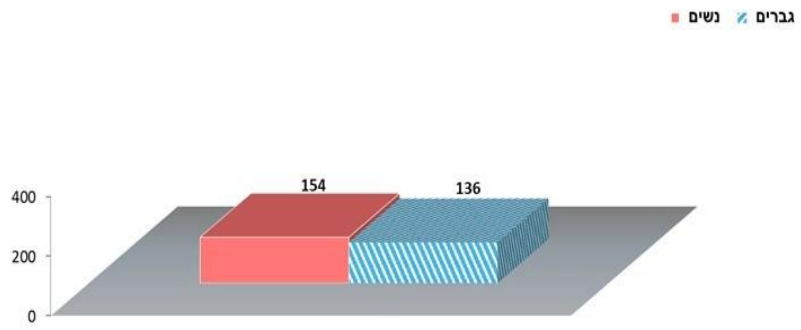
<u>התפלגות ההוצאה על שכר עובדי משרד הביטחון לפי מגדר (מיליוני ש"ח)</u>

התפלגות ההוצאה על שכר עובדי משרד הביטחון לראשי יחידות ומעלה לפי מגדר (מיליוני ש"ח)

התפלגות ההוצאה על גמלאות עובדי משרד הביטחון לפי מגדר (מיליוני ש"ח)

0109 – מטכ"ל אחר

1. האגף הביטחוני חברתי

א. האגף הביטחוני חברתי יוזם ופועל להגברת הנכונות והמוכנות בקרב בני הנוער בארץ ובתפוצות לשירות קרבי ומשמעותי בצה"ל כ"צבא העם" לחיבור ושיח משותף בין בני נוער מכל חלקי החברה בישראל ולחיזוק תחושת המחויבות למדינת ישראל וערכיה.

ב. תקציב האגף הביטחוני חברתי נותן תמיכה במעטפת הפרויקטים המרוכזים באגף, יועצים ומדריכים ייעודיים לסדנאות ולפעילויות השונות ונותן מענה למעטפת התפעולית והלוגיסטית של כלל הפעילויות באגף לרבות הסעות, מזון, ציוד לוגיסטי ומשרדי.

ג. פירוט פעילויות האגף:

1) סדנאות לקראת שירות - כחלק מפעילות ההכנה לצה"ל, אשר מטרתה להגביר את המוטיבציה לשירות משמעותי בקרב בני נוער, מתקיימות סדנאות לתלמידי כיתות י"א וסדנאות המשך לכיתה י"ב. קציני צה"ל במילואים מגיעים לפעילות יומית המתקיימת בבתי ספר במסגרת הכיתתית ועוסקת, באמצעות דו שיח, בדילמות, כתבות, סרטונים ועוד בתכנים: "צה"ל ואני", "צה"ל והחברה הישראלית", "לקראת שירות צבאי".

2) מסע "בעקבות לוחמים" - האגף הביטחוני חברתי מרכז פעילות להגברת המוטיבציה בקרב בני נוער לשירות משמעותי ותורם. במסגרת זו מתקיים מסע בעקבות לוחמים, אשר כולל ביקור באתרי מורשת קרב ואתרים היסטוריים, שיח לוחמים עם בני הנוער בשטח, תצוגת אמל"ח, תרגיל אש והופעת להקה צבאית. בעקבות מלחמת תקומה עודכנו התכנים המוצגים לבני הנוער וכן משולבים מורקים עדכניים.

3) פעילות גדנ"ע (גדודי נוער) - שבוע הגדנ"ע נועד להגביר מוטיבציה לשירות בצה"ל ע"י התנסות חיובית במערכת הצבאית, שבוע זה מיועד לתלמידי כיתות י"א, מתקיים בבסיסי גדנ"ע ומהווה חשיפה של פעילות צבאית בסיסית בה מתקיימת הדמיה של המערכת הצבאית. חוויה ראשונית זו יוצרת למידה לקראת שירותו הצבאי של המיועד לשירות ביטחון. כמו כן, מתקיים בקיץ שבוע גדנ"ע לנוער מחו"ל.
מערך הגדנ"ע משמש כגשר בין הנוער בישראל לבין צה"ל. תפקידו העיקרי הוא הכנת הצעירים לגיוס ובנוסף לכך, תורם בסיוע לאוכלוסיות חלשות, לחיזוק הזהות הלאומית-חברתית, להגברת תחושת השייכות למדינת ישראל ולחברה הישראלית ולשילוב בני הנוער העולים.

4) שילוב נוער מהפריפריה, נוער בסיכון ואוכלוסיות ייחודיות בחברה - משרד הביטחון פועל לטיפוח ושילוב בני נוער בסיכוי בחברה הישראלית וזאת באמצעות פעילויות לעידוד הגיוס ולהשתלבות בחברה.
פעילויות האגף לשילוב נוער בסיכון הן להלן:

א) קבוצות "אחריי" – בשיתוף עם עמותת "אחריי!" שמטרתה טיפוח מנהיגות ופיתוח מעורבות בקרב בני-נוער משכונות, מעיירות פיתוח, ממעונות חסות ומהפריפריה. האגף שותף לפעילות "אחריי" בתחום הגברת הנכונות והמוכנות לשירות מלא

ומשמעותי בצה"ל בקרב הנוער, בדגש על חינוך הנוער לאזרחות, מעורבות חברתית, ציונות, מורשת ואהבת הארץ.

ב) "דור העתיד" – תכנית שמיועדת לבני נוער מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית, סדנאות מיומנויות לקראת צו ראשון ויום המא"ה, סדנאות ODT שעוסקות בחוסן אישי ובחוסן קבוצתי. התכנית מועברת בכ- 70 בתי ספר. בעקבות מלחמת התקומה חל גידול משמעותי במכינות קצרות של חודש ימים שמטרתן להגביר את חוסן בני הנוער באמצעות סדנאות חדשות .

5) גרעיני הנח"ל (נוער חלוצי לוחם)

א) יחידת הנח"ל מרכזת מתגייסים אשר שירותם משלב שנת שירות בחברה טרם הגיוס, שירות משמעותי בצה"ל ופעילות חברתית. השירות כולל שנת שירות, גיוס ופרק משימה. מסלול הנח"ל להתיישובת כולל שני פרקי משימה בתחומי חלקאות וחינוך ביישוב היעד של הגרעין.

ב) צה"ל דוחה את גיוס בני הנוער בשנה לטובת התנדבות לקהילה במסגרת מחנה הכנה לנח"ל וכן לפעילות חברתית קהילתית ותנועתית באזורי פריפריה. משימות שנת השירות כוללות: פעילות חינוכית ברשויות פורמלי ואפורמלי, התמודדות עם נוער בסיכון, נוער עולה, פנימיות וכפרי נוער והדרכה בתנועות נוער.

ג) פרק משימה - בשנת שירותם השלישית בצה"ל יוצאים חיילים, שמרביתם בוגרי שירות קרבי בנח"ל, לפרק משימה בן 12 חודשים במסגרתו משובצים החיילים בעיירות פיתוח ורשויות למיקוד (בהתאם למפת העדיפות הלאומית) ועוסקים בפעילות חברתית, עידוד המוטיבציה והעמקת התשתית הערכית בהכנת בני נוער לשירות משמעותי בצה"ל, וכן עם בני נוער לקראת גיוסם לצה"ל בבתי הספר ובפעילות בלתי פורמאלית אחר הצהריים במגמה לפתח מנהיגות צעירה, מעורבות חברתית ותודעת התנדבות בקרב בני הנוער בקהילה, בדגש על שילוב אוכלוסיות ייחודיות בחברה הישראלית ובשירות הצבאי וחיזוקן ואף לקדם, לחזק ולחדש ההתיישבות בסמוך לקווי העימות.

6) שנת שירות - שנת שירות הינה שנת התנדבות בפעילות חברתית, קהילתית, תנועתית, באזורי מצוקה בפריפריה החברתית והגיאוגרפית. משימות שנת השירות כוללות טיפול בנוער עולה, נוער בסיכון, במתנ"סים, במסגרת תנועות הנוער ועוד. על מנת לבצע את משימות שנת השירות, צה"ל דוחה את גיוסם של המתנדבים בשנה ע"פ מכסה הנקבעת ע"י אכ"א, והאגף הביטחוני-חברתי מסדיר את חלוקת דחיית הגיוס ובחינת התאמת תחומי ההתנדבות.

7) בעקבות מלחמת תקומה הוחלט על חיזוק הגבולות באמצעות גרעיני נח"ל ושנת שירות. בהמשך לכך הוקמו גרעיניים בגבול הדרומי והצפוני ובשנת 2026 יוקמו גרעינים בגבול המזרחי.

8) מכינות קדם צבאיות - המכינות הקדם צבאיות הוקמו במטרה להכין את בני הנוער, בוגרי מערכת החינוך לקראת שירות מלא ומשמעותי בצה"ל ולתרומה לחיים האזרחיים אחרי

השירות הצבאי, לעודד התנדבות ליחידות לוחמות וקרביות, ליחידות מובחרות ולמסלולי פיקוד וקצונה, להעניק להם הכנה נאותה וחוסן רוחני ופיזי לקראת המפגש עם חיי הצבא, לטפח מנהיגות צעירה, להעשיר את עולמם הרוחני-ציוני, להכשיר בני נוער הנוטלים על עצמם אחריות, חדורי תחושת שליחות ונכונים לשאת במשימות ובאתגרים הלאומיים בתחומי הביטחון, החברה והחינוך. המכינות הקדם צבאיות פרושות בכל חבלי הארץ ובכל מגזרי החברה היהודית-ציונית בישראל.

משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות הוא סמכות מאשרת למכינות קדם צבאיות המוכרות. לאחר ההכרה, האישור לדחיית שירות לחניכים הינו ע"י האגף הביטחוני חברתי. התוכנית הלימודית מאושרת ע"י משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות ותכנית ההכנה לשירות צבאי מאושרת ע"י האגף הביטחוני חברתי.

קידום אוכלוסיות מיוחדות ושילובם בצה"ל תורם להשתלבותם בחברה הישראלית, בשוק העבודה ובאקדמיה.

9) הפנימיות הצבאיות - במהלך שנת 2016 בוצעה עבודת מטה בנוגע לעתיד הפנימיות הצבאיות. במהלך שנת 2017 הועברה הפנימיה הצבאית בחיפה לניהול משרד הביטחון. בשנת 2018 נחתם מזכר הבנות בין משרד החינוך לבין משהב"ט המתייחס לאופן התפעול והמימון של הפנימיה הצבאית אור עציון, כאשר משהב"ט אחראי על התפעול והניהול של הפנימיה ומשרד החינוך אחראי על המימון. בשנת 2024 בוצעה בחינה, שלאחריה הוחלט על מתן מענה תקציבי מלא לתשתיות, מענקים, מעטפת לימודית וצבאית לפנימיות הצבאיות.

10) מסלולי שירות תורניים - האגף הביטחוני-חברתי אחראי על הסדרת הטיפול, ההכרה והבקרה על ישיבות ההסדר, הישיבות הגבוהות הציוניות. הישיבות הגבוהות החרדיות וישיבות "דרך חיים" (ישיבות הסדר חרדיות-טכנולוגיות), לאור תיקון 19 לחוק שירות ביטחון והתקנות שתוקנו מכוחו.

האגף מטפל בבקשות הישיבות ובגיבוש המלצות לשר הביטחון בקשר להכרה בישיבות. כמו כן, מבצע בקרה על הישיבות ועל עמידתן בתנאים שנקבעו בתקנות, לאורך תקופת ההכרה.

11) מסלולי שירות יחודיים

א) מדרשות לבנות דתיות מתגייסות- גיוס בנות דתיות במסגרת גרעיני מדרשות, במסלול "מוגן" שמשכו 32 חודשים ומשלב לימודים תורניים עם שירות צבאי איכותי (בעיקר חמ"ן, חיל חינוך וחיל האוויר) וליווי לאורך השירות.

כיום במסלול תשעה גרעינים במסגרת: מדרשת עין הנציב בבית שאן, ק. עין הנציב, מדרשת לינדנבאום בירושלים, כרמיאל ולוד, מדרשת המדבר בירוחם ובאשדוד, מדרשת מגדל עוז ומדרשת רוני.

ב) אופק - תכנית חצי שנתית הפונה לנוער ממגוון הקשת החברתית – דתיים, חילוניים ומסורתיים, בדגש על נוער מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית, עולים, בוגרי פנימיות וכפרי נוער. לכל תכנית הייחוד שלה. לדוגמה: עבודת אדמה, עבודת ברזל,

העצמה נשית, הכנת עולים ובני נוער מהתפוצות וכדומה. במסגרת התוכנית עוברים החניכים העצמה אישית, הרחבת אופקים והכנה לקראת גיוס ושירות משמעותי בצה"ל בדגש על הגברת המוטיבציה לשירות משמעותי והשרידות בשירות הצבאי. משרד הביטחון העביר לבסיס תקציב משרד החינוך 10 מש"ח לטובת מכינות אופק. לפיכך, בשנת 2026 קיים תקציב בהיקף 10 מש"ח ממשהב"ט לטובת הנושא במשרד החינוך.

12) גיוס חרדים לצה"ל

האגף הביטחוני חברתי מוביל פעילות רחבה לעידוד גיוס החרדים והכנתם לקראת השירות:

א) הפעלת מערך איתור, גיוס והגברת המוטיבציה של בני נוער חרדים על ידי רכזים הפועלים בשטח בפריסה ארצית, המהווים כתובת מול הרשויות והקהילה החרדית במרחב הקהילתי.

ב) הפעלת מוקד פניות וטיפול בפרט המיועד להורים ולבני נוער מתעניינים, לתיאום הליך הרישום והגיוס מול המעוניינים ולשכות הגיוס.

ג) הכנה ועידוד המוטיבציה לגיוס בכיתות טכנולוגיות-חרדיות, בקבוצות קידום-נוער חרדי, ישיבות ומסגרות אפורות באמצעות כנסי הסברה, ביקורים ביחידות, סיורים להכרת הארץ ואתרי מורשת, פאנל לוחמים והרצאות עם קצינים מאותרים.

ד) ימי גיבוש וחשיפה ביישוב נווה בשת"פ עם גדוד נצ"ח יהודה בהם חווים החיילים התנסות צבאית ייחודית המציגה את השירות של חרדי בצה"ל.

ה) תכנית תקשורתית ופרסום במדיה בשיתוף עם אגף דוברות והסברה במשרד הביטחון ולשכת הפרסום הממשלתית.

ו) הפעלת קבוצות נוער חרדיות "אחריי באמונה" במוקדים חרדים.

ז) הקמת וליווי מסגרות הכנה ומסלולי המשך - מכינה קדם צבאית חרדית וישיבות הסדר חרדיות-טכנולוגיות "דרך חיים".

13) גרעין "צבר" - מסגרת ייחודית המיועדת לבני מהגרים ועולים חדשים בעיקר מארצות הברית ומקנדה ומדינות נוספות באירופה.

עם סיום לימודיהם בתיכון, הצעירים בוחרים להגיע לישראל להתנדב ולהתגייס לצה"ל לשירות צבאי מלא במסגרת גרעין צבר במסלול מובנה הכולל סמינרי הכנה ומיון בחו"ל, פרק קליטה רחב ומגוון שאורכו 3 חודשים המתקיים בעיקר בקיבוצים הכולל אימוץ ע"י משפחה, הכנה מנטאלית ופיזית לקראת הגיוס, אולפן עברית, היכרות עם הארץ ואתריה ועם החברה הישראלית. המשתתפים מסיירים בארץ ולומדים על ישראל, ההיסטוריה והמורשת ועוד.

מטרת הפרויקט היא שילובם המלא של חברי הגרעין בחברה הישראלית על מנת שיישארו גם לאחר תום שירותם הצבאי. גרעיני צבר מגיעים ארצה בשני מחזורים, מחזור קיץ ומחזור חורף. בעקבות מלחמת התקומה קיים גידול משמעותי בהיקף העולים לטובת גיוס ובהתאם ניתנת הכנה לקראת הגיוס.

14) גיוס מתנדבי חוץ לארץ (מח"ל) - המסלול מיועד לצעירים וצעירות בגילאים 18-23, אשר אינם בעלי אזרחות ישראלית, המבקשים לתרום למדינת ישראל ולהתנדב לשירות צבאי קרבי משמעותי במסגרת צה"ל.
המתנדבים מתגייסים לצה"ל ורובם המכריע מבצע תפקידי לחימה ולאחר מכן מבצע עלייה.
מסלולי השירות: מח"ל רגיל, מח"ל חרדי ומח"ל הסדר. ייעוד המסלול הוא חיזוק הקשר בין צעירי הקהילות היהודיות ברחבי העולם לבין צה"ל ומדינת ישראל ועידודם לעלות ארצה.

15) תכניות הכנה לעולים ומח"ל - הן העולים החדשים שנמצאים בארץ פרק זמן קצר לפני גיוסם לצה"ל והן מתנדבי חו"ל המתגייסים לצה"ל, בסמוך להגיעם ארצה, מתמודדים לעיתים עם סיטואציות מורכבות בשירותם הצבאי. להבדיל מן הישראלים שהגיוס לצה"ל הינו שלב נוסף וטבעי לאחר סיום הלימודים התיכוניים - אין לעולים ולמח"ל את המידע, רמת העברית והכלים להתמודד עם השירות הצבאי. על מנת לתת מענה לסוגיה זו, בשנת 2014 נפתחו תכניות הכנה לקראת גיוס למתנדבי מח"ל ועולים חדשים שאורכם שלושה וחצי שבועות בשיתוף עם שתי מכינות קדם צבאיות ותכניות אופק. במסגרת תכניות אלו ניתן מענה לארבעה אלמנטים עיקריים: חיזוק ושיפור השפה העברית, הכנה לקראת הגיוס - פיזית ומנטאלית והיבטים פרקטיים-אינפורמטיביים (כולל התמודדות עם השירות ולמידה על תנאי השירות), היכרות עם החברה הישראלית- חיזוק הזהות היהודית-ציונית והכרת הארץ ואתרי מורשת. כיום ההכנה נעשית ע"י ספק בהתקשרות עם משרד הביטחון.

16) יחידת דרוזים צ'רקסים ופרויקטים משולבים - היחידה פועלת לעידוד הגיוס לצה"ל ולחיזוק הקשר ותחושת השייכות לחברה ולמדינה בקרב בני הנוער הדרוזי והצ'רקסי.
היחידה מבצעת פעילות חינוכית, חברתית, ערכית בישובים הדרוזים והצ'רקסים:
א) התחום הדרוזי והצ'רקסי- התחום מבצע פעילות חינוכית, חברתית וערכית בישובים דרוזים ובישובים צ'רקסים: סדנאות לקראת שירות, כנס מתגייסים, יום צה"ל בקהילה, ביקור מלשבי"ם ביחידות צה"ל ובמיצג צה"ל, מפגש נוער יהודי-דרוזי, הנחת זרים לחללי צה"ל הדרוזים, ביצוע ערבי זיכרון בבתי ספר תיכוניים לנופלים מאותו הכפר, ליווי משפחות שכולות, שבוע גדנ"ע וקבוצות 'אחריי'.
ב) ביצוע פרויקטים משולבים באגף – פרויקטי תשתית ופנימיות, וכן סיוע לפרויקטים כגון בעקבות לוחמים.

17) יחידת בדואים ונוצרים
היחידה פועלת לעידוד הגיוס לצה"ל ולחיזוק הקשר והשתלבות בני הנוער לחברה ולמדינה בקרב בני הנוער הבדואים והנוצרים.
היחידה מבצעת פעילות חינוכית, חברתית וערכית ובחברה הנוצרית בצפון ובישובים הבדואים בדרום. להלן פעילות היחידה:
א) במגזר הבדואי- סיורי מורשת- הכרת הארץ וצה"ל, שבוע גדנ"ע, סדנאות הכנה לצה"ל וקבוצת אחריי.

ב) במגזר הנוצרי- פעילות לעידוד גיוס שכוללת כנס לבני נוער בצפון בהשתתפות מנהיגי הקהילה, ימי סיור ומורשת וסמינר.

<u>השפעת מלחמת 'תקומה'</u>

החל מפרוץ מלחמת 'תקומה' בתאריך 7 באוקטובר 2023, האגף הביטחוני חברתי פועל לחיזוק אוכלוסיות מפונות וסיוע בתעשיה וחקלאות באמצעות גרעיני נח"ל, ש"ש וחניכי מכינות קד"צ. פעילות ההכנה לצה"ל שתוכננה ברמת הגולן בוטלה ובוצעה במתכונות אחרות.

2. הרבנות הצבאית

א. הרבנות הצבאית מהווה סמכות מקצועית עליונה בנושאים תורניים ובנושאים הקשורים לענייני הדתות, וכן סמכות הלכתית בלעדית לנושאים הקשורים בשירות צבאי ובמשימות הצבא, לרבות הפצת הנחיות והוראות מקצועיות בענייני דת בצבא לשגרה ולשעת חירום וכן האחריות על תהליך זיהוי גופות חללי צה"ל, במידת הצורך.

ב. כמו כן הרבנות הצבאית מרכזת את התכנון וההפעלה של שירותי דת ביחידות הצבא (לכל הדתות) וכן רוכשת ומספקת ציוד דת יחידתי ואישי ליחידות. הרבנות מייצגת את צה"ל ופועלת למול מוסדות דת אזרחיים, במידת הנדרש.

ג. תפקידיה העיקריים של הרבנות בחירום הם: הפעלת מכלול רבנות צבאית בחירום, פרסום הנחיות מתאימות בעת לחימה, אישור תכניות פיקודיות לטיפול לפינוי חללים, גיבוש הערכת מצב בנושא הטיפול בחללים והמלצות על מעבר מקבורה בבתי קברות קבע לקבורה בבתי קברות ארעיים.

ד. תקציב הרבנות הצבאית הראשית מיועד עבור פעילויות ייעודיות ושוטפות ובעיקרן:

1) רכש ציוד זיהוי וקבורה- ציוד לזיהוי חללי צה"ל והבאתם לקבורה, בשגרה ובחירום כנגזרת של תכניות אופרטיביות, תפעול המתקן לאיסוף נתוני חללים ובית הלוויות.

2) פעילות חגים והווי דת- ביצוע פעילויות הסברה תורנית בנושא יהדות - שיחות, ימי עיון וחומר כתוב בנושאים ערכיים מתוך מורשת ישראל. קיום חגיהם של המיעוטים והוראת דתותיהם, סיורי סליחות, סיור "בעקבות המכבים" וכו'.

3) רכש ציוד דת ייעודי לפרט וליחידה - רכש ציוד דת לכל חייל בצה"ל, לבתי הכנסת וליחידות.

4) חירום - תקציב הרבנות הצבאית משמש בנוסף להיערכות לשעת חירום, בהתאם לתפקידי הרבנות בחירום.

ה. החל מפרוץ מלחמת תקומה ב-7 באוקטובר 2023, מפעילה הרבנות הצבאית מאמצים בתחומי: איתור וזיהוי חללים, טיפול בגופות חללים והבאה לקבורה. לצורך כך, נרכשו אמצעים לוגיסטיים, ציוד דת, ציוד קבורה ומערכות מידע. הערכות הרבנות לקראת שנת 2026 כוללת התקשרויות נצורות לחירום לשימור רציפות התפקוד בטיפול חללים, העמקת הקשר והגברת שיתופי הפעולה במטרה לשדרג יכולות איתור וזיהוי נעדרים ויכולת של מתן מענה זיהוי מהיר לאירועים רב נפעים, מימוש אחריות מטכ"לית לקבורה ואפסנה של מחבלים.

גיור – נתיב

קורס נתיב הינו קורס בשיתוף ובמימון משרד ראה"מ, שמטרתו חיזוק תחושת ההזדהות והשייכות של החיילים העולים לעם היהודי ולמדינת ישראל. בסיומו של הקורס רשאי לבחור המשתתף להמשיך בסמינרי הגיור, אשר אחריהם עומד המשתתף בפני בית דין רבני בצה"ל המאפשר גיור. בממוצע נפתחים מדי שנה יותר מאלף וחמש מאות תיקי גיור בסוף סמינר א'.

תהליך הגיור בהיבט הרבנות הצבאית:

א. החפצים בתהליך גיור נדרשים לבצע שני סמינרי המשך, במהלך הסמינר השני הרבנות הצבאית מעניקה למתגיירים ציוד דת בסיסי. בסוף התהליך מגיעים המתגיירים לפני בית דין המורכב מדיינים ואבות בית דין המועסקים ע"י הרבנות הצבאית באמצעות משרד הביטחון ומשרד רה"מ- אגף הגיור.

ב. הרבנות הצבאית מפעילה מסלול נוסף לגיור שכולו באחריותה ומיועד לחיילים שבתפקידים ייחודיים ושאינם יכולים לצאת לקורס או לסמינרים (קצינים בקבע, מ"פים, טייסים וכו'). הרבנות הצבאית מכשירה את המתגיירים לעמוד בפני בית הדין. כמו כן, מטפלת הרבנות הצבאית במתגיירים שמבקשים להיכנס בברית הנישואים.

ג. מקור תקציב הגיור הינו חיצוני למשהב"ט (נתיב).

3. מפצ"ר - הפרקליטות הצבאית

א. ייעודה של הפרקליטות הצבאית הוא לסייע לצה"ל במילוי משימותיו כדין ולהנחיל בו את עקרון שלטון החוק וערכי משפט וצדק. הפרקליט הצבאי הראשי משמש כיועצם של הרמטכ"ל ושל רשויות הצבא האחרות בכל ענייני חוק ומשפט, על פי חוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955.

ב. הפרקליטות הצבאית על זרועותיה התביעה הצבאית, הסניגוריה הצבאית, חטיבת הדין הבינלאומי, מחלקת הייעוץ והחקיקה, מחלקת הייעוץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון ובית הספר למשפט צבאי אחראית בין היתר להוציא לפועל סמכויות, אשר הוקנו בדין ובפקודות הצבא לפרקליט הצבאי הראשי, לסגן הפרקליט הצבאי הראשי ולפרקליטים הצבאיים, לקיים מערכות תביעה והגנה בפני בתי דין ובתי משפט צבאיים, לתת ייעוץ לרשויות הצבא בכל תחומי המשפט הצבאי והכללי, לפקח על הדין המשמעתי בצבא, לקיים מגעים עם גופים ממלכתיים וציבוריים ולייצג בפניהם את הצבא, לרבות בענייני חקיקה הנוגעים לצה"ל, ולהנחיל את החוק והמשפט בצה"ל בקרב המפקדים והחיילים.

ג. הפרקליטות הצבאית מעניקה ייעוץ משפטי לכלל גופי צה"ל, מטפלת בעתירות לבג"ץ ובתביעות שונות המוגשות כנגד צה"ל, ומטפלת מידי שנה באלפי תיקי חקירה ובתיקים הנדונים בפני בתי הדין הצבאיים ובתי המשפט הצבאיים באיו"ש.

ד. תקציב הפרקליטות הצבאית מיועד למימון הפעילות השוטפת של הפרקליטות הצבאית ומשמש לתשלום עבור פעילות הפרקליטות, רכישת ספרות מקצועית ומאגרים משפטיים, תשלום לעדים מומחים, הוצאות לוגיסטיות שוטפות, הוצאות תקשוב, פרויקטי מיכון ומחשוב, בינוי יחידתי וכו'. בפרט, נדרש השנה מענה ייחודי בתחום הבינוי והלוגיסטיקה לנוכח הנזקים החמורים שנגרמו למטה הפרקליטות הצבאית במהלך מבצע "עם כלביא".

השפעות מלחמת 'תקומה':

ה. כתוצאה מהמלחמה, התגברה מאד פעילותה של הפרקליטות הצבאית בייצוג צה"ל בהקשרים שונים בזירה הבין-לאומית, ובתוך כך בהגנה על צה"ל והמשרתים בו מפני הליכים משפטיים בערכאות זרות. בפרט, הפרקליטות הצבאית נוטלת חלק משמעותי בניהול ההגנה בהליכים בבית הדין הפלילי הבין-לאומי (ICC) ובבית הדין הבין-לאומי לצדק (ICJ), לצד הליכים בערכאות שיפוטיות מדינתיות. היקף ההליכים מסוג זה צפוי לגדול בשנים הקרובות.

ו. הפרקליטות הצבאית אף נדרשת להמשיך וללוות משפטית את מאמץ הלחימה, את הליכי החקירה וההעמדה לדין של עצורים שנתפסו במהלך הלחימה בעזה, באיו"ש ובזירה הצפונית, ואת תהליכי הבדיקה והחקירה של אירועים חריגים בלחימה.

ז. לצד זאת, הסניגוריה הצבאית מעניקה סיוע משפטי וייצוג למשרתי צה"ל בתהליכי הבדיקה והחקירה המתקיימים ואשר צפויים להתקיים בעקבות אירועי השבעה באוקטובר, ונערכת למתן ייעוץ משפטי לחיילי צה"ל שננקטים נגדם הליכים משפטיים בחו"ל על רקע פעולות שביצעו במסגרת פעילות מבצעית.

0203 - יחד למען החייל

יחד למען החייל הינה עמותה המהווה את שער הכניסה היחיד של תרומות לצה"ל והינה תולדה של מיזוג בין קרן לב"י לאגודה למען החייל, שבוצע לאור מסקנות וועדת מינטקביץ משנת 2011 אשר בחנה את מערך ההתרמה של צה"ל. העמותה פועלת לגיוס כספים למימון פעילויות התורמות לביטחון ישראל ולחיזוק חוסנו ועוצמתו של צה"ל.

כלל התרומות המיועדות, לפני מימושן, מקבלות את אישור אכ"א, כאשר תרומות מעל 100 אלפי ש"ח מקבלות בנוסף את אישור סגן הרמטכ"ל ו/או הרמטכ"ל. היקף התרומות והעיזבונות שהתקבלו ע"י יחד למען החייל בשנת 2025 הינו כ-130 מש"ח. בשנת 2026 יש צפי לקבלת תרומות בגובה של כ-234.7 מש"ח.

1. שיתוף פעולה עם ארגון ידידי צה"ל בארה"ב (FIDF)

בשנת 2010 החל שיתוף פעולה של קרן לב"י עם ארגון ידידי צה"ל בארה"ב (FIDF). במסגרת זו נחתמו עד היום חוזים בסך של למעלה מ-400 מיליוני ש"ח למגוון פרויקטים המיועדים לרווחת חיילי צה"ל. העמקת שיתוף הפעולה בין קרן לב"י לארגון FIDF, הגדיל משמעותית את הכנסות יחד למען החייל בשנים האחרונות ותרם לשיפור רווחת חיילי צה"ל בבסיסיו.

2. שינוי ארגוני של מערך ההתרמה של צה"ל

ועדת מינטקביץ' הוקמה ביום ה-7 בפברואר 2011 ונתבקשה לבחון את פעילות האגודה למען החייל, שיתוף הפעולה בינה לבין מערכת הביטחון ולהמליץ על מודל פעולה מיטבי לפעילותה. ביום ה-21 בנובמבר 2011 הציגה הוועדה את מסקנות עבודתה והמלצותיה למנכ"ל משהב"ט, אשר כוללות שינוי משמעותי במבנה מערך ההתרמה לרווחת חיילי צה"ל.

בחודש מרץ 2015 נחתם הסכם למימוש מסקנות ועדת מינטקביץ' אשר שינה את המבנה הארגוני של עמותת קרן לב"י ואל"ח, כך שלב"י תהווה את גוף גיוס התרומות ואל"ח יהווה את גוף המימוש- בשנת 2017 בוצע המיזוג הרשמי של שתי העמותות. עוד הוחלט כי אכ"א יבחן את אופן מימוש התרומות ויחליט באיזה אופן הן ימומשו (במשרד הביטחון או ביחד למען החייל). כלל התרומות שיוחלט כי ימומשו במסגרת משרד הביטחון ירשמו כנדרש במסגרת תקציב הביטחון.

0802 – מכללות

יעוד המכללות - להוות מוסד הכשרה בכיר שאמון על ההכשרה בנושאי מקצועות הביטחון הכלל זרועיים והבין-שירותיים.

תקציב המכללות נותן מענה למערך ההכשרות לפיתוח דרגי הפיקוד בצה"ל, לרבות התקשרויות לטובת חוזי לימודים מול מוסדות לימוד, יועצים ומרצים ייעודיים לתכנים הנלמדים בהכשרות, חוזי תפעול ואחזקות למתקני מכללות ומימוש תכנית העבודה הלוגיסטית והמנהלית של הקורסים השונים, בינוי ואחזקת בינוי ושבר.

מרכזי הדרכה (המה"ד) במכללות שיהווה מרכז תומך למחקר ותכני קורסים המתרחשים במוסד.

להלן הקורסים וההכשרות העיקריות המתקיימים במכללות:

1. קורס תא"לים- הקורס מיועד לקצינים בדרגת תא"ל בדרגה ובתקן ומהווה את ההכשרה הבכירה ביותר בצה"ל. דרג התא"ל הינו דרג ייחודי בו מתרחשת הכניסה למרחב שבין הפיקוד המכונן (אסטרטגיה) לבין הפיקוד המבצעי (טקטי). מרחב זה מתאפיין בצורך לפתח ידע ייחודי למול השינוי המתמיד של הסביבה. הקורס עוסק בחקר הסביבה המטכ"לית ואתגריה, תוך רכישת כלים ללמידה שיטתית וכינונה של רשת לומדים חיונית ומתרחבת.
2. המכללה לביטחון לאומי (מב"ל)- הקורס מהווה מוסד צבאי ממלכתי להכשרת הסגל הבכיר בצה"ל, במערכות הביטחון והממשל ולתפקידי פיקוד וניהול בכירים. מטרת הקורס הינה ללמוד ולחקור את מרכיבי הביטחון הלאומי השונים של מדינת ישראל ולנתח את קשרי הגומלין ביניהם, לפתח חשיבה אסטרטגית ומערכתית בקרב הלומדים, הנמנים עם ההנהגה הבכירה במערכות הביטחון הלאומי בישראל, באמצעות קידום רעיונות ותפישות פיקוד, ניהול וערכים, במטרה להפכם לשותפים משמעותיים בעיצוב תפישת הביטחון הלאומי של מדינת ישראל.
3. בית הספר למלחמה (בעבר פו"ם 'אלון')- מטרתו להכשיר מפקדים וקציני מטה מהיחידות המבצעיות לתפקידי פיקוד ומטה בדרג הבכיר, על מנת שיוכלו לבצע את תפקידיהם העתידיים באופן מיטבי.
4. קורס פיקוד ומטה (פו"ם) 'אפק'- מטרת הקורס הינה להכשיר את הקצין למקצוע הצבאי ולתפקידי פיקוד ומטה בדרג הסא"ל במערכת המקצועית בצה"ל.
5. המכללה לפיקוד טקטי (מלט"ק)- מטרת המכללה הינה להכשיר קצינים צעירים לקראת תפקידם העתידי, מפקדי פלוגות. המכללה מהווה גוף מוביל בתחום קבלת ההחלטות בקרב, ברמה הטקטית.
6. בית ספר לנגדים- מטרתו להוות מרכז להכשרה בין זרועית אחודה של הנגדים בצה"ל למקצוע הפיקוד הצבא ולקדם את מערך הנגדים כמפקדים בעלי גאווה ותחושת שייכות לצה"ל ולמדינת ישראל. בית הספר התחיל לפעול בסוף שנת 2017. השנה עתיד הקורס להתרחב כחלק מפיילוט של מחזור ראשון של קורס אע"צים שעתיד למנות כ-15 משתתפים במחזור.
7. הקמת מרכזי הדרכה - שיסייעו בהרחבת ובתמיכת תכני הקורסים שבמכללות.

8. בנוסף לכך, מפעילות המכללות מרכז מחקר מב"ל כחלק מהמכללה לביטחון לאומי, מרכז ללימודים צבאיים במכללה לפיקוד ומטה וכן את הוצאת "מערכות" - הוצאה שייעודה הוא טיפוח החשיבה והידע הצבאיים באמצעות פרסום כתבי עת וספרים.

השפעות מלחמת 'תקומה'

מנגנון התחקור המטכ"לי - יעודו הוא תחקור אירועים מבצעיים חריגים בצה"ל הן בזמן אמת והן בתום הלחימה, איסוף חומרים ובניית מארזי ידע לייצוג צה"ל ומדינת ישראל למול ערכאות משפטיות בינ"ל וגופים נוספים.

1400 - מכשול ומרכיביו

1. כללי

ייעוד מנהלת הגבולות והתפר להוות גוף לניהול מימוש ותכלול פרויקטים להקמת תשתיות להגנה על הגבולות והתפר ולאחזקתן, תוך שילוב כלל הגורמים בצה"ל, במערכת הביטחון וגופים ממשלתיים נוספים. כמו כן, המנהלת מהווה זרוע ביצועית וסמכות למימוש מרכיבי התשתיות בתפיסה המבצעית, תכלול והגנה בפרויקטים בגבולות המדינה ומרחב התפר.

המנהלת עוסקת במימוש החלטות הממשלה וכחלק מתפקידיה, כגוף ביצוע עיקרי בצה"ל, מקימה המנהלת תשתיות מבצעיות בפרוייקטים ומובילה הסכמים של פרויקטים לאומיים ואזרחיים מול חברות אזרחיות, רשויות ומשרדי ממשלה בכל הגבולות והתפר.

2. אחזקת המכשול ומרכיביו

א. כחלק מצעדים שננקטו למלחמה בטרור, סיכול ומניעת חדירת פעילות חבלנית והגנה על גבולות מדינת ישראל הוקמו מכשולים בגזרות השונות.

ב. המנהלת נותנת מענה אחזקתי למכשולים המהווים את כלל גבולות המדינה. כמו כן, מענה אחזקתי לאתרים משולבים.

ג. החל מפרוץ מלחמת תקומה ב-7 באוקטובר 2023, המנהלת פועלת במאמץ לשיקום המכשולים ולבנייתם מחדש.

3. הרשאה להתחייב

הרשאה להתחייב במנהלת הגבולות והתפר נועדה כדי לאפשר התקשרויות רב שנתיות בפרויקטי הקמה ושדרוג המכשול בגזרות השונות שבאחריותה ובאחזקת המכשול בגבולות (מימוש תקציבי אחזקה בפריסה הרב שנתית מייעל ומשפר את המענה הנדרש).

1401 – רשות המעברים היבשתיים במשרד הביטחון

1. כללי

החל משנת 2005, פועל משהב"ט לאזרוח מעברים יבשתיים בין עזה ואיו"ש לשטח ישראל תוך החלפת חיילי צה"ל המאיישים את המעברים לאורך גדר הביטחון באיו"ש ועוטף עזה, בעובדים אזרחיים. למטרה זאת הוקמה בשנת 2005 רשות המעברים. למהלך שלושה יעדים ספציפיים:

א. שיפור רמת הביטחון ומתן שירות יעיל לאוכלוסיה, באמצעות מעבר לשיטות עבודה מקצועיות ע"י כוח-אדם ייעודי.

ב. ביטול החיכוך בין חיילי צה"ל ואוכלוסיות אזרחיות.

ג. פעילות אחידה ורצופה במעברים, המאפשרת תכנון אזרחי וכלכלי נכון יותר.

תקציב המעברים משמש בעיקר לתפעול המעברים וכן לפיתוח ואחזקת מעברים.

2. עיקרי פעילות רשות המעברים

המעברים שאוזרחו עד כה הם: מעברי עוטף עזה - ארז וכרם שלום. מעברי איו"ש - גלבוע, מיתר, תרקומיא, שער אפרים, ריחן, הבקעה, איל, חוצה שומרון, מצדות יהודה, אליהו, מכבים (הולכי רגל בלבד), חשמונאים, ל"ה, תאנים, בית"ר, מכבים, רנטיס ושקד.

ראוי לציין, כי מעבר למעברי התפר ועזה הנמצאים תחת אחריות משרד הביטחון, קיימים מעברים בעוטף ירושלים, אשר הינם באחריות המשרד לביטחון לאומי. נכון להיום במעברי עוטף ירושלים עדיין מבצעים חיילים את משימות התפעול תחת פיקוד, ניהול והנחיית משטרת ישראל והמשרד לביטחון לאומי אשר הונחו לפעול לאזרוח מעברים אלה ושחרור החיילים ממשימה זו. הוצאת החיילים מהמעברים השונים עולה בקנה אחד עם המלצת וועדת ברודט כי עיסוק צה"ל יתמקד בנושאי הליבה ולא בנושאים שאינם בתחום אחריותו/עיסוקו.

במהלך שנת 2009 אושרה רשות המעברים כיח' סמך ע"י נציבות שירות המדינה, לאור המורכבות התפעולית, מספר המעברים הגדול והמהות השונה מפעילות הליבה של משרד הביטחון.

החל משנת 2016 אושרה תכנית לשדרוג המעברים מתוך רצון להשיא את התועלות בשיתוף פעולה כלכלי בין ישראל והפלסטינים והעלאת רמת הביטחון לאזרחים ומתוך ראיה כי שדרוג המעברים בין הצדדים חשוב לצורך מימוש מטרה זו. התקציב למימוש תכנית זו הינו מתקציבי מתאם פעולות הממשלה בשטחים.

כמו כן, לאור הגידול בשנים האחרונות בכמות הרכבים והפועלים העוברים במעברים ומתוך מטרה לתת מענה מידי להקלת התנועה בסביבתם, בוצעה במשהב"ט עבודת מטה ובהתאם גובשו רעיונות לשיפור המעברים הכוללים הקמה ושדרוג של תשתיות ואמצעים במעברים היבשתיים שבאחריות משרד הביטחון.

3. הרשאה להתחייב

התקשרויות רב שנתיות בעיקר בנושאים שוטפים (כגון אחזקה) המביאות למימוש פוטנציאל ההתייעלות באמצעות הבטחת רציפות המענה לאורך פרק זמן.

מלחמת "תקומה"

החל מפרוץ מלחמת 'תקומה' ב 7 -באוקטובר 2023, הופסקה כל הפעילות השגרתית של רשות המעברים במעבר כרם שלום ומעבר ארז אשר נפגעו במהלך מתקפת הפתע של החמאס. כמו כן, רשות המעברים מאפשרת את העברת הסיוע ההומניטרי דרך מעברים כרם שלום, ארז וכיסופים ע"י בידוק וזיכוי הסחורות הנכנסות לרצועת עזה באמצעות משקפי סחורות, יצירת איזורי חיץ עבור סחורות שנבדקו והסדרת יכולת החלוקה של הסחורות אל תוך הרצועה, בידוק משלחות וארגונים בינלאומיים הנכנסים לרצועה. על מנת לאפשר גידול בכמות הסיוע ההומניטרי הנכנסת לרצועה, נחתמה החלטת שרים המורה על הקצאת תקציבים עבור:

א. שיקום כביש 10 בין כרם שלום לניצנה.

ב. הכשרת 2 מעברים נוספים בצפון הרצועה (ארז וזיקים) לבידוק סחורות.

ג. רכש אוהלים.

וכן, ניתן אישור למתן מענה ייעודי למעבר כרם שלום, עבור תשתיות ואמצעי בידוק.

בנוסף, מפרוץ המלחמה הועברו זמנית, לצורך שחרור כוחות צבאיים, לאחריות רמי"ם 4 מעברים באיו"ש: בית"ר, מכבים, רנטיס ושקד.

על מנת לשפר את המענה שניתן כיום לתנועת אזרחים ופועלים בעת כניסה ויציאה מיו"ש ועוטף ירושלים, יינתן מענה המשכי לתר"ש מעברים במסגרתו יבוצעו עבודות שדרוג המעברים והתשתיות בסביבתם ובכך צפוי לחול שיפור בתנועת אנשים, רכבים וסחורות.

1600 – 1500 אגף שיקום נכים ואגף משפחות והנצחה

1. אגפי שיקום ומשפחות במשרד הביטחון – רקע

עד שנת 2005 פעלו אגפי שיקום נכים ומשפחות כיחידה אחת, ובשנה זו הוחלט לפצלם ל-2 אגפים: אגף שיקום נכים ואגף משפחות, הנצחה ומורשת. אחת ממטרותיו העיקריות של הפיצול הייתה להתאים את השירות הניתן לצרכים השונים של האוכלוסיות המטופלות.

האגפים פועלים מתוקף שלושה חוקים עיקריים:

א. חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 (להלן-חוק הנכים).

ב. חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י-1950 (להלן-חוק משפחות).

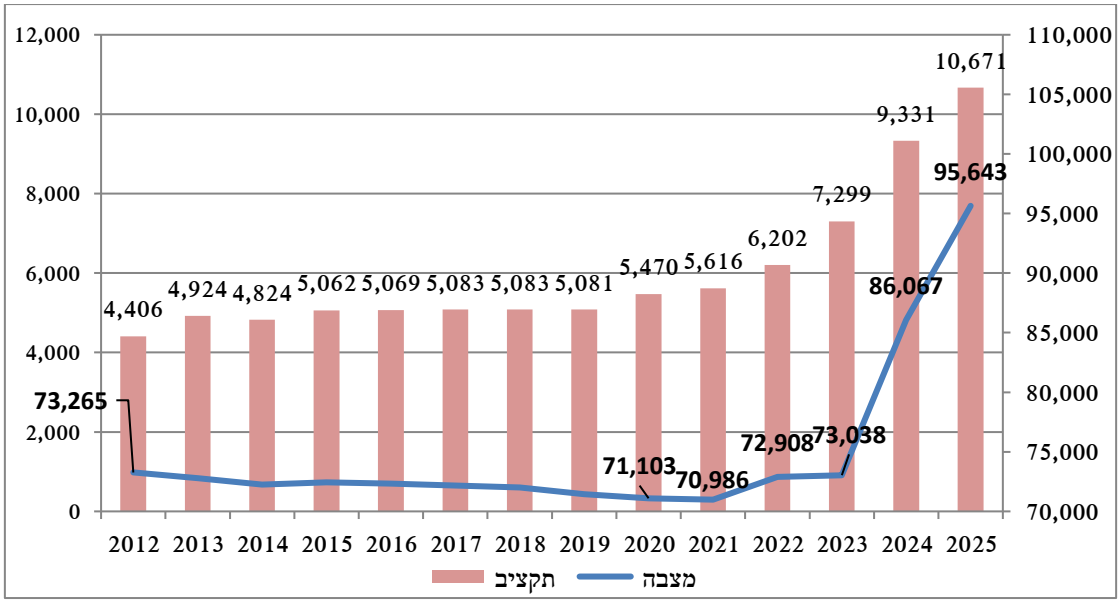
ג. חוק בתי קברות צבאיים, תש"י-1950.

מלבד חוקים אלו חוקק חוק תגמולים לחיילים ולבני משפחותיהם (חבלה שלא בעת מילוי תפקיד), תשמ"ח–1988, המחיל את שני החוקים הראשונים גם על חיילים בשירות חובה, שנחבלו כתוצאה מחבלה שאירעה בתקופת שירותם, אף שלא עקב שירותם.

בנוסף חוקקו חוקים אשר מכוחם מטפלים האגפים באוכלוסיות נוספות: חוק המשטרה (נכים ונספים), התשמ"א-1981, חוק שירות בתי הסוהר (נכים ונספים), התשמ"א-1981, חוק משכן הכנסת, רחבתו ומשמר הכנסת, התשכ"ח-1968, חוק אנשי צבא דרום לבנון ובני משפחותיהם, התשס"ה-2004. כמו כן, מטפלים האגפים גם במשרתי קד"צ, כיתת כוננות רבש"צים ונפגעי המחתרות שלחמו לעצמאות המדינה.

תקציב האגפים במשרד הביטחון גדל בשיעור ניכר על פני השנים האחרונות. התקציב גדל מרמה של כ-2.3 מיליארד ש"ח ב-1994 לרמה של כ- 10.7 מיליארד ש"ח בשנת 2025 (במחירים שוטפים). חלק מהגידול בתקציב נובע בעקבות מימוש רפורמת "נפש אחת" ובעקבות הוצאות מלחמת 'תקומה' .

להלן התפתחות תקציב האגפים מול השינוי באוכלוסיית הזכאים (מיליוני ₪, נכון ל-01.11.2025):

1. ועדת גורן

ועדת גורן הגישה את הדו"ח המסכם של עבודתה בחודש דצמבר 2010. בהמשך לכך, בהחלטה מספר 4088 מיום ה-8 בינואר 2012, שעניינה שינוי בסדר העדיפויות בתקציב המדינה לשנת 2012 (להלן – החלטה 4088), אשר אושרה בממשלה פה אחד, הוחלט לאמץ את מסקנותיה של ועדת גורן. בתאריך ה-1 בינואר 2013 נחתם הסכם עקרונות בין מנכ"ל משרד ראש הממשלה, מנכ"ל משרד הביטחון ויו"ר ארגון נכי צה"ל, אשר בא לבצע מספר שינויים בהמלצות ועדת גורן, אשר הוטמעו בהחלטה 4088.

בנובמבר 2015 נחתם הסיכום התקציבי בין משרד הביטחון ומשרד האוצר, הכולל את יישום המלצות ועדת גורן בנושא השיקום (כפי שיקבעו השרים), עיגון ההטבות בחקיקה, הקמת מועצות ציבוריות להגדרת מדיניות ופיקוח והפרדת תקציב השיקום והמשפחות מתקציב הביטחון. בהחלטה ב/136 מיום 11 באוגוסט 2016 אישר הקבינט את הסיכום התקציבי ואת הסכם העקרונות משנת 2013. תיקוני החקיקה בנושא נכנסו לתוקפם בתאריך ה-27 לאפריל 2017. במסגרת זו נקבע כי חבלה של אנשי קבע ועניין זה תהא חבלה שנסיבותיה ייחודיות לשירות הצבאי.

2. עדכון תגמולים

בהתאם לאישור הצעת חוק הנכים מיום 30.07.2023 עוגן מנגנון עדכון אוטומטי של תגמולים שיתבסס על מדד השכר החודשי למשרת שכיר בסך כל השירותים הציבוריים (כמפורסם בלוח ה' 9 בירחון שכר ותעסוקה) ויעודכן פעמיים בשנה (על פי המדדים שיקבעו במאי ובנובמבר) ובהתאם לעלייה הממוצעת החצי שנתית במדד.

על פי שיטת ההצמדה הקבועה בחוק, בכל עדכון תגמולים יש לבחון את שיעור השינוי שחל במדד מול המדד ששימש כבסיס לעדכון התגמולים הקודם. כאשר שיעור השינוי חיובי, יש לעדכן את גובה התגמול באותו השיעור; ומנגד כאשר שיעור השינוי הינו שלילי לא מבוצע עדכון תגמולים באותו שלב, אלא הוא יקוזז במועד האפשרי הראשון, עם עלייה במדד.

3. רפורמת 'נפש אחת'

בשנים האחרונות הוקמו וועדות שונות במשרד הביטחון לבחינת קידום רפורמות בתחומי פעולה שונים הנוגעים לזכאויות נכי צה"ל ומערכת הביטחון ולרבות סוגיית שיפור השירות הניתן לנכים, עדכון סל הזכאויות, שיפור הטיפול והשיקום בנפגעי PTSD, ייעול תהליכי העבודה ועוד. זאת בין היתר, על רקע הגידול במספר נכי צה"ל ומערכת הביטחון, הצרכים המשתנים של הזכאים, השינויים העיתים וההתפתחות הטכנולוגיה מאז נקבע סל הזכאויות הקיים.

בהמשך לכך, אושרה במסגרת החלטת ממשלה 981 מיום 9 במאי 2021 – רפורמת 'נפש אחת', שעניינה יישום מיידי של תכנית לאומית שמטרתה להביא לשיפור משמעותי של הטיפול והשיקום הניתנים לנכי צה"ל ומערכת הביטחון ולהלן עיקרי הרפורמה:

א. ביצוע פעולות לשם מתן מענה מיידי לצורכי הטיפול והשיקום של נכי צה"ל ומערכת הביטחון, בדגש על נפגעי פוסט טראומה ובני משפחותיהם, ובכלל זה תיקון תקנות הנכים (טיפול רפואי) בנושא תגמול טיפול רפואי חלקי לנכים שנקבע לגביהם כי איבדו באופן חלקי את כושר עבודתם עקב הנכות.

ב. עיגון בחקיקה של הזכאויות הניתנות כיום מכוח הוראות פנימיות של משרד הביטחון ושינויים נוספים נדרשים כפי שיגובשו על ידי משרד הביטחון.

ג. קידום הוראת שעה לעניין שינוי מבחני ההכנסה כתנאי לקבלת תגמול נצרך מכוח סעיף 7 לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט – 1959.

ד. הסדרת הזכאויות לסיוע משפטי באמצעות משרד המשפטים למבקשים שיבחרו בכך מבלי שיידרשו לעמוד במבחני הכנסה הקבועים בחוק הסיוע המשפטי תשל"ב - 1972.

ה. בחינת אופן מימונם של מתקנים שבהם מתקיימת פעילות ספורט וחברה ייעודיים עבור נכי צה"ל ובני משפחותיהם.

ו. שיפור מיידי באיכות השירות המוענק לנכי צה"ל ומערכת הביטחון ע"י אגף שיקום נכים, הן בהיבט של תודעת השירות, והן בהיבט של קיצור וייעול הליכים בירוקרטיים, בין היתר באמצעות מעבר לשירות הדיגיטל.

ז. הוקמו ועדות מקצועיות בתחום הרכב והניידות ובתחום הדיור שנמצאים בחקיקה בחוק הנכים.

ח. הקמת פאנל מומחים שיבחן את הקשר הסיבתי הרפואי בין הפוסט טראומה למחלות שונות.

ט. ייעול וקיצור הליכי הטיפול בבקשות להכרה של לוחמים ומי שנפצעו באירוע מבצעי או באימונים ללחימה ושיפור וייעול הליכי עבודתן של הועדות הרפואיות.

י. הקמה של יחידת מחקר באגף שיקום נכים.

יא. הקמת נציבות תלונות נכי צה"ל ומערכת הביטחון כגוף בלתי תלוי במשרד הביטחון.

יב. הקמה של מועצה לאומית לנפגעי פוסט טראומה.

יג. הגדרת תוספת תקנים הנדרשים למילוי משימותיהם של משרד הביטחון וצה"ל בתחום שיקומם של נכי צה"ל ומערכת הביטחון.

4. עדכון חוק משפחות חיילים שנספו במערכה

א. חוק משפחות חיילים שנספו במערכה מגדיר את מערך הזכאויות הכלכליות, הרגשיות והסוציאליות להן זכאי יתום- ילדו של הנספה. הזכאות לקבלת תגמול לאלמנה בעד יתום מסתיימת, ככלל, בגיל 21 ולצד זאת ניתנת ליתומים מעטפת הטבות ובכלל זה מימון לימודים אקדמאיים ומענק הניתן בגין רכישת דירה, נישואין או הגעה לגיל 30, וכן טיפול נפשי.

ב. בשנת 2021, הוקמה ועדת ציבורית לבחינה וגיבוש המלצות בסוגיות הכרוכות במעמדם ובהיקף זכויותיהם של היתומים הבוגרים, בראשות כב' השופט בדימוס אליקים רובינשטיין. הוועדה סיימה את עבודתה ולהלן עיקרי המלצותיה:

1) מתן מלגה חודשית להתפתחות אישית ליתומים בגילאים 21-29

2) העלאה משמעותית במענק הנישואין.

3) התערבות רגשית ליתומים מעל גיל 30

4) תוכנית ליווי אישית ליתומים בגילאים 0-18

5) אבחון תעסוקתי ליתומים בגילאים 30-60

6) לימודים והכשרה מקצועית ליתומים בגילאים 30-60

7) סיוע בטיפולי פוריות ליתומים

8) תגמול חודשי עבור יתומים בגילאים 30-40

9) תגמול חודשי מגיל 25 – 30 (עבור יתום מ 2 הורים שאחד מהם הוא החלל)

10) ביטול קיזוז קצבת הנכות עבור יתומים שאינם עומדים ברשות עצמם.

11) שיפור איכות הפנאי באמצעות חוגים והעשרה

12) יתומים שהחיים לא האירו להם פנים ויתומים שאינם עומדים ברשות עצמם:

א) סל שיקום

ב) מתן מלגה חודשית

ג) החזר בגין טיפולי שיניים

ד) מתן מימון לסיוע משפטי

ה) מתן סיוע לביצוע ניתוחים

ג. בנוסף להמלצות הוועדה, התקיימה עבודת מטה נוספת באשר לסיוע ליתומים, וקודמה הצעת חקיקה לתיקון חוק משפחות חיילים שנספו במערכה.

ד. להלן עיקרי עבודת המטה:

1) מענק ליתומים בוגרים

2) עדכון סכומי הדיור לאלמנות

3) סיוע חריג – הגדלת סכום המענק המיוחד הנתון לסמכות הנהלת האגף

4) סיוע במימון טיפול בפעוטות - מתן מימון לטובת מטפלות ליתומים בגילאים 0-6

5) מתן שיעורי עזר ליתומים בגילאים 6-18

6) תוספת גילום מחוסר פרנסה לאלמנות בדומה לתשלום להורים שכולים

ה. הצעת החקיקה בנושא היתומים מונחת על שולחן הכנסת לדיון ותיקון החוק, התקציב לנושא קיים וימומש בהתאם לחקיקה שתתקבל.

5. השפעת מלחמת 'תקומה'

א. **אגף שיקום** - למעלה מ-22,200 הגישו בקשה להכרה כנכי צה"ל (נכון ל- 11.2025) ואנו צופים כי בהמשך 2026 יחול גידול של הנכים הפיזיים ונכי הנפש (PTSD) בעקבות ביצוע הוועדות הרפואיות וקביעת אחוזי הנכות. בהתאם לכך חל גידול בתקציב לטובת: תגמולים חודשיים, מענקי רווחה, ניידות, דיור, טיפולים רפואיים, טיפולים שיקומיים (כולל טיפולים נפשיים), ציוד רפואי (תותבות, ציוד אורתופדי, כיסאות גלגלים), תרופות ועוד. המלחמה חייבה היערכות מחודשת הן של האגף והן של הגופים המקצועיים במשרד ,שינוי שנעשה באופן מיידי ואפשר גמישות ומתן כלים לקליטה מהירה של פצועי המלחמה. התוספת המשמעותית של הפצועים במלחמת 'תקומה' ומאפייניי האוכלוסייה המטופלת הביאה לגיבוש תפיסת שירות מותאמת ומתקדמת לטובת מתן מענה מהיר ויעיל.

ב. **אגף משפחות והנצחה** - חל גידול משמעותי בכמות החללים (נוספו כ 140 חללים לצערנו) ומכך במספר בתי האב (כ 180) של המשפחות השכולות. בהתאם לכך חל צורך בגידול התקציב המיועד להבאה לקבורה וכן בטיפול במשפחות שכולות, אלמנות, יתומים ואחים שכולים.

בנוסף, חל גידול מהותי בהרחבת בתי העלמין הצבאיים ברחבי הארץ. בהתאם לשינויי החקיקה שבוצעו בימיה הראשונים של המלחמה, הטיפול במשפחות השבויים והנעדרים מקרב כוחות הביטחון הוטל על אגף משפחות והן זכאיות לזכויות זהות בשינויים המחייבים כשם של משפחות שכולות.

ג. **תיקון חקיקת פדויי שבי**

1. בתאריך 4.6.2024 עבר תיקון מס׳ 6 לחוק תשלומים לפדויי שבי.

2. להלן עיקרי התיקון :

א) התשלום החודשי לפדויי שבי, עודכן ל 3,300 ש"ח התשלום המעודכן משולם לכלל פדויי השבי החל מ 1.6.2024.

ב) מי שהוכר כפדויי שבי לאחר 7.10.2023 יהיה זכאי למענק הסתגלות חד פעמי בסכום של 50,000 ₪, בתוך 30 ימים מהמועד בו הוכר כפדויי שבי.

ג) באשר למי שהוכר כפדוי שבי בתקופה שמיום 7.10.2023 עד ליום תחילתו של התיקון לחוק, מענק ההסתגלות ישולם לו בתוך 30 ימים מיום תחילתו של החוק.

ד) סכום התשלום הנ"ל ידעוכן יעודכן ב 1 לינואר של כל שנה, לפי שיעור עליית השכר הממוצע.

ה) זכויות לחטופי 7.10 כשל נכה צה"ל או נפגע פעולת איבה בדרגת נכות 50% בשל PTSD ומימון טיפול רפואי.

ו) סיוע במימון ביטוח רפואי ב – 3 שנים הראשונות לחזרת החטוף לטיפולים שאינם כלולים בסל הבריאות גם אם אינם קשורים ישירות לנכות המוכרת.

6. אגף משפחות הנצחה ומורשת

א. כללי

תקציב אגף משפחות הנצחה ומורשת מקיף את כל התגמולים והשירותים הכלכליים, הסוציאליים והרפואיים הניתנים למשפחות שכולות, ואחראי על הנצחת חללי מערכות ישראל. תקציב אגף משפחות הנצחה ומורשת הסתכם עד שנת 2022 בכ-1.7 מיליארד ש"ח בשנה – תקציב האגף גדל באופן משמעותי בעקבות המלחמה והצורך לטפל במשפחות שכולות חדשות אשר יקיריהן נפטרו במלחמת ׳תקומה לכ – 2.5 מיליארד ₪ בשנת 2025.

חזון האגף – אגף משפחות הנצחה ומורשת הינו גוף ממלכתי המבטא כבוד, הוקרה ומחויבות לנופלים במערכות ישראל ולבני משפחותיהם. עובדי האגף פועלים למתן שירות מקצועי, רגיש, ייחודי ומופתי לשיקום ולרווחת המשפחות השכולות.

להלן פילוח הוצאות אגף משפחות, הנצחה ומורשת לפי סטטוטוריקה (לשנת 2025):

חוק	95%
הוצאות שונות	5%

אגף משפחות הנצחה ומורשת מופקד על הטיפול במשפחות חללי צה"ל: חיילי חובה, מילואים ומשרתי קבע, שב"ס, מוסד, שב"כ, משטרת ישראל, מג"ב, קד"צ, משמר הכנסת, לוחמי צד"ל, כיתת כוננות, רבש"צים וכן נפגעי המחתרות שלחמו לעצמאות המדינה. השירות למשפחות מתייחס לשלושה היבטים מרכזיים: הנצחת החלל, טיפול רגשי וסיוע כלכלי. השירות מתבסס על חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י – 1950 (להלן: "חוק המשפחות"), וחוק בתי קברות צבאיים, תש"י - 1950, וכן מכוח תקנות נוספות וחקיקת משנה שנפה שהתפתחה במשך השנים.

בתאריך 23 בדצמבר 2013 אישרה הכנסת עיגון הטבות מכוח הוראות בחקיקה, אשר בתוקף מה-1 בינואר 2014. במסגרת חקיקה זו נקבע מנגנון אוטומטי לעדכון הטבות, הצמודות למדד המחירים לצרכן של חודש נובמבר מדי שנה, פרט להטבות שנקבע להן מנגנון עדכון אחר כפי שמפורט בחוק.

השירות באגף ניתן באמצעות עובדי היחידה להנצחת החייל, עובדים סוציאליים ועובדי רווחה העובדים במשרדים מחוזיים הפרוסים ברחבי הארץ: ארבעה אזורים של היחידה להנצחת החייל ושישה משרדים מחוזיים המעניקים את הטיפול הרגשי והסיוע הכלכלי.

בנובמבר 2015 נחתם הסיכום התקציבי בין משרד הביטחון ומשרד האוצר, הכולל את יישום המלצות ועדת גורן בנושא, הקמת מועצות ציבוריות להגדרת מדיניות ופיקוח והפרדת תקציב השיקום והמשפחות מתקציב הביטחון. בהחלטה ב/136 מיום 11 באוגוסט 2016 אישר הקבינט את הסיכום התקציבי ואת הסכם העקרונות משנת 2013. החל משנת 2016 אגף משפחות הנצחה ומורשת קיבל אחריות על יחידת המוזיאונים. תקציב יחידת המוזיאונים מנוהל באופן נפרד מתקציב אגף משפחות הנצחה ומורשת.

באפריל 2017 נחנך היכל הזיכרון הלאומי לחללי מערכות ישראל בהר הרצל בירושלים אשר הוקם בהתאם להחלטת ממשלה 4558 משנת 2012. ההיכל משמש כאתר הנצחה מרכזי לכלל חללי מערכות ישראל.

ב. הורים שכולים

בהתאם לחוק המשפחות זכאי לתגמולים כל מי שהוכר כהורה שכול, למעט הורה שמימש זכויותיו לפי פקודת הנזיקין או חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים. בתנאים מסוימים ישולמו תגמולים להורה נצרך, כשהנסיבות מצדיקות, אף אם קיבל פיצויים לפי חוק אחר.

החל מינואר 2008 תוקן חוק המשפחות כך שעיקר התיקון לחוק כולל ביטול מבחן הכנסה. אי לכך זכאים כלל ההורים השכולים לתגמול כמפורט להלן:

1) גובה התגמול לזוג הורים הינו 9,341.02 ₪.

2) להורה שכול שאין לו בן זוג, או שיש לו בן זוג אשר מחמת זקנתו או מצב בריאותו נמצא בהשגחת מוסד, ישולם תגמול בשיעור 80% מסכום התגמול הנ"ל.

3) זוג הורים שכולים זכאים לתוספת בשיעור של 20% על התגמול החודשי, עבור ילד אחד עד גיל 22 המתגורר עמם ו-11% נוספים עבור כל ילד נוסף המתגורר עמם (לפי סעיף 10א לחוק).

4) להורים שכולים תשולם התמורה עבור אחזקתם במוסד, במקום התגמולים, אם הם זקוקים לשהייה במוסד בשל מצבם הרפואי (לפי סעיף 11(א) לחוק).

5) להורה ששכל יותר מילד אחד מוענק תגמול בשיעור של 200% מהתגמול שהיה משתלם לו בזכות נספה אחד (לפי סעיף 10(ו) לחוק).

להלן פירוט שיעורי התגמולים החודשיים להורים שכולים בש"ח* נכון לנובמבר 2025:

תגמול לזוג		תגמול לבודד	
ללא ילדים	9,241.02	ללא ילדים	7,392.82
זוג + 1	11,089.22	בודד + 1	9,241.02
זוג + 2	12,105.74	בודד + 2	10,257.54
זוג + 3	13,122.25	בודד + 3	11,274.05
זוג + 4	14,138.76	בודד + 4	12,290.56
זוג + 5	15,155.27	בודד + 5	13,307.07

* גובה התגמולים מעודכן לפי מדד יולי – דצמבר 2024; כל התגמולים הינם נטו (פטורים ממס).

להלן פירוט תגמולים נוספים והטבות שניתנים להורים שכולים:

1) הורים שכולים אשר התאלמנו זכאים בהגיעם לגיל פרישה (67) לתוספת בגובה הפער בין תגמול להורה בודד לתגמול לזוג הורים (לפי סעיף 1ג לתקנות משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תשלום למימון צרכים מיוחדים).

2) ההורים השכולים זכאיים לסכום חודשי המהווה גילום מס קנייה, תרופות ודמי ניידות / אגרת רישוי רכב (לפי סעיף 15ד(יח) לחוק).

3) הורים שכולים יכולים להיעזר במענק חד פעמי כהשתתפות בהוצאותיהם ליום השבעה וליום השלושים (לפי סעיף 15ח(ד) לחוק). בנוסף, זכאים ההורים למענק שנתי (המשולם באופן אוטומטי) לעריכת אזכרה (לפי סעיף 15ח(ה) לחוק) ולהסעות (לפי סעיף 15ח(ו) לחוק).

4) הורים שכולים הנזקקים לעזרת הזולת עקב מצבם הרפואי, יקבלו מענק כספי חודשי נוסף לתגמולים החודשיים (לפי סעיף 11(א) לחוק).

5) הורה שכול מחוסר עבודה, יכול להיעזר באגף משפחות, הנצחה ומורשת במציאת עבודה או בסידורו בעבודה עצמאית.

6) הורים שכולים זכאים להלוואה ומענק לשיקום כלכלי עצמאי (לפי סעיף 15ב לחוק).

7) הורה שכול המבקש לרכוש רכב לשימוש אישי או רכב שיקומי זכאי להלוואה ומענק מלא או חלקי, לרכישת הרכב (לפי סעיפים 15ב(ז-י) ו- 15ג לחוק).

8) הורה שכול מחוסר דיור מתאים, המבקש סיוע להטבת תנאי דיור, יוכל לקבל הלוואה בתנאים מועדפים (לפי סעיף 15ה לחוק).

9) הורה שכול המעביר על שמו קרקע או דירה לצורך מגוריו, זכאי להפחתה בגובה מס הרכישה (לפי סעיף 11 לתקנות מיסוי מקרקעין (שבח מכירה ורכישה), תשל"ה-1954).

10) הורים שכולים זכאים להשתתפות בתשלום דמי התקנת טלפון ודמי השימוש הקבועים (לפי סעיף 15ד(טו) לחוק).

11) הורים שכולים פטורים חלקית ממיסים עירוניים (לפי חוק הרשויות המקומיות (פטור חיילים, נפגעי מלחמה ושוטרים מארנונה) תשי"ג-1953).

12) הורים שכולים פטורים מאגרת רישום ירושות (לפי תקנות בית משפט (אגרות), תשמ"ח-1987).

13) האגף משתתף בכ-50% מהוצאות ביטוח רפואי של הורים שכולים שאין להם מקור הכנסה (לפי סעיף 15 לחוק).

14) הורים שכולים זכאים להחזר בגין תרופות וזאת מעבר לסכום הגילום (עבור תרופות שבסל הבריאות) המשולם במסגרת התגמול החודשי (לפי סעיף 15ו(ד-ה) לחוק).

15) הורים שכולים זכאים למימון טיפול פסיכולוגי כל עוד זקוקים לסיוע זה (לפי סעיף 15ז(ג) לחוק).

16) הורים שכולים מחוסרי הכנסה זכאים לתוספת חודשית לזוג הורים או להורה בודד (לפי תקנות משפחות חיילים שנספו במערכה, תשלום למימון צרכים מיוחדים סעיף 1א).

17) הורה שכול זכאי פעם אחת בשנה לקצבת הבראה ונופש עבור 8 ימים (לפי סעיף 29ד(א) לחוק).

18) הורה שכול זכאי להשתתפות במימון שכר לימוד לתואר ראשון או הכשרה מקצועית לפי סעיף 15ד(ג) לחוק).

19) הורה שכול זכאי לסיוע במימון הוצאות נלוות ללימודים בעד אחי הנספה הלומדים בכיתות ז׳ עד י״ב לפי סעיף 15ד(ה) לחוק).

20) הורה שכול זכאי לסיוע במימון רכישת חלקת קבר והקמת מצבה בעבורו (לפי סעיף 15ד(י״ז) לחוק).

21) הורה שכול זכאי לסיוע במימון טיפול שיניים בשיעור של 50% מההוצאה בפועל (לפי סעיף 15ו(ח)(1)

22) הורה שכול זכאי לסיוע במימון הוצאות רפואיות (לפי סעיף 15ו (ו)(ז)(ט)(י)(יא)(יב)(יג)(יד)(טו)(טז)(יז)(יח)) בהתאם לפירוט הבא:

א) התייעצות עם רופא מומחה

ב) רכישת מוצרי ספיגה

ג) הוצאות נסיעה לטיפול רפואי

ד) רכישה או השכרה של אביזרים ומכשירים רפואיים

ה) לחצן מצוקה כללי או לאירועי לב

ו) רכישת נעלים אורתופדיות

ז) רכישת עדשות רפואיות לעיוור/לקוי ראייה או לאחר ניתוח עיניים או בשל מחלת עיניים כרונית

ח) דמי החלמה לאחר אשפוז

ט) רכישת קלנועית

י) טיפול ברפואה משלימה

יא) מימון ניתוח פרטי

יב) מימון טיפולי פוריות או פונדקאות

ג. אלמנות, יתומים ואחים שכולים

בהתאם לחוק המשפחות הזכאים הינם: אלמנת חלל ו/או יתומים, לרבות ילדיו החורגים והמאומצים. אלמנת חייל שטרם פטירתו היה גמלאי (צה"ל/שרות המדינה), רשאית לבחור בין קצבת שארים לפי חוק שרות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], תש"ל-1970, לבין תגמולים לפי חוק המשפחות. במקרה ובחרה קצבה לפי חוק שרות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], תש"ל-1970, האלמנה זכאית לקבל בנוסף לכך 25% מהתגמול המשולם לאלמנה לפי חוק המשפחות, וכל יתר ההטבות והזכויות.

בשנת 2022 הוקמה ועדה ציבורית לבחינה וגיבוש המלצות בסוגיות הכרוכות במעמדם ובהיקף זכויותיהם של יתומי צה"ל וכוחות הביטחון הבוגרים. התקציב כולל את המלצות הוועדה.

להלן פירוט סכומי התגמולים החודשיים המשולמים לאלמנה בש"ח*:

זכאים	התגמול החודשי בש"ח	תוספת הגילום בש"ח
אלמנה ללא ילדים	10,061.58	463.82
אלמנה שילדיה בגרו	10,266.92	463.82
אלמנה + ילד סמוך על שולחנה	11,535.87	1,459.57
אלמנה + 2 ילדים	12,804.82	2,029.36
אלמנה + 3 ילדים	14,073.76	2,599.15
אלמנה + 4 ילדים	15,342.71	3,168.94
אלמנה + 5 ילדים	16,611.65	3,738.73
אלמנה + 6 ילדים	17,880.60	4,308.52

*גובה התגמולים מעודכן לפי מדד יולי – דצמבר 2024 ; כל התגמולים הינם נטו (פטורים ממס).

להלן פירוט תגמולים נוספים והטבות (מעודכן נכון לנובמבר 2025) הניתנים לאלמנה ויתומים לפי חוק המשפחות:

1) אלמנה זכאית פעם אחת בשנה לקצבת הבראה ונופש עבור 8 ימים (לפי סעיף 29ד(א) לחוק).

2) אלמנה ויתום זכאים למימון טיפול פסיכולוגי כל עוד זקוקים לסיוע זה (לפי סעיף 15(ג) לחוק).

3) האגף משתתף בכ- 50% מהוצאות הביטוח הרפואי של אלמנה, במקרה ואינה עובדת (לפי סעיף 15 לחוק).

4) אלמנה שעברה את גיל 60 זכאית לתוספת 10% מהתגמול הבסיסי (לפי סעיף 8ג לחוק).

5) ביום ה- 23 לנובמבר 2009 אישרה הכנסת בקריאה שלישית תיקון לחוק המשפחות על פיו אלמנה שנישאת מחדש אינה מאבדת את זכויותיה מכוח חוק המשפחות.

6) ליתומים משני הורים, שלפחות אחד מהם נספה, ישולם תגמול עד הגיעם לגיל 25.

7) בנוסף לתגמול החודשי ישולם לאלמנת נספה מענק חד פעמי, למימון הוצאות מיוחדות וחיוניות כתוצאה מהתאלמנותה (לפי סעיף 14א(א) לחוק).

8) אלמנה זכאית לקבל מענק חד פעמי כהשתתפות בהוצאותיה ליום השבעה וליום השלושים (לפי סעיף 15ח(ד) לחוק). בנוסף, זכאית למענק שנתי (המשולם באופן אוטומטי) לעריכת אזכרה (לפי סעיף 15ח(ה) לחוק) ולהסעות (לפי סעיף 15ח(ו) לחוק).

9) אלמנה שהייתה בהריון בעת שבעלה ניספה תקבל תוספת של 1/3 מהתגמול החל מהחודש השביעי להריונה וכן מענק לידה (לפי סעיף 14 לחוק).

10) אלמנה זכאית להיעזר בהלוואות ובמענקים לרכישת דיור הולם, או לחיסול חוב הרובץ על דירתה (לפי סעיף 15ה לחוק).

11) אלמנה זכאית לסיוע ברכישת רכב (לפי סעיף 15ג(ז-ח)) וכן להשתתפות בדמי לימוד נהיגה (לפי סעיף 15ג(יא)(2) לחוק).

12) אלמנה זכאית לקבל עזרה ללימוד מקצוע שישמש לה מקור פרנסה. עזרה זו כוללת שכר לימוד ומענק ספרים (לפי סעיף 33(א)(1א) לחוק).

13) אלמנה ויתומים זכאים למימון לימודים עד להשגת התואר האקדמי ההתחלתי הדרוש לעיסוק במקצוע (לפי סעיף 33(א)(1א) לחוק).

14) אלמנה ויתומים זכאים להלוואה ומענק לשיקום כלכלי עצמאי (לפי סעיף 15ב לחוק).

15) אלמנה ויתומים זכאים להנחה במס רכישת דירה (לפי סעיף 11 לתקנות מיסוי מקרקעין(שבח מכירה ורכישה), תשל"ה-1954).

16) אלמנה ויתומים זכאים לפטור מאגרת רישום ירושות (לפי תקנות בית המשפט (אגרות), תשמ"ח-1978).

17) אלמנה ויתומים זכאים לפטור מתשלום דמי הסכמה בהעברת מקרקעין (על פי החלטת מועצת רשות מקרקעי ישראל מספר 534 משנת 1992).

18) אלמנה ויתומים זכאים לפטור מאגרת משכון מקרקעין.

19) אלמנה זכאית להנחה במיסים עירוניים (לפי חוק הרשויות המקומיות (פטור חיילים, נפגעי מלחמה ושוטרים מארנונה), תשי"ג-1953).

20) אלמנה זכאית לסיוע בתשלום ביטוח רכב פרטי ולהשתתפות בתשלום אגרת רישיון רכב (סעיף 15ג(ט) לחוק).

21) אלמנה זכאית להשתתפות בתשלום דמי השימוש של הטלפון (לפי סעיף 15ד(טז) לחוק).

22) יתומים, בהגיעם לגיל 17 זכאים למענק לצורך לימודי נהיגה (לפי סעיף 15ג(יא)(3) לחוק).

23) אלמנה זכאית למענק חד-פעמי בעד נישואי יתום (לפי סעיף 15ד(ט) לחוק).

24) ליתום שהגיע למצוות (בר/בת מצווה) יינתן מענק חד פעמי (לפי סעיף 29ג לחוק).

25) ליתום/ה הבא/ה בברית נישואין בטרם מלאו לו/לה 30 שנה, יינתן מענק נישואין, מענק בגובה מענק הנישואין יינתן ליתום במלאת לו שלושים גם אם לא נישא (לפי סעיף 29א(א) לחוק).

26) יתום רווק אשר רכש דירה וקיבל מענק דיור ובהגיעו לגיל 30 לא נישא, ישולם לו ההפרש בין גובה מענק הנישואין לבין מענק הדיור שקיבל לפי סעיף 29א(ב) לחוק).

27) יתומים הזקוקים לטיפול והשגחה מחוץ לבית אמם, מטעמים חינוכיים או רפואיים, ישולמו עבורם הוצאות הטיפול והאחזקה במקום התגמול המשולם עבורם לאמם, לאפוטרופוס, או למוסד החינוכי (לפי סעיף 9(ב) לחוק).

28) יתום הלומד במוסד להשכלה גבוהה יקבל "דמי קיום" בגובה 76% מדרגה 22 של הדירוג המנהלי (לפי תקנות משפחות חיילים שנספו במערכה, חינוך יתומים לרכישת מקצוע או השכלה כללית או מקצועית, תשי"ט-1959).

29) אלמנה זכאית לסיוע במימון הוצאות לימודים ומימון חוגים בעד כל יתום הלומד בכיתות ז' עד י"ב לפי סעיף 15ד(ז) לחוק).

30) אלמנה זכאית לסיוע במימון רכישת חלקת קבר והקמת מצבה בעבורה (לפי סעיף 15ד(י"ז) לחוק).

31) אלמנה ויתום עד גיל 18 זכאים לסיוע במימון טיפול שיניים בשיעור של 50% מההוצאה בפועל (לפי סעיף 15ו(ח)(2)(3).

32) אלמנה זכאית לסיוע במימון הוצאות רפואיות (לפי סעיפים 15ו(ו)(ז)(ט)(י)(יא)(יב)(יג)(יד)(טו)) בהתאם לפירוט הבא:

א) התייעצות עם רופא מומחה

ב) רכישת מוצרי ספיגה

ג) הוצאות נסיעה לטיפול רפואי

ד) רכישה או השכרה של אביזרים ומכשירים רפואיים

ה) לחצן מצוקה כללי או לאירועי לב

ו) רכישת נעלים אורתופדיות

ז) רכישת עדשות רפואיות לעיוור/לקוי ראייה או לאחר ניתוח עיניים או בשל מחלת עיניים כרונית

ח) דמי החלמה לאחר אשפוז

ט) רכישת קלנועית

33) בעקבות מלחמת 'תקומה', בשנת 2024 עבר סעיף 35ב לחוק משפחות חיילים נספו במערכה ומגדיר ארוסה: "מי שביום מותו של הנספה הייתה מיועדת להינשא לו אף אם לא גרה עמו, והוכיחה כי הייתה בכוונתם להינשא" – החוק מעניק לארוסה זכויות בדומה לאלמנה ללא ילדים למשך 5 שנים ובנוסף, טיפול רגשי וליווי פסיכולוג לאורך 10 שנים.

34) בשנת 2021 הוגשה הצעת חוק הכרה באחים שכולים וזכויותיהם, החוק עבר בשנת 2022 בקריאה שלישית. מטרת החוק להעניק הכרה לאחים שכולים, להבטיח כי יקבלו הודעות רשמיות על קרות האסון ועל טקסים ואירועים כאמור, לאפשר להם להשתתף בטקסים ואירועים וליידע אותם אודות הזכויות הזכאים להם. בנוסף החוק העניק לאחים השכולים 2 זכאויות נוספות:

- החזר בגובה 40% משכר הלימודים האוניברסיטאי כהשתתפות בשכר הלימוד ללימודים אקדמאיים ועל תיכוניים עד גיל 40 (לפי סעיף 15ד(ד) לחוק).
- הטבה לטיפול פסיכו-סוציאלי בדרך של סיוע במימון התערבות רגשית במקום הסיוע במימון טיפול נפשי כפי שזכאים שאר בני המשפחה (הורים, אלמנות ויתומים).

נתונים כלליים

להלן מספר הזכאים באגף משפחות הנצחה ומורשת לפי סעיפי הזכאות נכון ל- 1.11.2025:

פ י ר ו ט	סה"כ
אלמנה ללא ילדים או שילדיה בגרו	4,425
אלמנה + יתום	172
אלמנה + 2 יתומים	134
אלמנה + 3 יתומים	94
אלמנה + 4 יתומים	38
אלמנה + 5 יתומים	11
אלמנה + 6 יתומים ומעלה	20
יתומים	*1,788
הורה בודד	3,494
זוג הורים	** 2,485

* 1,291 יתומים עד גיל 24 ו-497 יתומים מגיל 24 עד 30 אשר מקבלים הטבה כלשהי.

**4,970 שכולים.

להלן טבלת התפתחות מצבת המשפחות השכולות מאז 1.4.70 :

תאריך	אלמנות ללא ילדים	אלמנות עם ילדים	יתומים **	הורים שכולים ***	סה"כ מקבלי תגמול
01/04/1970	504	649	1,694	2,793	5,640
01/04/1980	832	1,303	3,926	8,652	14,713
01/12/1990	1,466	1,269	3,385	13,208	19,328
01/10/2000	2,731	716	2,017	12,152	17,616
01/10/2001	2,840	678	2,000	12,124	17,642
01/10/2002	2,997	687	2,080	12,219	17,983
01/10/2003	3,143	678	2,022	12,237	18,080
01/10/2004	3,226	665	1,947	12,097	17,935
01/10/2005	3,295	631	1,816	11,908	17,650
01/10/2006	3,377	616	1,810	11,914	17,717

01/10/2007	3,438	598	1,685	11,636	17,357
01/08/2008	3,489	568	1,619	11,399	17,075
01/09/2009	3,551	528	1,508	11,093	16,680
01/08/2010	4,376****	553	1,471	10,890	17,290
01/08/2011	4,448	551	1,484	10,699	17,182
01/08/2012	4,430	548	1,388	10,421	16,787
18/03/2013	4,456	507	1,348	10,425	16,736
01/08/2014	4,487	466	1,248	9,819	16,020
01/07/2015	4,503	453	1,220	9,651	15,827
01/07/2016	4,491	422	1,138	9,389	15,440
01/07/2017	4,463	409	1,053	9,087	15,012
01/07/2018	4,451	394	983	8,851	14,679
01/07/2019	4,442	370	915	8,544	14,271
01/07/2020	4,420	347	837	8,254	13,858
01/07/2021	4,432	313	772	7,951	13,468
01/07/2022	4,420	278	718	7,667	13,083
01/08/2023	4,438	276	717	7287	12,718
01/10/2024	4,425	439	1,204	8,278	14,346
01/11/2025	4,425	469	1,291	8,464	14,649

* נכון ל 1.11.25 ישנם 36 אפוטרופוסים.

** החל משנת 98, נכללים יתומים בגילאים 21-24 שלא נכללו קודם לכן. לא כולל 497 יתומים בגיל 24-30 המקבלים הטבה כלשהי.

*** החל מ- 1.12.87 כל הורה נלקח בחשבון בנפרד, כאשר עד אז זוג הורים נלקח בחשבון כיחידה אחת.

**** החל מ-2010 חזרו לזכויותיהן כ- 900 אלמנות שנישאו.

מאפייני גיל של אוכלוסיית הזכאים: 81% מההורים השכולים הינם בני 60 ומעלה, 81% מהאלמנות הן בנות 60 ומעלה.

להלן מספר החללים עפ"י חוק בתי קברות צבאיים, תש"ח 1950, עפ"י נסיבות פטירה בשנים 2010- 2024:

סיבות מוות	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	סה"כ	אחוז מסה"כ
פעילות מבצעית/קרב	5	6	5	3	67**	3	6	8	9	1	1	2	2	587	307	1,012	51%
תאונות בזמן פעילות מבצעית	-	-	2	-	-	-	1	1	1	-	2	2	1	0	0	10	1%
תאונות אימונים אוכ, נשק ואחרות	8	-	2	3	-	1	3	5	1	1	-	3	5	5	0	37	2%
תאונות דרכים בתפקיד	6	1	4	5	2	8	3	6	5	3	4	-	3	10	8	68	3%
תאונות דרכים בחופשה	11	16	7	13	10	5	8	9	12	6	6	10	8	6	16	143	7%
פיגועי פח"ע	2	1	0	2	3	4	1	6	-	1	-	-	5	2	10	37	2%
חשד להתאבדות	33	29	14	8	16	19	17	17	15	15	12	16	19	20	32	282	14%
מחלה	20	26	20	25	12	11	19	19	17	17	12	21	28	23	33	303	15%
סיבות אחרות	*50	3	4	2	9	3	5	3	-	2	4	-	5	2	9	101	5%
סה"כ																1,993	100%

* מתוכם 44 נספי אסון הכרמל.

** חללי מבצע "צוק איתן".

ד. היחידה להנצחה

היחידה עוסקת בפיתוח בתי קברות צבאיים וחלקות קבורה צבאיות, בבניית מצבות, ברכישת קרקעות להרחבת בתי קברות, בריכוז המועצה הציבורית להנצחה ובמימון הוצאות שונות של המשפחות השכולות (מענק אבל חד פעמי, הוצאות אזכרה ליום השלושים, ליום השנה ולהסעת המשפחות, מענקים להנצחה פרטית ולהנצחה קבוצתית, מענקים להורים ולאלמנות למצבות ולרכישת חלקת קבר).

היחידה מקיימת קשר עם המשפחות השכולות ומוסדות בכל הנוגע להנצחת זכרם של חללי מערכות ישראל, מוציאה ספרי "יזכור", "גווילי אש" וספרים נוספים בנושאי הנצחה, מפעילה אתר הנצחה באינטרנט, שולחת מידי שנה תשורה לקראת יום הזיכרון הכללי לחללי מערכות ישראל, מודיעה ומביאה משפחות שכולות מחו"ל, או מסיעה אותן לחו"ל להלוויות, לביקורי התייחדות, עוסקת באחזקת בתי קברות צבאיים וחלקות קבורה צבאיות, מצבות ואנדרטאות ומשתתפת באחזקת אתרים, מטפלת באירועי יום הזיכרון לחללי מערכות הביטחון, אחראית לקיום טקסים ממלכתיים, טקס לנעדרים שמקום קבורתם לא נודע וכן טקס יום הזיכרון הכללי, מסייעת במתן שרותי פרסום בעיתונות, מערכת כריזה, תאורה, פרחים והסעות לטקסי זיכרון של חילות, עמותות וגופים שונים. בנוסף, היחידה הינה זרוע ביצועית של הוועדה הבין-משרדית לאחזקת אנדרטאות ואתרי הנצחה.

לאור ריבוי הלוויות וקהל בתקופת מלחמת 'תקומה', עוסקת היחידה בשיקום בתי עלמין צבאיים וחלקות צבאיות וכן בהרחבת בתי עלמין צבאיים לאור כמות החללים. הרחבת בתי העלמין מתבצעת בכלל בתי העלמין הצבאיים ובחלקות צבאיות במסגרת בתי עלמין אזרחיים.

הרשאה להתחייב בתקציב אגף משפחות הנצחה ומורשת נועדה למימון רכש הנעשה בהסכמים רב שנתיים בנושאים כגון: אחזקה שוטפת לבתי קברות, היכל הזיכרון, רכש אמצעים ושירותים לטובת יום הזיכרון, פעילות קהילתית ופעולות הנצחה שונות.

7. אגף שיקום נכים

ביצוע תקציב אגף השיקום הסתכם בכ- 7.2 מיליארד ₪ בשנת 2024. להלן פילוח הוצאות אגף שיקום לפי סטטוטוריקה (לשנת 2024):

מקור הוצאה	אחוז
חוק	87%
הוראות אגף שיקום נכים	10%
הוצאות שונות	3%

להלן פילוח תקציב אגף שיקום נכים לפי מרכיבי הוצאה (לשנת 2024):

מרכיב הוצאה	אחוז
תגמולים	37%
טיפול רפואי	28%
רכב	12%
הטבות	11%
טיפול סוציאלי	9%
כללי	3%

אגף שיקום נכים מופקד על הטיפול והשיקום של נכי צה"ל: חיילי חובה, מילואים ומשרתי קבע, שירות בתי הסוהר, מוסד, שב"כ, משטרת ישראל, מג"ב, קד"צ, משמר הכנסת, לוחמי צד"ל, כיתת כוננות, הרבש"צים וכן נפגעי המחתרות שלחמו לעצמאות המדינה.

אגף שיקום נכים הנו גוף ממלכתי אשר אחראי על שיקומם של נכי צה"ל וכוחות הביטחון.

ייעוד האגף הנו לפעול למימוש תהליכים מקצועיים ועדכניים בתחומי הרפואה, השיקום, הרווחה והתעסוקה, תוך חתירה למיצוי היכולת של נכי צה"ל וכוחות הביטחון, למען תפקודם המיטבי ושילובם בחברה.

א. פירוט היחידות באגף השיקום

1) היחידה לתביעות וקביעת זכאות- אחראית לטפל בבקשות להכרת זכות נכה בהתאם להוראות החוק והפסיקה.

2) היחידה לוועדות רפואיות- הוועדות הרפואיות פועלות מכוח חוק הנכים תשי"ט ותקנות שר הביטחון כגוף מקצועי בלתי תלוי. תפקיד הוועדות הרפואיות להעריך את הנכות התפקודית של הנפגע, ולבטא את הנכות באחוזים ולהתאים את הפגימה לסעיפים המתאימים שבקובץ המבחנים לקביעת דרגת נכות. לצד הוועדות הרפואיות פועלת היחידה למנהלה לוועדות רפואיות האחראית לספק תמיכה מנהלתית במערך הוועדות הרפואיות המחוזיות והעליונות בכל הנושאים המנהלתיים הקשורים בהפעלתן.

3) היחידה לשירותי שיקום- אחראית על הובלת תהליך השיקום על כל היבטיו. תהליך שמטרתו לסייע לאדם עם הנכות למצות את יכולותיו וכישוריו הקוגניטיביים, הרגשיים, החברתיים והתעסוקתיים.

4) היחידה לתגמולים תשלומים והטבות- אחראית על מערך מתן תגמולים, תשלומים והטבות לסוגיהם השונים עפ"י חוק הנכים, תקנות והוראות אגף השיקום.

5) היחידה לשירותים רפואיים- אחראית על מתן כלל מנעד השירותים הרפואיים לנכים בנכותם המוכרת. אספקת השירותים מתבצעת על ידי הספקים המאושרים ע"י משרד הביטחון.

6) היחידה לתקציבים כלכלה והתקשרויות- אחראית על תכנון וניהול תקציב האגף, בחינה כלכלית של פעולות קיימות, הטמעת השימוש בכלים כלכליים בקרב עובדי האגף וביצוע התקשרויות ייחודיות וניהול מערך הספקים לטובת נכי צה"ל ומערכת הביטחון.

7) היחידה לאפיון בקרה וארגון השירותים הרפואיים- אחראית לבניית התשתית הלוגיסטית למתן טיפול וציוד רפואי לנכי צה"ל וביצוע בקרת איכות.

8) היחידה לרכב רפואי ושיקומי- אחראית לניהול, תפעול ובקרה של כלל הפעילויות הנוגעות לנושאי הרכב הרפואי והשיקומי, בהתאם לחוקים, לתקנות ולנוהלי האגף.

9) היחידה לשיקום לתעסוקה והכשרה מקצועית- אחראית לבניית תוכנית שיקום בלימודים והכשרה מקצועית לנכי אגף השיקום ולהשמת הזכאים בעולם העבודה, ליווי ומניעת פיטורים.

10) היחידה למשאבי אנוש- אחראית על מתן מענה לטיפוח ופיתוח העובד תוך טיפול בנושאי רווחה פרט, הכשרת והדרכת עובדים ומתן מענה לוגיסטי וזאת בכפוף למדיניות אגף משאבי אנוש במשהב"ט.

11) יחידת בקרה - אחראית לבקרה באגף שיקום נכים, על מנת להבטיח תקינות, איכות ושלמות הביצוע של הפעילויות והתהליכים באגף.

נכות היא אובדן הכושר לבצע פעולה רגילה, בין גופנית ובין שיכלית, או פחיתותו של כושר זה, שנגרמו לחייל בתקופת שירותו ועקב שירותו כתוצאה מחבלה, מחלה ו/או החמרת מחלה. אם הנכות נגרמה ע"י גורם אזרחי, הברירה בידי התובע לבחור בתגמולים וזכויות לפי חוק הנכים או בפיצויים לפי פקודת הנזיקין האזרחיים.

דרגת הנכות נקבעת ע"י ועדה רפואית, אשר מתפקידה להעריך את הנכות התפקודית של הנבדק וחומרתה המבטאת את הפחיתה מהבריאות השלמה וזאת ע"י התאמת ממצאי הבדיקה הרפואית לתיאור המילולי בקובץ התקנות לקביעת דרגת נכות. לצד כל פגימה בקובץ זה קבועה דרגת הנכות באחוזים.

הועדות הרפואיות מורכבות מרופאים מומחים בכירים, עצמאים שאינם עובדי משרד הביטחון, והחלטותיהם מקצועיות בלבד.

הרכב הוועדה נקבע ע"י יו"ר הוועדה, המתאים את התמחותם של הרופאים לנושאי הדיון בוועדה. על פי חוק הנכים, ועדה מחוזית מורכבת מרופא אחד לפחות וועדה עליונה מורכבת משלושה רופאים לפחות.

נכה רשאי לדרוש את בדיקתו מחדש ע"י ועדה רפואית, אחת לשישה חודשים, ללא הגבלה במספר הבדיקות החוזרות.

להלן תיאור תהליך ההכרה: מוגשת בקשה להכרת בנכות; הבקשה נקלטת ביחידה לתביעות וקביעת זכאות; היחידה כאמור מטפלת בכל שלבי ההכרה, מטיפול בבקשה שהועברה, דרך איסוף הנתונים הרלוונטיים, בדיקת הקשר הסיבתי שבין האירוע הנטען לשירות הצבאי ועד להחלטת קצין התגמולים והודעה על קביעת הוועדות הרפואיות.

ב. תגמולים והטבות

שיעור התגמול הבסיסי עבור כל אחוז נכות הוא 58.073 ₪ לחודש.

להלן דוגמאות של שיעורי התגמול החודשי לפי אחוזי הנכות*:

1) 10% נכות: 580.73 ש"ח (לנכים שהוכרו לפני ינואר 1996).

2) 20% נכות: 1,161.45 ש"ח.

3) 50% נכות: 2,903.64 ש"ח.

4) 100% נכות: 5,807.27 ש"ח.

*גובה התגמולים מעודכן לפי מדד יולי – דצמבר 2024; כל התגמולים הינם נטו (פטורים ממס).

עם זאת, לנכים 10-19%, אשר הוכרו באגף שיקום כזכאים החל משנת 1996, משולמים מענקים חד פעמיים בלבד כדלקמן:

אחוז נכות (%)	מספר חודשי תגמול	סה״כ המענק לנכה בודד (₪)
10	108	62,718.52
11	125	79,849.96
12	142	98,955.88
13	155	117,016.49
14	166	134,960.95
15	175	152,440.84
16	185	171,895.19
17	193	190,536.53
18	201	210,107.03
19	215	237,226.98

חייל משוחרר שמגיש תביעה להכרה, זכאי לקבל טיפול רפואי במשך התקופה שבין הגשת התביעה לבין מועד ההחלטה. כמו כן, קצין התגמולים רשאי להורות על תשלום תגמולים במהלך התקופה האמורה, אם יש יסוד סביר להניח שהתובע יוכר ובלבד שבגלל הטיפול הרפואי התובע אינו מסוגל לעבוד.

ג. תגמול נצרך

נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-50% והוא נכה שאיבד את כושר עבודתו לצמיתות עקב נכותו ואין בידו הכנסה כדי מחיה, ישולם לו תגמול נצרך לפי הפירוט הבא:

אחוז נכות	ללא ילדים	עם ילדים
50-59%	11,204.85	12,435.10
100%	12,366.31	13,596.56
100%+	14,456.93	15,687.18

בנוסף לתגמול נצרך תשולם לנכה שהוא נצרך תוספת של 5% עד 20%, מהתגמול המשתלם לפי דרגת הנכות, לפי הפירוט הבא (ביחס לתגמול 59-50 אחוזי נכות):

1) נכה בדרגת נכות של 69%-60 - תוספת של 5% לתגמול.

2) נכה בדרגת נכות של 70-79% - תוספת של 10% לתגמול.

3) נכה בדרגת נכות של 80-89% - תוספת של 15% לתגמול.

4) נכה בדרגת נכות של 90-100% תוספת של 20% לתגמול.

נכה שנקבעה לו דרגת נכות של 100% מיוחדת, לפי כללים שפורטו בתקנות, יקבל תוספת בשיעור 40% מתגמולי נכה 100%. נכה מתבגר, למעט נכה בדרגת נכות 100% מיוחדת, יקבל, בהגיעו לגיל 67 שנה, תוספת בשיעור 10% על התגמול החודשי.

ההוצאה בגין תגמול נצרך הסתכמה בשנת 2024 בכ- 594 מיליוני ₪.

ד. תגמול למחוסר פרנסה

1) לנכה שדרגת נכותו בין 10-18%, יהא זכאי ל- 3,630.83 ש"ח לחודש (רווק/נשוי), ואם יש לנכה ילד – 5,306.53 ש"ח לחודש.

2) לנכה שדרגת נכותו בין 19-39%, יהא זכאי ל- 5,306.53 ש"ח לחודש (רווק/נשוי), ואם יש לנכה ילד – 7,566.71 ש"ח לחודש.

3) לנכה שדרגת נכותו בין 40-100%, יהא זכאי ל- 7,566.71 ש"ח לחודש (רווק/נשוי), ואם יש לנכה ילד – 9,812.25 ש"ח לחודש.

4) לנכה שדרגת נכותו 100% מיוחדת, 11,203.03 ש"ח לחודש (רווק/נשוי), ואם יש לנכה ילד – 12,433.27 ש"ח לחודש.

5) נכה רווק או נשוי ללא ילדים הנמצא בטיפול רפואי ושאינו מסוגל לעבוד, ואין לו הכנסה כדי מחיה מכל מקור אחר, יקבל תגמול מיוחד בשיעור 140.8 % משכרו של עובד מדינה בדרגה 22, שהם 7,567.16 ש"ח. אם הינו נשוי עם ילדים, יקבל תגמול בשיעור 182.4 % משכרו של עובד מדינה בדרגה 22, שהם 9,812.25 ש"ח לחודש.

6) סך ההוצאה בגין תגמול למחוסר פרנסה הסתכמה בשנת 2024 בכ- 101 מיליוני ₪.

ה. רכב רפואי

ההוצאה בגין רכב רפואי (כולל דמי ניידות) כוללת את הרכיבים להלן:

1) מענקים לרכישת והחלפת רכב: נכים פגועי רגלים 30% ויותר, ונכים בסוגי פגיעה שונים בשיעור 50% ויותר, זכאים לרכב רפואי לשימושם האישי. אגף שיקום נכים משתתף ב-85% מעלות הרכב היציג והנכה משתתף ב- 15% אך זכאי לקבל לשם כך הלוואה מאגף שיקום נכים. בהתאם לחוק הנכים, תדירות החלפת רכב עומדת על אחת ל-3.5 שנים.

2) רכב מדינה: רכישת רכבים ייעודיים לנכים 100%+ נכות מיוחדת. מידי שנה מתבצעת רכישה של כ-120 רכבים ייעודיים. הרכב הינו רכוש המשרד וכל הוצאות אבזור, תחזוקה שוטפת ודלק (לרכבים הקיימים במאגר הרכב) ממומנות מתקציב אגף שיקום נכים.

3) דמי ניידות: נכים הזכאים לרכב רפואי מקבלים דמי ניידות חודשיים, זאת על בסיס גובה התשלום הניתן לעובדי מדינה בעלי רכב שרות, בהתאם לדרגת ניידותם.

4) אביזרי רכב רפואיים: בנוסף לנ"ל זכאי כל נכה למימון התקנת אביזרי עזר רפואיים ברכבו לפי קביעת המכון לבטיחות בדרכים ומהנדס.

5) סך ההוצאה בגין רכב רפואי (כולל דמי ניידות) הסתכמה בשנת 2024 בכ- 884 מיליוני ₪.

להלן טבלה המסכמת את זכויות הנכה לרכישת רכב רפואי ודמי ניידות, סכומי המענק וההלוואה הניתנים לנכה בעת רכישת הרכב הראשון והבסיס לחישוב גובה דמי האחזקה להם הוא זכאי נכון לחודש פברואר 2025 (למעט דמי ביטוח המעודכנים לחודש דצמבר שנת 2024):

רמות סיוע לרכישת רכב רפואי	רמה 1	רמה 2	רמה 2א'	רמה 3	רמה 4	רמה 5		רמה 6
אוכלוסייה	1. נכה בסוגי פגימה שונים מדרגת 50% ומעלה; 2. נכה בדרגת נכות 30-49% בגין פגימה ברגליים בלבד; 3. נכה שדרגת נכותו המוכרת ללא שקלול הינה 55% ויותר, כאשר לפחות 10% מתוכם הינם על פגימה במערכת הלוקומוטורית; 4. נכה פגוע עמוד שידרה שדרגת נכותו המוכרת על איבר זה בלבד 30% לפחות ולו נכות מוכרת נוספת	נכה המוכר על פגימות שונות, שדרגת נכותו 50% ויותר מתוכם נכות מוכרת של 20% ויותר על פגיעה בגפה עליונה שמאלית (לא דומיננטית) או נכות מוכרת של 30% ויותר על פגיעה בגפה עליונה ימנית (דומיננטית). פגיעה בגפיים תחתונות	מי שיש לו 4 ילדים או 3 ילדים וכלב ועונה לרמות זכאות 1 או 2	1.נכה פגוע או קטוע רגל, שדרגת נכותו המוכרת 50- 99% בגין פגיעה בגפיים התחתונות בלבד; 2. דרגת נכות בשל גפה עליונה אחת 50% לפחות 3. דרגת נכות בשל פגימת ראש עם נזק מוחי או שיתוק בחצי גוף אנכי 80% לפחות 4. דרגת נכות	נכים עיוורים בעלי כלב נחייה , שדרגת נכותם בגין העיוורון היא 100%+.	1. נכה בעל קטיעה של גפה תחתונה דרך פרק ירך 80% נכות לפחות 2. פגימה בגפה תחתונה בשליש העליון של הירך עם קיבוע של פרק הירך ודרגת נכות 80% לפחות 3. דרגת נכות של 100% גפיים תחתונות 4. דרגת נכות של 100% גפיים עליונות		נכים בדרגת נכות מיוחדת 100%+

	של 10% לפחות על הגפיים התחתונות. 5. נכה בדרגת נכות ללא שקלול 50% ויותר כאשר כל הפגימות הינן במערכת הלוקומוטורית.	בשיעור 50% זמני .		כתוצאה מכוויות 80% לפחות 5. דרגת נכות בשל פגימות בעמוד שדרה היא 100%.		5. עיוורון בדרגת נכות 100+ ללא כלב נחיה		
סכומי זכאות	**רמה 1**	**רמה 2**	**רמה 2א'**	**רמה 3**	**רמה 4**	**רמה 5**		**רמה 6**
מענק רכישה ראשון	**סכום זכאות**	150,985	168,364	178,892	293,278	361,711	325,865		391037
רכישה ראשונה	**מענק**	128,337	143,109	152,058	249,286	307,454	276985		
	הלוואה	22,648	25,255	26,834	43,992	54,257	48,880		
מענק החלפה	**התחשיב יבוצע לפי מחיר הרכב שברשותו בהתאמה למחיר הרכב ברמת הזכאות**							
השתתפות בדמי ביטוח	3,651	4,486	4,766	5,995	14,893	6,642		ביטוח רכב מדינה – חובה וצד ג'
דמי ניידות חודשים לפי רמה	1	2	3	4	5 (ד+20 בעבר)	(ד+25 בעבר)	רמה 7	מדינה
סכום דמי ניידות חודשיים מעודכן נכון ל01.07.24	1,393	1,526	1,830	2,756	2,968	3,217	2,450	
אחזקת ניידות חודשיים	•דרגת נכות 50% •סכום חשבוני של 50% ויותר בשל פגימות במערכת התנועה •סכום חשבוני של הנכות המוכרת 55% מתוכן 10% במערכת הלוקמטורית (איברים: עמוד	•נכות כוללת של 50% שמתוכן 30% פגיעה ביד ימין או 20% ביד שמאל •נכה המוכר בגין PTSD *נכה המוכר על גפיים תחתונות 30%-49%	•נכות בשל גפיים תחתונות בשיעור 50% עד 54% •דרגת נכות בשל גפה עליונה אחת 50% לפחות •דרגת נכות בשל פגימת ראש עם נזק מוחי או	נכות בשל גפיים תחתונות בשיעור 55% לפחות קטיעת גפה תחתונה שדרגת הנכות היא 50% לפחות דרגת נכות בשל פגימת ראש עם נזק מוחי או	•נכה בעל קטיעה של גפה תחתונה דרך פרק ירך 80% נכות לפחות •פגימה בגפה תחתונה בשליש העליון של הירך עם קיבוע של	•נכה בעל דרגת נכות 100%+ בשל עיוורון ויש לו כלב נחיה נכה בעל דרגת נכות 100%+ בשל עיוורון ואין לו כלב נחיה	נכה הזכאי לרכב רפואי ולא מימש את זכאותו לרכב.	1. רמה 1: לפי 2200 ק"מ לחודש, צמוד למחירי הדלק – 4,577₪; 2. רמה 2: לפי 2700 ק"מ לחודש, צמוד למחירי

	שדרה מותני, אגן הירכיים והרגליים) נכה פגוע עמוד שדרה בדרגת נכות 30% ולו נכות נוספת לפחות 10% גפיים תחתונות		שיתוק בחצי גוף אנכי 80% לפחות ולא יעלה על 99%. •דרגת נכות בשל פגימות עמוד שדרה 100% לפחות	שיתוק בחצי גוף אנכי 100%. נכות כתוצאה מכוויות 80% לפחות דרגת נכות בגין פגיעה כלייתית מבצע טיפולי דיאליזה נכות לפחות 50	פרק הירך ודרגת נכות 80% לפחות •דרגת נכות של 100% גפיים תחתונות •דרגת נכות של 100% גפיים עליונות			הדלק – 5,619 ש"ח 3. רמה 3: נכה עיוור – 2,540₪;

*מחיר משהב"ט – מחיר הרכב היציג לאחר הנחת משהב"ט.

** שווי שוק – מחיר השוק של הרכב היציג.

*** מענק ממוצע.

ו. שירותים נוספים

בנוסף לתגמולים חודשיים רגילים ומיוחדים המפורטים מעלה, טיפול אגף שיקום נכים בנכים כולל מכלול שירותים נוספים לנכה ולמשפחתו:

א) שירותים רפואיים:

1) אשפוז בבתי חולים (ציבוריים ופרטיים).

2) טיפול אמבולטורי, רפואי ופרא-רפואי בארץ הן במוסדות הרפואה הציבוריים והן במוסדות הפרטיים ובכלל זה טיפולי שיניים.

3) טיפול רפואי בחו"ל.

4) אספקת תרופות לנכים, ציוד רפואי וציוד מתכלה לנכים קשים.

5) אספקת תותבות מתקדמות לנכים קטועי גפיים.

6) אספקת ציוד רפואי ושיקומי מותאם לנכה כגון: מכשירי הליכה, כסאות גלגלים, מכשירי שמיעה וראיה, נעליים אורתופדיות, כמו כן, פרויקט ברך אלקטרונית וכיו"ב.

7) אספקת ציוד ספציפי לקבוצות נכים מיוחדות כגון: משותקים, חולי סכרת, עיוורים, פגועי יד וכו'.

8) מחקרים ברפואה שיקומית.

9) המשרד מעסיק צוות רפואי רב מקצועי המטפל בנכים בביתם ובכך מאפשר להם להישאר בבתיהם במידה ומצבם הרפואי מאפשר זאת. כחלופה לאשפוזם בביתי חולים/ מוסדות.

10) הבראה רפואית.

11) מתן טיפולים בחמי מרפא, כולל לינה בבתי מלון.

12) החזר הוצאות נסיעה לטיפול רפואי.

13) מימון נסיעות נכים קשים ומלוויהם לטיפולים רפואיים בחו"ל.

14) טיפולים רפואיים מיוחדים התייעצויות, ניתוחים, התקנת תותבות לגפיים ,הבאת כלבי נחיה וכיו"ב.

15) מימון הבאת מומחים לארץ לביצוע תותבות עיניים לנכי צה"ל, טכנולוגיה שאינה קיימת בארץ.

16) מימון ציוד עזר לנכים בעלי פגימות מסוימות , כגון: מכונת כביסה, מזגן אויר, מדיח כלים וכו'.

17) הפעלת שירתים מיוחדים לאוכלוסיית נכים 100%+ :

א) מכון לקטוע לנכים קשים.

ב) שירות אחות לנכים קשים לליווי לבית חולים.

ג) שירות אחות לנכים קשים 24/7 מתן מענה ויעוץ רפואי.

ד) בדיקת סקר תקופתיות.

סך ההוצאה בגין שירותים רפואיים הסתכמה בשנת 2024 בכ- 2,050 מיליוני ₪.

ז. שירותי שיקום:

1) שירותי שיקום וטיפול פסיכו-סוציאלי: אבחון והערכה, גיבוש ומימוש תכנית טרום שיקום ותכנית שיקום, ליווי בתהליך השיקום, טיפול פסיכולוגי לזכאי, ולבני משפחתו (בן/בת זוג והורים וטיפול משפחתי), טיפול קבוצתי, מועדונים ומרכזי שיקום, דיור מוגן, מתנדבים, נכים מתנדבים.

2) שירותים סוציאליים מיוחדים: אישור לצרכים סוציאליים מיוחדים, תשלומים לנכים שאינם בני שיקום, חונכות לנכים, סידור מוסדי.

3) אבחונים מקצועיים ולימודיים: אבחון מקצועי ולימודים לצרכי בחירת מקצוע או מסלול תעסוקתי (כולל סיוע בהשמה בעבודה), שיעורי עזר.

4) קישור בתי חולים: טיפול בפצועים מאושפזים ובבני משפחותיהם, הכשרת מערך מקשרים לבתי חולים במילואים, ליווי במעבר מצה"ל לאגף שיקום.

5) ועדות באחריות היחידה: ועדת ערעורים עליונה, ועדת ערר לימודים, ועדות המשך טיפול פסיכולוגי, ועדה ארצית לתגמולי מחיה, נציגים בוועדת ליווי נפש וועדת ליווי חריג.

6) במסגרת רפורמת "נפש אחת": טיפול נפשי לילדי פוסט טראומטיים, נפש וראש, שירותי חונכות לילדי פוסט טראומטיים, נפש וראש, טיפולים אלטרנטיביים לפוסט טראומטיים, הקמת מוקד תמיכה 24/7, רכיבה על סוסים, הפעלת קבוצות, הקמת מרכז טיפולי לפוסט טראומטיים, הובלת מחקר בתחום השיקום.

להלן דוגמאות נוספות לשירותי שיקום ייחודיים:

סוג השירות	מטרות
פדויי שבי	איתור, אבחון, הערכה וטיפול.
טיפול קבוצתי	הקניית כלים ויכולת התמודדות.
מועדונים שיקומיים	מסגרת תעסוקתית וחברתית בשעות הבוקר , התפתחות אישית ושיפור איכות חיים.
מרכז שיקומי לנפגעי ראש (מרגוזה-יפו)	הקניית הרגלי תפקוד יום יומיים (A.D.L) ושיפור איכות חיים.
מרכזים לשיקום נוירו-פסיכולוגי לנכים נפגעי ראש	אבחון והערכה נוירו-פסיכולוגית, תהליך טיפול ושיקום והקניית מיומנויות להכשרה מקצועית.
דיור מוגן לחולי נפש ופגועי ראש	חלופה אשפוזית, פיתוח מסגרות שייכות ושיפור איכות חיים, מסגרת מגורים תומכת למתקשים לגור באופן עצמאי.

התנדבות במחנות צה"ל ובמקומות אזרחיים	מסגרת השתייכות תעסוקתית-חברתית.
חונכים לנכים	לסייע לנכה ליצור קשר חברתי בקהילה.
קישור לבתי חולים	התערבות טיפולית מוקדמת בפצועי צה"ל ובבני משפחותיהם.

ח. להלן פירוט ההטבות הניתנות מכוח חוק השיקום והוראות אגף השיקום:

1) סיוע לדיור (הלוואות ומענקים לרכישת דירה ראשונה, החלפת דירה, שיפוצים, שכר דירה).

2) התאמות דיור.

3) שיקום כלכלי עצמאי.

4) כיסוי חובות.

5) רכב שיקומי ואישי.

6) הבראה, ביגוד, נעליים, קירור, חימום ועוד.

7) סיוע מיוחד – ועדת חריגים אגפית וועדה לפנים משורת הדין.

8) טיפול באוכלוסייה ייחודית:

א) נכים בעלי דרגת נכות של 100%+ (100% מיוחדים).

ב) נכים בעלי פגיעה ייחודית – עיוורים, משותקים וכד';

באגף פועל מוקד שירות טלפוני (באמצעות ספק מיקור חוץ). המוקד מספק מענה אנושי לכלל נכי צה"ל ומוסר מידע כללי ואישי לפי הצורך. המוקד מהווה את ערוץ הקשר המרכזי כיום של הנכים עם האגף, מלבד האזור האישי באתר האינטרנט, במידת הצורך מעביר המוקד פניות אל מחוזות האגף להמשך טיפול. הנ"ל מאפשר להפחית פניות שאינן הכרחיות לעובדי המחוזות , למסור מידע בכל נושא רלוונטי ולפתור בעיות עבור אוכלוסיית הנכים.

עם תחילת מלחמת 'תקומה' הוקם קו ייעודי לפצועי "חרבות ברזל", הפועל במסגרת המוקד הטלפוני וכן מענה כתוב באמצעות הוואטסאפ. בתחילת 2025 הוקמה שלוחה נוספת למוקד וזאת בכדי להגדיל את יכולת המענה ולהתאים לביקושים. בנוסף, באגף פועל מוקד טלפוני לסיוע במצוקה נפשית לנכי צה"ל "קו נפש אחת", המופעל על ידי נט"ל ופעיל 24/7. כמו כן ,באגף פועל מוקד בק אופיס (באמצעות ספק מיקור חוץ) . באמצעות מוקד זה משולמים נכון להיום החזרים עבור הנושאים הבאים:

1) נסיעות

2) תשלום לטיפולים אלטרנטיביים

3) תשלום עבור טיפולים פסיכולוגיים לבני המשפחה

4) רכישת קנאביס רפואי.

5) מסגרות חינוך (צהרונים, קייטנות ומעונות)

6) שכר לימוד ילדי נכים

באגף פועל מוקד קליטת הפניות וחשבוניות ספקים (באמצעות ספק מיקור חוץ), המרכז את הטיפול בחשבוניות והקלדתן למערכות המשרד, טרם העברתן לתשלום ע״י אגף הכספים.

סך ההוצאה בגין שירותי שיקום, טיפול סוציאלי, דיור והטבות רווחה הסתכמה בשנת 2024 בכ-1,741 מיליוני ₪.

ט. נתונים כלליים

התפלגות הנכים ע״פ סוגי השירות (נכון ל 08/2025):

סוג שירות	אחוז
חובה	49%
קבע	13%
מילואים	26%
משטרה	9%
שב״ס	1%
אחר	2%

להלן חלוקת ההוצאות על תגמולים עפ"י ביצוע 2024:

סוג הוצאה	אחוז
תגמול בסיסי (כולל מיוחדים ורכיב נסיעות)	46%
תגמול לנכים נצרכים	23%
תגמול לנכים חסרי פרנסה	4%
תגמולים לנכים בטיפול רפואי	19%
מענקים לנכים 10-19%	5%
מענקים לנכים בתקופת הלימודים	3%

להלן פילוח הנכים שהוכרו, בחלוקה לנסיבות הפגיעה*:

נסיבות פגיעה (בקרב הנכים המוכרים)	אחוז
פעילות קרבית / פח"ע / אימונים	37%
תאונות דרכים (לא מבצעיות)	7%
תאונות עבודה**	6%
תאונות אחרות***	13%
מחלה	35%
חופשה (כולל תאונות דרכים בחופשה)	2%

*רישום נסיבות הפגיעה החל בשנת 1984. מוצג הפילוח בגין הרישום הקיים. ישנם כ- 18 א' נכים שהוכרו לפני שנת 1984 ולא סווגו לפי נסיבות הפגיעה.

** דוגמאות: פציעות בסדנאות טנקים ורכב, פציעות טכנאי מטוסים עקב טיפול בנשק, נפילות מסולם, פציעות טבחים במטבח.

*** דוגמאות: נפילות בבסיס ובמקלחת, פציעות במשקי כדור, פציעות בתחנות הסעה (שאינן תאונות דרכים).

להלן השינוי באוכלוסיית הנכים על ציר הזמן:

% נכות / תאריך	סה"כ *	10-19 חדשים	10-19 ותיקים	29-20	39-30	49-40	99-50	100, 100+	אחר **
1/04/74	15,520		7,479	2,710	2,106	801	2,029	395	
1/04/80	27,168		15,659	4,273	2,998	1,027	2,677	534	

1/12/90	37,894		22,206	5,910	3,921	1,379	3,761	717	
1/10/00	49,379	3,199	26,737	8,682	5,216	1,920	5,941	883	
1/10/01	49,755	3,936	26,514	8,896	5,300	1,951	6,207	887	
1/10/02	50,233	4,609	26,431	9,080	5,347	2,005	6,478	892	
1/10/03	50,539	5,561	26,034	9,321	5,435	2,099	6,724	926	
1/10/04	50,947	6,188	25,952	9,533	5,533	2,116	6,872	941	
1/10/05	51,188	6,862	25,801	9,645	5,632	2,182	6,966	962	
1/10/06	51,429	7,302	25,620	9,830	5,713	2,212	7,093	961	
1/10/07	54,978	8,035	24,738	9,978	5,672	2,232	7,172	965	4,221
1/07/08	55,325	8,504	24,569	10,080	5,776	2,289	7,263	966	4,382
1/08/09	55,737	9,293	24,339	10,272	5,909	2,284	7,437	969	4527
1/08/10	55,884	10,101	23,987	10,496	5,956	2,338	7,559	981	4,567
1/08/11	56,226	10,666	23,765	10,625	6,040	2,335	7,640	959	4,862
1/08/12	56,478	11,327	23,445	10,786	6,042	2,367	7,725	953	5,160
1/08/13	56,062	11,897	22,845	10,935	5,983	2,372	7,795	953	5,179
1/08/14	56,230	12,540	22,760	11,113	6,064	2,420	7,816	946	5,111
1/08/15	56,609	13,107	22,416	11,165	6,162	2,503	7,959	954	5,450
1/08/16	56,904	13,594	22,103	11,301	6,217	2,527	8,046	940	5,770
1/08/17	57,168	14,262	21,805	11,430	6,260	2,568	8,110	932	6,063
1/08/18	57,330	14,927	21,450	11,623	6,265	2,626	8,162	918	6,286
1/08/19	57,163	15,641	21,026	11,761	6,285	2,647	8,218	910	6,316
1/08/20	57,245	16,185	20,745	11,872	6,292	2,680	8,197	895	6,564
1/08/21	57,518	16,747	20,153	12,018	6,281	2,737	8,195	871	7,263
1/08/22	59,825	17,579	19,737	12,459	6,666	2,822	8,532	887	8,722
1/08/23	60,320	18,789	19,300	12,934	7,045	3,154	9,362	885	7,640
1/08/24	71,721	18,952	19,184	13,249	7,514	3,620	10,356	897	16,901
1/08/25	80,944	19,539	19,076	13,651	8,014	4,182	11,690	939	23,392

* הסה"כ אינם כוללים את נכי 10-19% החדשים. כמו כן, אינו כולל את נכי 0-9%.

** "אחר" כוללים: נכים שטרם נקבעה זכאותם, זכאות חריגה, פג תוקף ואלמן/אלמנת נכה שנפטר הזכאי/ת ל-36 חודשי תגמול. בשל שינוי בבסיס הדיווח החל מדצמבר 2006 לא קיימים נתונים לגבי אוכלוסיית ה"אחר" בשנים עברו.

י. הרשאה להתחייב

הרשאה להתחייב בתקציב אגף שיקום נכים, נועדה למימון רכש הנעשה בהסכמים רב שנתיים בנושאי שיקום וטיפול רפואי, כגון: מועדונים ומרכז תעסוקתי לנפגעים קשים, מוקדים טלפוניים למידע והפניות רפואיות וכו'.

יא. סיוע משפטי לנכי צה"ל

1) במסגרת החלטת ממשלה מס' 981 בעניין רפורמת נפש אחת, הוחלט על מתן סיוע משפטי לנכי צה"ל.

2) משרד הביטחון מעוניין לקדם מתווה של ליווי משפטי לנכי צה"ל, החל משלב הוועדה הרפואית (שבו נקבעת דרגת הנכות) ועד לסיום ההליכים בעניינם (קרי, נכי צה"ל שעברו כבר את שלב ההכרה ככאלה).

3) הליווי המשפטי המוצע יעשה באמצעות התקשרות של משרד הביטחון עם משרדי עורכי דין ומימון השירות שיינתן על ידם לנכי צה"ל, שיכלול גם השתתפות עצמית מסוימת של הפונים (בשלבי הערעור).

4) בניגוד לזכאות רגילה לסיוע משפטי, המתווה המוצע קובע כי הזכאות לייצוג תינתן על בסיס מהותי (נסיבות הפגיעה והשירות) ולא על בסיס מצב סוציו-אקונומי. כל תובע העומד בקריטריונים של החוק יהיה זכאי לייצוג, ללא תלות בהכנסתו.

יב. ביטוח משכנתא לנכי צה"ל

1) במסגרת החלטת ממשלה מס' 981 בעניין רפורמת נפש אחת וועדת שרשבסקי, הוחלט על מתן סיוע בנושא ביטוח משכנתא לנכי צה"ל.

2) נכי צה"ל רבים נתקלים בחסם משמעותי בבואם ליטול משכנתא לרכישת דירה. חברות הביטוח הפרטיות נוהגות לסרב לבטח נכי צה"ל בביטוח חיים (שהוא תנאי סף של הבנקים לקבלת משכנתא) או דורשות פרמיות גבוהות במיוחד ("תוספת סיכון ") וזאת בשל מצבם הרפואי והנכויות עמן הם מתמודדים. מצב זה יוצר "כשל שוק "המונע מנכי צה"ל שנפגעו לממש את זכותם לדיור.

3) כדי לפתור כשל זה, משרד הביטחון בשיתוף עם ארגון נכי צה"ל יפעיל מנגנון סיוע ייחודי שנועד לעזור לנכי צה"ל לקבל ביטוח משכנתא.

4) הסיוע ינתן במימון תוספת הסיכון, ולא יותר מ 250% מגובה פרמיית ביטוח רגילה למשכנתא, ובהיקף משכנתא של עד 1.6 מש"ח.

יג. הוועדה הציבורית להרחבת המענה הלאומי לשיפור הטיפול בפצועי צה"ל (ועדת מור יוסף)

1) הוועדה הוקמה בספטמבר 2025 ע"י משהב"ט ומשרד האוצר על רקע גידול הרב בכמות פצועי צה"ל וכוחות היבטחון לאור מלחמת התקומה, והצפי כי עד שנת 2028 יטופלו באגף השיקום כ 100 אלף פצועים, מחציתם מתמודדי נפש ופוסט -טראומה.

2) בראש הוועדה עומד פרופ׳ שלמה מור-יוסף ולצידו מומחים בתחומי השיקום ובריאות הנפש, נציגי משרד האוצר ומשרד הביטחון, נציגי צה"ל ויו"ר ארגון נכי צה"ל.

3) מטרותיה המרכזיות של הוועדה הן גיבוש המלצות לייעול תהליכי ההכרה בנכות, שיפור ופישוט מבנה התגמולים, הרחבת מערכי התמיכה בבני המשפחה ושיפור הטיפול הרפואי והנפשי בדגש על שילוב תעסוקתי חברתי.

4) הוועדה פועלת לבניית מודל שיקום לאומי מקיף שיוכל לתת מענה ארוך טווח להיקפי הפצועים.

1703 - אגף תקשוב וניהול מערכות מידע

1. כללי

אגף הדיגיטל וטכנולוגית המידע אחראי לכלל המערכות ושירותי המחשוב והתקשורת הניתנים לאגפי משרד הביטחון ויחידותיו בארץ ובחו"ל וכולל בתוכו את ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון .

אגף הדיגיטל וטכנולוגית המידע, כאגף מרכזי הנותן שירות לכלל אגפי המשרד, נדרש למתן מענה מהיר, רלוונטי, סדור והוליסטי המושתת אסטרטגיה סדורה.

מערכות המידע במשרד הביטחון עוברות תהליך טרנספורמציה דיגיטאלית ועולה הצורך להתאים אותן לארכיטקטורה עננית המאפשרת יכולות מתקדמות של אלסטיות, רציפות תפקודית ויכולת לממש תהליכי DevOps.

מראשית הצירים אגף דיגיטל וטכנולוגית המידע חותר להביא את הקדמה, דיגיטציה, מיכון תהליכים, מענה תקשובי ואספקת מוצרים דיגיטליים בקצב ובאיכות גבוהים למשתמשים חיצוניים ופנימיים שיאפשרו לאגפים השונים, הנגשת יכולות עדכניות (כדוגמת AI) .

מלחמת 'תקומה', העלתה את הצורך הדחוף בשמירת מגוון פתרונות מקוונים וברחבת יכולות התפעול , ומבצע עם כלביא הדגיש בפועל והוכיח את החשיבות הקריטית של תשתיות דיגיטליות ויכולות תפעול מרחוק גם בתנאי חרום.

להלן עיקרי פעילות האגף בנושאים השונים:

2. פרויקט מודל

MODEL – MOD ERP Linkage - מערכת מידע משולבת הנותנת מענה לניהול צורכי המידע של כלל התהליכים העסקיים בארגון והקשרים ביניהם, במטרה לשפר את השירות ללקוחות המשרד (צה"ל), לייעל את עבודת המשרד, להגדיל את שקיפות הנתונים ולשפר את הממשקים מול משרדי ממשלה אחרים. מדובר בפרויקט רב-שנתי שהחליף את המערכות הממוחשבות הקיימות, שנבנו במשך עשרות שנים בתחומים הבאים: רכש (טובין, שירותים, צבאי, מו"פ ובינוי), ניהול ספקים, ניהול פריטים, מכירות, תקציב ופיננסי.

ביצוע שיפורים והתאמות במערכת בנושאים שעלו לאוויר (תקציב, רכש, מכירות, נסיעות חו"ל, ועדות, משאבי אנוש, נכסים, פיננסי, תובלה וניהול פרויקטים), הטמעת פתרונות הדיווח (מודל עסקי) במגוון הנושאים אשר עלו לאוויר, כולל מענה להנהלות האגפים למערכות דיווח, מעקב ובקרה אחר יעדים.

במהלך תקופת מלחמת 'תקומה' בכלל ובמבצע 'עם כלביא' בפרט - מערכת המודול עבדה בזמינות מלאה והפעילה טרנזקציות בהיקף של כ 140 מיליון טרנזקציות ב 10 מודולים וכמעט באפס תקלות.

3. סחר אלקטרוני

הנגשה ועיצוב האתר מחדש כך שיתאים למובייל ויביא לחוויית משתמש מיטבית. הרחבת השימוש בחשבוניות ובתעודות משלוח דיגיטאליות כולל מנגנונים ארגוניים לסריקת מסמכים ושילובם במערכת נת"ב.

המשך ליווי הפעלת מכרזים בשיטת "מכרזים מתפתחים (דינמיים)" והעמדת כלים אינטרנטיים לנושא בהתאם לצרכים, בתחומי הרכש והמכירות בארץ.

הטמעת המעבר לתהליך רישום קליטה דיגיטלית – רישום דיגיטלי מלא של ספק, קבלן ומתכנן כתחליף לרישום ידני המתבצע כיום.

הרחבת השימוש ומעבר לקליטת ערבויות דיגיטליות והוספת OCR לחשבוניות ספקים.

4. אתרי אינטרנט, אפליקציות ופורטלים

המשך שדרוג ופיתוח אתרי אינטרנט תדמיתיים ו/או עסקיים לגופי משהב"ט הנדרשים לכך לצורך פעילותם ע"פ תפיסה חדשה להנגשה והעמדת פורטל אחוד ברשתות הפנימיות והחיצוניות כדוגמת אתר 'יזכור'-להנצחת חללי מערכות ישראל, לרבות פעילות אינטנסיבית ביום הזיכרון הממלכתי, קליטת עובד וכד'.

מודרניזציה של מערכות ואפליקציות - שדרוג והסבה של מערכות ליבה מיושנות תוך מעבר לארכיטקטורה מבוססת שירותים (Microservices), שמאפשרת גמישות ואינטגרציה גבוהות.

5. מערכות שיקום

שדרוג ומתיחת פנים של מערכת שמ"ש בה מנוהלות פעילויות אגף השיקום בהיבטי תגמולים, רווחה, שיקום, תעסוקה, זכאויות ועוד כחלק מחיזוק החוסן החברתי והלאומי ומיקודו בשיקום פצועי מערכת הביטחון ובליווי המשפחות השכולות .

יצירת "שער הכניסה" להנגשת המערכת בעולם החיצוני למענה לצרכי נכי צה"ל, פצועי מעהב"ט והמשפחות השכולות, באמצעות התאמת מערכי השיקום לעידן הדיגיטלי ושיפור יכולת התמיכה והתגובה , הגברת הנגישות, פריסת מנגנוני שירות חדשניים.

פיתוח והטמעת מערכות תקשוב לטובת שיפור היבטים נוספים בפעילות אגף השיקום, כגון : שולחן עבודה למנהלים אגף השיקום, הקמת מערכת למיצוי זכויות הזכאים, יישום מערכת שיקום עם הפנים לאינטרנט ולסלולר לצורך הגברת נגישות השירותים לזכאים ושיפור המערכות התומכות בתהליכי העברת המידע בין רשתות תקשורת שונות.

שיפור השרות לנכי צה"ל במסגרת רפורמת "נפש אחת"-החלטת ממשלה מס' 981 מיום 9 במאי 2021 - קבלת נתונים נדרשים ממערכות צה"ליות כבסיס לעבודת אגף השיקום.

שדרוג ופיתוח אתר שיקום באינטרנט כחלק מרפורמת "נפש אחת" לרבות:

א. בניה מחדש של האזור האישי

ב. הנגשת האתר למובייל

ג. קידום תהליכים מקוונים לפניות של זכאי אגף שיקום לוועדות רפואיות ולהכרה במבקשי זכאות לשיקום.

6. יישומי 'משרד ממוחשב'

השלמה והטמעה של מערכת ניהול מסמכים ארגונית - נת"ב לשכתי, ונת"ב תפעולי (ניהול תיקי מסמכים ממוחשבים) ביישומי האגף המרכזיים, תוך מתן מענה מלא לניהול של תיקי הנייר באופן ממוחשב (תיק עובד, תיק נכסים, שכירויות, מקרקעין, חיימ"ש וכו').

שיפור וייעול מערך ההדפסות במשהב"ט באמצעות הגדרות ממוחשבות של ברירות מחדל תומכות במטרה להביא לחיסכון בהוצאות הכרוכות במערך זה (לרבות העזרים הנלווים).

בנוסף, מוביל האגף צוות "משרד ללא נייר", במטרה למחשב מקסימום שירותים ותהליכים בכל אגפי המשרד.

הקמת פלטפורמת הצגת מידע לקניין הרכש בשע"מ (שולחן עבודה למנהלים) והרחבתה לאגפי הרכש בכל המשרד.

שדרוג מערכת נמל"ה (ניהול משוב לקוחות הארגון) לעריכת סקרים ומשובים בכל הרשתות מותאם למנהלים, ולעובדים על מנת לקבל את המידע הנדרש בכדי לשמר, לפתח ולתגמל.

המערכת תאפשר איסוף מידע ממוחשב ותשמש ככלי לדיאלוג ארגוני מתקדם כגון סקרים כמו: הקמת מאגר מומחים שיתופי, בחינת היענות לעבודה מהבית, מערכת הנופש החדשה וכו'.

7. מערכות מחשוב נוספות

מערכות על פלטפורמת GIS בארץ ובחו"ל כמערכת תומכת החלטות, לטובת טיפול בנושאי נכסים, תביעות וביטוח, ספקים, רשות לפינוי מוקשים (רלפ"מ) ונוספים.

מערכות על פלטפורמת CRM: היחידה לחיילים משוחררים דור ב', תביעות וביטוח, פניות הציבור ועוד.

הטמעת מערכת LMS לניהול רישום לקורסים ותהליכי למידה, המאפשרת להסמיך עובדים, מבצעת בקרה אחר תהליכי הלמידה שלהם לצרכי מעקב, הסמכה או רגולציה.

הקמת מערכת דיגיטאלית של קבלת קהל, לשימוש קהלי יעד שונים: נכי צה"ל, חיילים משוחררים וכד'.

הקמת מערכת לניהול רכוש משהב"ט במפעלים שתהווה בסיס ופלטפורמה לשימוש יעיל ורווחי כולל הגנה עליהם מפני השפעות כלכליות בלתי רצויות.

שדרוג והרחבת מערכת נתיבים ונתיבים + הקמת מערכת פניות הציבור ברשת המותאמת לשימוש כלל ממוני הציבור במשהב"ט, שתאפשר קיצור משך המענה ושיפור רמת השירות, לצורך דיאלוג משופר עם הפונה.

הקמת מערכת לניהול מוזיאונים – מערכת לניהול עצמי ומשותף לכלל המוזיאונים הכוללת מודול הזמנות באינטרנט לשימוש קהל המזמינים בארץ ובחו"ל ותכלול ממשק שירותים למול ספקים צד שלישי (חברות האשראי, מערכת קופות זמינה און ליין).
מערכות נוספות כגון גניזה, שכר עידוד, מערכות לניהול תוכניות עבודה וניהול תקציב לפרוייקטים.

8. חדשנות טכנולוגית ובינה מלאכותית

א. **תקשורת רב ערוצית** – שילוב כלים טכנולוגיים חדשנים לסיוע למוקדי חיימ"ש, שיקום נכים ועוד, למתן מענה מותאם באמצעים הדיגיטליים: מוקד טלפוני, מדיה חברתית על מגוון ערוציה וכן פיתוח מערכת רב ערוצית, תוך שמירה על המענה בקבועי זמן סבירים ובהתאם לסטנדרטים.

ב. **שדרוג מנגנון הלבנה** - מתן מענה מתמשך לאיומי הסייבר במטרה להבטיח רציפות תפקודית.

ג. **בינה מלאכותית** - הטמעת פתרונות בתחום חילוץ טקסט מקובץ סרוק (OCR), סיכום טקסט אוטומטי, תמלול שמע לטקסט, מודול שפה באמצעות פלטפורמת Gen AI ארגונית שתאפשר לעובדים גישה מאובטחת ומבוקרת לשירותי בינה מלאכותית מתקדמים לצורך שיפור תהליכים, עיבוד מידע, הפקת תובנות, אוטומציה עסקית, ויצירת תוצרים טקסטואליים ומידעיים. מענה תקשובי דיגיטלי מבוסס יכולות AI לצורך התייעלות תהליכי הרכש.

9. תשתיות מחשוב וקשר, ותמיכה במשתמשים

שיפור תשתיות והתאמת שיטת העבודה לעבודה מרחוק בפריסה מרחבית תוך העלאת תפוקות לשגרת העבודה ורציפות תפקודית.
שיפור מערך מודל השרות, רציפות עבודה ומענה לתקלות ע"י הגדלת מערך הטכנאים והצבת עוגנים בפריסה ארצית רחבה.
שיפור מערך המענה הטלפוני, שימוש בפורטל לטיפול בתקלות והוספת כלי בקרה למדידת ביצועים.
הרחבת תשתיות תקשוב מתקדמות לתעשיות הביטחוניות כמנוע להגדלת הייצוא הביטחוני.
הרחבת רצפת הייצור לסביבת עבודה מתקדמת, נוחה ואפקטיבית ע"פ עולמות התוכן התקשובי:

א. קידום פתרונות ושיטות עבודה שיהוו חוויה ללקוח הן מאיכות התוצר והן מהשירות.
ב. דאגה לצרכי מחשוב בסיסיים לרבות חומרה, הרשאות, תמיכה, הדרכות וכד'.
ג. אימוץ חדשנות בהטמעת מערכות הפעלה, דפדפנים, ותוכנות לטובת משתמשי המשרד.
ד. ניהול מערך התמיכה הטלפוני והטכני במשתמשי המשרד ולקוחותיו במגוון מערכות המידע וציודי הקצה שברשותם.
ה. הקמת מערכת למיפוי חדרים וחניות במטרה להיענות לצרכיהם של המשתמשים מצד אחד ולהשיג את יעדי המשרד מצד שני.
ו. הקמת מערכת ניהול זהויות חדשה כדי לשפר את רמת האבטחה וממשק העבודה למשתמשים ברשתות המשרד.

ז. הצטיידות והפעלת מערכות התקשוב בסבב איכלוס עתידי רב שנתי בפריסה ארצית רחבה במבנים חדשים.

10. חיזוק ההגנה של רשתות המשרד

הבטחת רציפות התפקוד וההגנה על אתרים אסטרטגיים ביטחוניים – חיזוק השרידות של מרכזי השליטה והתקשוב ויכולות הליבה באמצעות הקמת תשתיות שרידות, חסינות ומגובות, מיצוי תווכים מיטבי ויצירת גמישות מבצעית ותפקודית טובה יותר – היכולת לפעול מכל מקום ובכל עת שנבחר.

11. ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

שדרוג מע' המחשוב בארכיון צה"ל ומעהב"ט. זאת, במטרה להקל על חשיפת חומר ארכיוני לציבור המעיינים ולציבור הרחב (כתלות בסיווג), על בסיס מידע דיגיטלי (פרויקט רב שנתי).

המשך העמקת סריקה ודיגיטציה בארכיון על מנת לשמר את הזיכרון הלאומי ולהנגישו לציבור בצורה דיגיטאלית.

הנגשת חומרי ארכיון גלויים מחדר עיון לציבור לרבות פרסום יזום בתקשורת מתיעוד הארכיון.

כתיבה ותיעוד מלחמת 'תקומה'.

12. הרשאה להתחייב

מיועדת בעיקרה להסכמי רישוי תוכנה רב שנתיים ולהעסקת יועצים לצורכי עמידה בתר"ש טרנספורמציה דיגיטאלית, ולתכנון פרוייקטים והתקשרויות בהתאם לצרכים אסטרטגיים ארוכי טווח.

13. השפעת מלחמת 'תקומה'

אגף דיגיטל וטכנולוגית המידע פעל באירועי 'תקומה' לראשונה כ"מרכז" עצמאי במסגרת פעילות החרום של משרד הביטחון ותחת המרכז לשליטה ובקרה (המש"ב). עקב המלחמה פעילות האגף הוסטה מהשוטף למתן מענה מלא לכלל צורכי פעילות המשרד בלחימה.

וכתוצאה מכך חל גידול משמעותי בהקצאת משאבים לעומת הצפי לפני תחילת הלחימה. פעילות האגף הועצמה במטרה לתת מענה לכל תקלה בזמנים קצרים:

מרכזי תמיכה עברו לפעילות 24/7, צוות הטכנאים וצוותי התשתיות פרסו מערכות ותשתיות באתרים מרוחקים ברחבי הארץ (תוך קידום יכולות הפעולה של משרד הביטחון למהלך המלחמה). צוותי ההדרכה הכניסו עובדים רבים ואנשי מילואים שגויסו למשרד לפעילות במערכות שלא הכירו קודם לכן. צוות תפעול מחסן הרכש, ניהל וניפק ציוד קצה ונוסף בהיקפים חסרי תקדים.

האגף היה שותף מקצועי בחיזוק תשתיות אבטחת המידע של המשרד ובהבטחת רציפות השירות במצבים מאתגרים .

בנוסף, אגף דיגיטל וטכנולוגית המידע הוביל פתרון שייתן לעובדי אגפי שיקום נכים ומשפחות את היכולת לתת מענה לפניות באופן רציף וטוב יותר כולל טיוב העבודה ברשתות השונות במשרד אל מול גורמי חוץ.

תוך כדי המלחמה, אגף דיגיטל וטכנולוגית המידע נרתם והוביל מענה תקשובי למשימות חדשות,

כגון: הקמת מרכז תיאום התרומות שהוקם בשבועות הראשונים למלחמה, כדי להתמודד עם שטף התרומות של ציוד המיגון האישי, וכן היה שוטף פעיל בהקמתו של המשל"ט לשיקום יישובי העוטף ("אופק חדש"), מנהלת תקומה, מנהלת השו"ן ומנהלת אופק צפוני.

ארכיון צה"ל, קיבל תפקיד משמעותי והופקד על תיעוד ושימור פעילות משהב"ט במהלך המלחמה שכולל מספר היבטים – הנחיית גופי ואגפי המשרד, איסוף המידע, הגירת המידע, אגירת המידע, ניהול המידע וכתיבת "יומן מלחמה", דבר אשר דרש ביחס לפעילותו השוטפת, משאבים נוספים, הן בכח אדם מקצועי, והן באמצעים טכנולוגיים.

כל זאת ועוד, וביתר שאת במבצע 'עם כלביא', אגף דיגיטל וטכנולוגית המידע שמר על רציפות תפקודית מלאה והוכיח יכולת גבוהה לעמידה בחזית, לפעול במהירות וסיפק מענה איכותי גם בתנאי חירום מורכבים. האגף היה שותף פעיל במתן מענה תקשובי למשתמשים שנדרשו להסדיר את סביבת עבודתם מחדש, תוך שמירה על רציפות תפקודית, וסיפק פתרונות מהירים במטרה להחזירם לזמינות מלאה .

1705 - האגף והקרן לקליטת חיילים משוחררים (חיימ"ש)

1. כללי

ייעודו של האגף והקרן לחיילים משוחררים לפעול למען חיילים משוחררים ומסיימי השירות הלאומי-האזרחי לשילובם בהשכלה, בהכשרה מקצועית ובתעסוקה בחיים האזרחיים, זאת באמצעות הסברה, ייעוץ, הכוונה, הטבות ומענקים.

האגף והקרן פועלים על פי חוק קליטת חיילים משוחררים, התשנ"ד-1994 והוראות משרד הביטחון. האגף פועל לסייע, לתמוך וללוות את החיילים המשוחררים ומסיימי השירות הלאומי-אזרחי לעצמאות כלכלית והשתלבות חברתית, מתוך הוקרה והערכה לתרומתם החשובה לחוסנה ולחוזקה של החברה בישראל. זאת, באמצעות שירות איכותי ומקצועי, במסירות, באדיבות וברגישות.

בעקבות מלחמת "תקומה" הוקם אגף חדש, על בסיס האגף והקרן לחיילים משוחררים ושמו השתנה ל-אגף חיילים משוחררים ומילואים" לאגף זה נוסף התפקיד לפעול לקידום הוקרה, מתן זכויות ותגמול למשרתי ולמשרתות המילואים ולבני משפחותיהם מול משרדי הממשלה גופים ציבורים ועוד.

בין הפעילויות המרכזיות של האגף והקרן לחיילים משוחררים ומילואים במשרד הביטחון:

א. ייעוץ והכוון אישי בתחומי תעסוקה, הכשרה מקצועית, השכלה ונושאי פרט שונים, על ידי עובדי מחוזות ההכוונה שהינם יועצי קריירה של האגף והקרן לחיילים משוחררים ורכזי חיילים משוחררים במרכזי הצעירים ברשויות ובמועצות המקומיות בפריסה ארצית הפועלים בהכוונה מקצועית של האגף.

ב. ניהול מענקי שחרור לכלל החיילים המשוחררים ומסיימי השירות הלאומי-אזרחי.

ג. ניהול מערך הפיקדונות האישיים ובקרה על מימוש הכספים לכלל החיילים המשוחררים ובוגרי השירות הלאומי-אזרחי: במהלך 5 השנים הראשונות ממועד השחרור ומיועד ל-6 מטרות הקבועות בחוק (לימודים, נישואין, רכישת דירה, הכשרה מקצועית, פתיחת עסק ולימודי נהיגה). בתום 5 שנים ממועד השחרור - יתרת הפיקדון מועברת ישירות לחשבון הבנק של החייל המשוחרר.

ד. סיוע כספי בשכר לימוד ודמי קיום לזכאים לצורך השלמת השכלה או שיפור בגרויות או לימודי מכינה במסלולים ייעודיים לתואר במכינות הקדם אקדמיות על-פי תנאים וקריטריונים מוגדרים בחוק ובתקנות.

ה. סיוע במימון שכר הלימוד ללומדים במסלול טכנאים/הנדסאים במכללות הטכנולוגיות המוכרות על ידי המכון הממשלתי להכשרה בטכנולוגיה ומדע (מה"ט) על-פי תנאים וקריטריונים מוגדרים בחוק ובתקנות.

ו. סיוע במלגות סיוע בשכר לימוד לחיילים משוחררים הלומדים לתואר ראשון במוסדות להשכלה גבוהה באזורי סיוע, וסיוע במלגות סיוע בשכר לימוד לחיילים משוחררים הלומדים לתואר ראשון המתגוררים באזורי סיוע.

ז. קיום הכשרות מקצועיות קצרות במגוון תחומים מקצועיים, הכוללים כישורים נדרשים לשילוב בשוק התעסוקה.

ח. הפעלת תכנית "ממדים ללימודים" – סיוע לחיילים משוחררים במימון שכר לימוד במוסדות להשכלה גבוהה או במוסדות לאומנות. הסיוע ניתן במימון בגובה מלוא שכר הלימוד במוסדות להשכלה גבוהה, כאשר המלגה תשולם באופן מדורג לאורך תקופת הלימודים למשך 3 שנים לכל היותר (ולמשך 4 שנים ללומדים רפואה, אדריכלות או הנדסה). הסיוע ניתן לחיילים משוחררים לוחמים, בודדים, בני מיעוטים, עולים חדשים ומקבלי תשמ"ש.

ט. סיוע לחיילים משוחררים בודדים, לרבות מתן סיוע בשכר דירה בשנה הראשונה לשחרורם.

י. קידום שיתופי פעולה עם עמותות, ארגונים ומוסדות שונים לטובת קידום החייל המשוחרר, כמו משרדי ממשלה, מל"ג/ות"ת, מוסדות אקדמיה, מכללות טכנולוגיות, מוסדות להכשרה מקצועית, המוסד לביטוח לאומי, עיריות, רשויות מקומיות ועוד.

יא. הענקת סל הטבות ייחודי לחיילים משוחררים בני אוכלוסיות ייחודיות - תושבי אזורי הפריפריה, בעלי רקע סוציו-אקונומי או השכלתי נמוך, בני מיעוטים, חיילים בודדים משוחררים, עולים חדשים, יוצאי העדה האתיופית, חרדים, לוחמים ועוד.

יב. הענקת מלגות ללומדים באקדמיה עפ"י קריטריונים ותבחינים מתקציבי תרומות ועיזבונות.

יג. תעסוקה - קידום תעסוקה של חיילים משוחררים ובכלל זה טיפול בפניות מעסיקים להעסקת חיילים משוחררים לרבות אוכלוסיות ייחודיות.

יד. הסברה והנגשת מידע - מתן הרצאות, מידע וזכויות לחיילים לקראת שחרור, למשוחררים ולמסיימי שירות לאומי-אזרחי בכנסים, סדנאות הכנה לשחרור לבודדים, לוחמים ותושבי הפריפריה. בנוסף, האגף מנהל אתר אינטרנט שבמסגרתו מתבצעים מימושי ההטבות על ידי החיילים המשוחררים ומסיימי השירות הלאומי-אזרחי ב'איזור האישי' (הרשמה למלגות, בדיקת סטטוס בקשות, מימוש הפיקדון האישי באופן מקוון וכו', וכן בירור גובה מענק השחרור והפיקדון האישי) ומונגש מידע לחייל המשוחרר. כמו כן, מנהל האגף מרכז השירות הטלפוני של האגף המעניק מידע, שירות ופתרון בעיות בנוגע לזכויות וההטבות. בנוסף, ניהול אמצעים דיגיטליים של האגף בהם מידע ותוכן רלוונטי וכן מענה לפניות, כולל פרסום שוטף ברדיו על פעילות ושירותי האגף והקרן, הפקת חומרי הסברה ומידע כתוב או דיגיטלי והפצתם בנקודות מפגש בלתי אמצעי עם אוכלוסיות מסיימי השירות.

טו. פניות הציבור - טיפול בפניות הציבור בנושאים שונים הכוללים בקשות, תגובות, משובים ותלונות לאגף והקרן.

טז. הפעלת "מועדון בהצדעה" לחיילים משוחררים בכבוד ולחיילי מילואים בשירות פעיל. המעניק מגוון של הטבות במגוון נושאים וביניהם בתחומי צרכנות, תרבות, פנאי ורווחה.

יז. קיום וועדות תעסוקה מתוקף חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה), תש"ט – 1984.

יח. אגף חיימ"ש ומילואים, במסגרת עיסוקו בתחום המילואים, מהווה רפרנט לקידום הוקרה, זכויות, תגמול ומענים מותאמי צרכים למשרתי ולמשרתות המילואים ולבני משפחותיהם, מול משרדי הממשלה וגופים ציבוריים.

יט. הפעלת תוכנית "עמית" שהינה תוכנית לחיזוק החוסן הנפשי למשוחררים ומשרתי מילואים במלחמת "תקומה", הנמצאים מתחת לסף האבחנה הקליני. לאור מלחמת "תקומה" המתמשכת והיקף גיוס המילואים הנרחב, הוחלט במשרד הביטחון על הקמת תכנית לטיפול בהשלכות

המלחמה על חיילים משוחררים סדיר ומילואים, אשר השתתפו בלחימה. מטרת התכנית היא יצירת רצף מניעתי על מנת לאפשר לחיילים המשוחררים השתלבות מיטבית מחדש במעגל החיים, התפקודי והתעסוקתי. במסגרת התכנית מוצע סל כלים ב- 3 עולמות מרכזיים: אפליקציות חדשניות מעולמות ה-SELF HELP (עזרה עצמית), אימוני גוף ונפש מעולם ה-WELLNESS, מגוון רחב של סדנאות רפואה משלימה וספורט ובנוסף, במידת הצורך תינתן הזכאות לסדרת טיפולים פסיכולוגיים אישים או זוגיים. בנוסף, כוללת התוכנית מענים המשלבים "גוף ונפש" ליחידים ולצוותים.

כ. הפעלת תכנית "מסע בזמן" לעיבוד חוויית השרות הקרבי ללוחמים משוחררים, בדגש על אירועים טראומטיים שאותם חוו במהלך שירותם ולהם השפעה על שילובם המיטבי בחיים האזרחיים.

כא. סיוע בדיור ליוצאי צד"ל- יישום החלטת ממשלה מס' 1687 מיום 26.06.22 לפיה יוצא צד"ל זכאי לקבל סיוע כספי לדיור בסכום חד פעמי של 550,000 ש"ח. הסיוע יינתן בדרך של מענק לכל אחד מהזכאים עפ"י מדרג קדימויות שנקבע עד שנת 2026.

2. זכאות לשירותי האגף

זכויותיהם של החיילים המשוחררים מעוגנות ומפורטות ב"חוק קליטת חיילים משוחררים, התשנ"ד- 1994" (להלן: "החוק"). "חייל משוחרר" הזכאי לשירותי האגף והקרן כהגדרתו בחוק, הוא מי שסיים שירות חובה בצה"ל, במשמר הגבול, בשירות בתי הסוהר, במשטרת ישראל או סיים שירות לאומי-אזרחי. כמו כן, הזכאות לשירותי האגף נקבעת בהתאם להחלטות הנהלת הקרן לחיילים משוחררים ולנהלי האגף.

3. פעילות האגף

האגף פועל ברמה ארצית, באמצעות מטה המנהל את הזכאויות וההטבות וארבע מחוזות הכוונה וייעוץ: תל-אביב והמרכז, חיפה והצפון, ירושלים והסביבה ובאר-שבע והדרום ונציגות של רכזי חיילים משוחררים בעשרות רשויות המקומיות. מטה האגף נמצא בתל-השומר (בית חיים ישראלי). במחוזות ההכוונה נמצאים עובדי משרד שהינם יועצי הכוונה וקריירה, שתפקידם לסייע לחייל המשוחרר בצעדיו הראשונים באזרחות בנושאי לימודים, הכשרה מקצועית, הפניה לתעסוקה, וכן הנגשת מידע אודות זכאויות במוסדות שונים ועוד.

1707 - תמיכות

מדי שנה מעניקים משרדי הממשלה תמיכה כספית בפעילויותיהם של גופים ציבוריים המאוגדים בדרך כלל כעמותות, המקיימים פעילויות ומספקים שירותים בתחומים מגוונים כגון – חינוך, בריאות, תרבות, רווחה, דת וכד׳. המסגרת המשפטית להענקת תמיכת המדינה בגופים ציבוריים הפועלים בתחומים השונים הינה סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985. במרכז ההסדר שנקבע בחוק עומדת חובת השוויון בתמיכת המדינה בגופים השונים הפועלים באותו בתחום. לשם השגת התכלית של הענקת התמיכה על פי עקרון השוויון חייב המחוקק את השר הממונה על סעיף התקציב הנוגע לעניין, לקבוע בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, מבחנים שוויוניים לחלוקת סכום התמיכה בכל נושא ונושא אשר הוחלט על ידי השר לתמוך בו. מבחני התמיכה מפורסמים ברשומות, לצורך השקיפות. ככלל השימוש בתמיכות מיועד למקרים בהם מעוניינת המדינה לעודד ולהעצים פעילות מסוימת שהיא אינה מחויבת בה לפי חוק.

ועדת התמיכות של משרד הביטחון דנה במתן תמיכות, בהתאם לנוהל להגשת בקשות לתמיכה מתקציב המדינה במוסדות ציבור. התמיכה עצמה צריך שתינתן, אם אכן נכון וראוי לתתה, עפ"י עקרונות של סבירות ושוויון בין מקבלי התמיכה השונים. ועדת התמיכות, בבואה לדון ולהחליט בכל בקשה ובקשה לתמיכה, שוקלת את כל נסיבותיה של הבקשה תוך יישום שוויוני, אחיד ועניניי של המבחנים שנקבעו. כל שיקוליה ענייניים, תוך הפעלת אמות מידה מקצועיות ככל שנדרש לפי העניין.

משרד הביטחון תומך במוסדות ציבור באמצעות מבחני תמיכה בנושאים המצויים בתחום אחריותו או לחילופין בזיקה לתחום אחריותו, כדלהלן:

א. מבחן בתחום שיקום נכי צה"ל.
ב. מבחן בתחום ייצוג משפחות שכולות.
ג. מבחן בתחום הנצחת חללי צה"ל.
ד. מבחן בתחום בני זוג שאינם בני משפחה.
ה. מבחן בתחום ארגוני לוחמים ותיקים.
ו. מבחן בתחום טיפול בחיילים שעברו אירוע לחימה.
ז. מבחן בתחום חיילים משוחררים בודדים.

במסגרת החלטת ממשלה מס׳ 1649 בנושא ׳צמצום פערים בחברה הבדואית בתחומי פעילות משרד הביטחון עד לשנת 2026׳ מיום 19.06.2022, הוקצה 1 מיליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2022-2026 לצורך תמיכה במוסדות ציבור העוסקים בטיפול במשפחות שכולות מהחברה הבדואית, ייצוגן וקידום עניינן. זאת, בהתאם לכל דין ובכפוף למבחני התמיכה העוסקים בנושא ובדומה להקצאה בכל אחת מהשנים שבתקופת ההחלטה.
במסגרת החלטת ממשלה מס׳ 2565 בנושא ׳תוכנית לפיתוח כלכלי חברתי של היישובים הבדואים בצפון ולמתן מענים משלימים ותיקון החלטת ממשלה׳ מיום 15.12.2024, יוגדל התקציב הקבוע בסעיף 1 להחלטת הממשלה מס׳ 1649 מיום 19.6.2022 עבור תמיכה למוסדות ציבור העוסקים בטיפול במשפחות

שכולות מהחברה הבדואית, ייצוגן וקידום עניינן ב 0.5 מיליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2025-2026, לצורך כך, יקצה המשרד לשוויון חברתי וקידום מעמד האישה מתקציבו סך של 0.5 מלש"ח בכל אחת מהשנים 2025-2026 למשרד הביטחון. זאת, בהתאם לכל דין ובכפוף למבחני התמיכה העוסקים בנושא ובדומה להקצאה בכל אחת מהשנים שבתקופת ההחלטה.

במסגרת החלטת ממשלה מס׳ 2856 בנושא ׳תכנית להעצמה ולפיתוח כלכלי חברתי ביישובים הדרוזים והצ׳רקסים בגליל ובכרמל לשנים 2025-2029׳ מיום 09.03.2025, הוקצה 1 מיליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2025-2029 לצורך תמיכה במוסדות ציבור העוסקים בטיפול במשפחות שכולות מהחברה הדרוזית, ייצוגן וקידום עניינן. זאת, בהתאם לכל דין ובכפוף למבחני התמיכה העוסקים בנושא ובדומה להקצאה בכל אחת מהשנים שבתקופת ההחלטה.

במסגרת תיקון חוק הנכים (תגמולים ושיקום)- מס׳ 34 מאוקטובר 2025, יוקצה תקציב שנתי לתמיכות במוסדות ציבור לשם קיום פעולות לטובת נכים, אשר ייקבע בסעיף תקציב משרד הביטחון בחוק תקציב שנתי, בסכום שלא יפחת מ-150 מיליון שקלים חדשים בשנה.

להלן פירוט העמותות שנתמכו ועתידות להיתמך על-ידי משהב"ט במהלך שנת 2025:

1. ארגון נכי צה"ל
2. הספרייה לעיוורים
3. ארגון אלמנות ויתומי צה"ל
4. יד לבנים-מרכז
5. יד לבנים-בדואים
6. יד לבנים-דרוזים
7. העמותה לתמיכה נפשית לחברות חללי צה"ל
8. עמותת ותיקי וידידי גולני
9. חיל התחזוקה/לוגיסטיקה
10. העמותה להנצחת חללי הצנחנים
11. ידידי חמ"צ
12. העמותה להנצחת חללי הנח"ל
13. עמותת חיל האויר
14. יד התותחנים
15. בית חטיבת גבעתי
16. עמותת יהל"ם
17. עמותת ברק
18. עמותת אבני מורשת
19. המרכז להכשרת כלבי שירות
20. נט"ל
21. לצמוח כמנצחים
22. לא מפקירים פצועים בשטח

23. בשביל המחר
24. נצח יהודה
25. הרצוג
26. דור הפלמ"ח
27. העמותה להנצחת מורשת לח"י
28. ברית חיילי האצ"ל
29. הארגון הארצי של חיילי ההגנה
30. לתת פנים לנופלים
31. המרכז לחיילים בודדים – מייקל לוין
32. הבסיס של מייקל לוין
33. יד לציון
34. עושי חיל
35. אמפא – ארגון מרפא אינטגרטיבי
36. ארים ראשי
37. לצדכם.
38. מסדר דורשי טוב
39. עמותת החתול
40. עמותת קיימא
41. עמותת טרה אומה
42. יד שמעון מיזם משיב הרוח
43. אח גדול למען חיילים בודדים
44. ילדים בסיכוי
45. עמית לדרך

1709 - היחידה להתיישבות ותשתית לאומית

1. כללי

א. תקציב היחידה להתיישבות ותשתית לאומית משמש לטיפול ולתאום במעהב"ט בנושאי ההתיישבות ויישובי העימות בתחומי התשתית הפיסית והמיגון.

ב. פעילות היחידה מתבצעת בשיתוף פעולה עם גופים רבים, כגון פיקוד העורף, פיקודים מרחביים, משרדי הממשלה, רשויות, קק"ל ועוד.

2. פעילות היחידה מגוונת וכוללת מרכיבים רבים בתחומים הבאים:

א. ריכוז ותיאום פעילות מערכת הביטחון בנושא התיישבות חדשה וותיקה לרבות יישובי העימות.

ב. ריכוז וקידום נושאי התשתית הביטחוניים באזורים הנ"ל.

ג. ריכוז ותיאום פעילות מערכת הביטחון בכל הקשור להשתתפות בתכנון הקמת ישובים חדשים, הרחבת ישובים קיימים ופיתוח הישובים.

ד. ייזום תכניות פיתוח לאזורים בעלי חשיבות לאומית ביטחונית.

ה. קישור ותיאום בין כל גורמי ההתיישבות והתנועות המיישבות, לבין גורמי מערכת הביטחון.

ו. ייצוג שר הביטחון ומערכת הביטחון בוועדות התכנון, הבנייה והמקרקעין ברמה הארצית (ועדה ארצית לתכנון ובנייה).

ז. ייצוג מערכת הביטחון בוועדות תכנון סטטוטוריות.

ח. קידום פרויקטים להם נחיצות ביטחונית תוך איגום תקציבי עם משרדי ממשלה וגופים נוספים (שיקום והקמת דרכים חקלאיות/ביטחוניות, נשקים, ריענון רכבי ביטחון, גידור חקלאי/ביטחוני וכו').

ט. פעילות נרחבת ביישובי העימות, בכל הקשור למרכיבי הביטחון המשלימים והתאמתם לאיום המתעצם.

י. מיגון נגד אבנים לרכבים ביו"ש.

3. מלחמת 'תקומה'

מתחילת המלחמה עסקה היחידה להתיישבות בשיקום מרכיבי ביטחון משלימים ביישובים שנפגעו, תגבור מרכיבי ביטחון ביישובים באחריות צה"ל ובעיקר שיקום דרכים, לרבות דרכי גישה ומילוט וגדרות.

1710 – תפעול הקרן לקליטת חיילים משוחררים

בתחום פעולה זה מרוכז התקציב התפעולי של הקרן לקליטת חיילים משוחררים הפועלת בסעיף 46 לתקציב המדינה. התקציב מיועד לתשלום משכורות לעובדי הקרן (עובדי משהב״ט), בנות שירות לאומי, חיילים ויועצים. כמו כן מתוקצבות הוצאות מחשוב, הוצאות בגין פרסומים ובגין אחזקת מבני הקרן.

1900 – אמון - אגף מבצעים, לוגיסטיקה ונכסים

1. כללי

אגף מבצעים, לוגיסטיקה ונכסים (אמון) מהווה זרוע ביצוע מרכזית בשגרה ובחירום לתפעולו של המשרד, להובלת מבצעים לאומיים, ולניהול משקים ופרויקטים מרכזיים במערכת הביטחון.

2. עיקר תפקידי האגף

א. ריכוז כלל הפעילות המבצעית, התפעולית והלוגיסטית של משרד הביטחון.

ב. סיוע לוגיסטי למבצעים לאומיים שמוטלים עליו על ידי הנהלת המשרד.

ג. סיוע לוגיסטי לצה"ל.

ד. תכנון, תיאום ותחזוקה של מערך הנכסים (מקרקעין) של מערכת הביטחון.

ה. ניהול ההתקשרויות לאספקת שירותי ההובלה, הנפה והיסעים לצה"ל ולמשרד הביטחון באוויר, ביבשה ובים. (למעט שינוע מחו"ל שמבוצע ע"י מנהל הרכש הביטחוני - מנה"ר).

ו. הובלת הכשירות והמוכנות של משרד הביטחון ותכלול המענה בשגרה , במעבר משגרה לחירום, במצבי חירום מיוחדים ובמלחמה.

ז. פינוי שדות מוקשים וסילוק נפלים ביבשה ובים באמצעות הרשות לפינוי מוקשים.

ח. ניהול ההוצאה לאור של משרד הביטחון.

אמון מורכב משבע יחידות ביצוע מקצועיות ופונקציונאליות. כל יחידת ביצוע מקצועית כאמור, מופקדת על ביצוע מגוון רב של משימות הנגזרות מייעודו של האגף. המארג הארגוני של האגף מקנה לו יכולת למימוש ייעוד האגף. היחידות הן:

א. היחידה לתכנון, נכסים, הגנת הסביבה ותשתיות – מתוו"ה.

ב. חטיבת תובלה והיסעים.

ג. היחידה לשעת חירום ומבצעים.

ד. ר' היחידה לתפעול לוגיסטי.

ה. הרשות לפינוי מוקשים ונפלים – רלפ"ם.

ו. היחידה לכלכלה, בקרה ונהלים.

ז. יחידת משאבי אנוש ומנהל.

3. פעילות הרכשה

א. טיפול בכל נושאי המקרקעין והנכסים.

ב. הרכשה עבור משרד הביטחון וצה"ל - שירותים ואמצעים לוגיסטיים מבצעיים.

ג. הרכשה עבור משרד הביטחון וצה"ל - פינוי אשפה, חומרים מסוכנים, אריזות וציוד אלקטרוני.

ד. הרכשה עבור משרד הביטחון וצה"ל - שירותי תובלה, היסעים והנפה.

4. פעילות תקציבית

תקציב אמון מיועד בעיקרו לפעילויות הבאות:

א. תשלומי חובה - שכירויות, ארנונה, חשמל ומים של יחידות משרד הביטחון.

ב. אחזקת מבנים ומתקנים - אחזקת מערכות, שכירות משרדים, ניקיון, שיפוץ מבנים וכדומה.

ג. הוצאות לוגיסטיות - תחבורה, הסעדה, אירוח, דואר ושירותים כלליים.

ד. יתרת התקציב מיועדת בעיקרה לביצוע עבודות בינוי ושיפוץ מתקנים ומערכות עבור משרד הביטחון.

ה. משימות לאומיות – אגף אמון מבצע מספר רב של משימות לאומיות עבור מערכת הביטחון וכן פרויקטים ברמה הלאומית. להלן מספר דוגמאות:

1) גיבוש ויישום מדיניות משרד הביטחון בכלל ההיבטים הנוגעים בתחומי הפריסה, התשתיות, התכנון המרחבי והגנת הסביבה.

2) קידום תהליכי פינוי מחנות צה"ל.

3) השלמת התהליכים הנובעים מהפרטת "תעש" והגירת המפעלים.

4) קבלות פנים לאח"מים מחו"ל.

5) הפקת טקסים לאומיים ובינלאומיים.

6) סיוע לוגיסטי למשלחות לעזרה בפגעי טבע בארץ בעולם.

5. פעילות האגף במלחמת 'תקומה' ו"עם כלביא"

1) סיום הפעילות לאריזת 1,124 בתים שנפגעו בעוטף עזה .

2) הסדרי מקרקעין נרחבים למטרות צה"ל וקבורת חללי צה"ל.

3) פעילות נרחבת לפינוי אשפה ליחידות צה"ל.

4) ניהול חדרי המצב במלחמה והפעלת ריתוק משקי.

5) גיוסי חירום בתובלה.

6) הובלת תחמושת מנמלים.

6. הרשאה להתחייב

הסכמי אחזקה ושכירויות רב שנתיים.

1901 – היחידה לתביעות

1. ייעוד ופעילות

א. ניהול כלל תביעות הנזיקין (גוף ורכוש) המוגשות נגד מעהב"ט ע"י אזרחים, תביעות פלשתינאים ותושבי חוץ, בגין נזקים אשר נגרמו להם לרבות בתאונות דרכים, תאונות עבודה, תביעות נפגעי טרור – לעניין הכרה בלבד, ותביעות חקלאים, וכן בתביעות נזיקין, שיפוי וביטוח בגין נזק הנגרם למעהב"ט. סגן בכיר לתביעות, העומד בר' היחידה, מכהן גם כ"רשות המאשרת" לעניין הכרה בנפגעי פעולות איבה.

ב. שיפור תהליכי תיעוד מבצעי, רישום, איסוף וגניזה, על-מנת לאפשר התגוננות נאותה של מעהב"ט בפני תביעות ולחזק את היכולת להגיש תביעות בשם המערכת בגין נזקים שנגרמים לה. (מתבצע מול צה"ל).

ג. קידום חקיקה בנושאים הרלוונטיים לפעילות היחידה.

ד. רכש פוליסות ביטוחי חו"ל של משהב"ט וטיפול בתביעות המוגשות עפ"י פוליסות אלה.

2. מיצוי זכויות משהב"ט בחטיבה לתביעות וביטוח

א. בתחום התביעות נעשית פעילות להגדלת התקבולים ולצמצום התשלומים. לגבי תקבולים - הפעילות כוללת ריכוז מאמצים בכלל התיקים – תביעות לשיפוי הוצאות בגין נכים וחללים, תביעות להשבת עלויות מקרפ"ר בטיפול בנפגעי צה"ל, תביעות להשבת עלויות מעסיק בגין שכר ששולם לאנשי המערכת שנעדרו מעבודתם בשל תאונות באחריות מזיק אזרחי, ותביעות בגין נזקי רכוש (מסוגים שונים) שנגרמו למעהב"ט. תיקים אשר יש צורך להגישם לבית המשפט מטופלים (בעיקר) ע"י עו"ד במיקור חוץ (הן תביעות שיפוי והן תביעות נזקי רכב צבאי/תביעות רכוש) באמצעות היחידה לאכיפה אזרחית במשרד המשפטים.

ב. לגבי תשלומים - נעשית פעילות לצמצום משך הזמן הדרוש לטיפול בתביעות נגד מעהב"ט להשגת מידע מיטבי ושימוש מושכל בו לצורך הקטנת החיוב וכן פעילות מול גורמים במערכת למניעת/צמצום נזקים אפשריים.

ג. במקרים רבים, משך ההליכים בנושאי תביעות איננו בשליטת המשרד והביצוע התקציבי בגינם תלוי במועד סילוקם.

השפעת מלחמת 'תקומה'

א. טיפול במתן הכרה לעשרות אלפי נפגעי פעולות איבה.

ב. טיפול באלפי תביעות נזקי ציוד מגוייס לצה"ל.

ג. טיפול במאות תביעות בגין נזקים שנגרמו באחריות צה"ל שאינם תחת אחריות מס רכוש וקרן פיצויים.

ד. גידול (כהכפלה) של תביעות נזקי רכב צבאי נגד משהב"ט בגין תוספת אלפי כלי רכב מגוייסים לצי הרכב הצבאי.

ה. גידול משמעותי במספר הפניות לוועדה לפיצוי בגין נזק שנגרם לציוד אישי של חיילים.

7. עיקר תפקידי האגף

ט. ריכוז כלל הפעילות המבצעית, התפעולית והלוגיסטית של משרד הביטחון.

י. סיוע לוגיסטי למבצעים לאומיים שמוטלים עליו על ידי הנהלת המשרד.

יא. סיוע לוגיסטי לצה"ל.

יב. תכנון, תיאום ותחזוקה של מערך הנכסים (מקרקעין) של מערכת הביטחון.

יג. ניהול ההתקשרויות לאספקת שירותי ההובלה, הנפה והיסעים לצה"ל ולמשרד הביטחון באוויר, ביבשה ובים. (למעט שינוע מחו"ל)

יד. הובלת הכשירות והמוכנות של משרד הביטחון ותכלול המענה בשגרה, במעבר משגרה לחירום, במצבי חירום מיוחדים ובמלחמה.

טו. פינוי שדות מוקשים וסילוק נפלים ביבשה ובים באמצעות הרשות לפינוי מוקשים.

טז. ניהול ההוצאה לאור של משרד הביטחון.

אמון מורכב משבע יחידות ביצוע מקצועיות ופונקציונאליות. כל יחידת ביצוע מקצועית כאמור, מופקדת על ביצוע מגוון רב של משימות הנגזרות מייעודו של האגף. המארג הארגוני של האגף מקנה לו יכולת למימוש ייעוד האגף. היחידות הן:

ח. היחידה לתכנון, נכסים, הגנת הסביבה ותשתיות – מתוו"ה.

ט. חטיבת תובלה והיסעים.

י. היחידה לשעת חירום ומבצעים.

יא. ר' היחידה לתפעול לוגיסטי.

יב. הרשות לפינוי מוקשים ונפלים – רלפ"ם.

יג. היחידה לכלכלה, בקרה ונהלים.

יד. יחידת משאבי אנוש ומנהל.

8. פעילות הרכשה

ה. טיפול בכל נושאי המקרקעין והנכסים.

ו. הרכשה עבור משרד הביטחון וצה"ל - שירותים ואמצעים לוגיסטיים מבצעיים.

ז. הרכשה עבור משרד הביטחון וצה"ל - פינוי אשפה, חומרים מסוכנים, אריזות וציוד אלקטרוני.

ח. הרכשה עבור משרד הביטחון וצה"ל - שירותי תובלה, היסעים והנפה.

9. פעילות תקציבית

תקציב אמון מיועד בעיקרו לפעילויות הבאות:

ו. תשלומי חובה - שכירויות, ארנונה, חשמל ומים של יחידות משרד הביטחון.

ז. אחזקת מבנים ומתקנים - אחזקת מערכות, שכירות משרדים, ניקיון, שיפוץ מבנים וכדומה.

ח. הוצאות לוגיסטיות - תחבורה, הסעדה, אירוח, דואר ושירותים כלליים.

ט. יתרת התקציב מיועדת בעיקרה לביצוע עבודות בינוי ושיפוץ מתקנים ומערכות עבור משרד הביטחון.

י. משימות לאומיות – אגף אמון מבצע מספר רב של משימות לאומיות עבור מערכת הביטחון וכן פרויקטים ברמה הלאומית. להלן מספר דוגמאות:

7) גיבוש ויישום מדיניות משרד הביטחון בכלל ההיבטים הנוגעים בתחומי הפריסה, התשתיות, התכנון המרחבי והגנת הסביבה.
8) קידום תהליכי פינוי מחנות צה"ל.
9) השלמת התהליכים הנובעים מהפרטת "תעש" והגירת המפעלים.
10) קבלות פנים לאח"מים מחו"ל.
11) הפקת טקסים לאומיים ובינלאומיים
12) סיוע לוגיסטי למשלחות לעזרה בפגעי טבע בארץ בעולם.

10. הרשאה להתחייב

הסכמי אחזקה ושכירויות רב שנתיים.

1902 - הרשות לפינוי מוקשים (רלפ"מ)

1. כללי

הרשות לפינוי שדות מוקשים ושטחי נפלים הינו גוף שהוקם במשרד הביטחון בשנת 2011, לצורך פינוי שדות מוקשים ושטחי נפלים שאינם חיוניים עוד למערכת הביטחון. הרלפ"ם פועלת בהתאם לסמכויות הנתונות לה על פי החוק לפינוי שדות מוקשים ושטחי נפלים התשע"א- 2011 (להלן: "החוק").

החוק קובע אסדרה בתחום הפינוי האזרחי של שדות מוקשים ושטחי נפלים, המתבצע באמצעות חברת פינוי וחברת פיקוח, בפיקוח עליון של הרשות לפינוי מוקשים ונפלים במשרד הביטחון.

בסעיף 9(א) לחוק נקבע כי פעילות הרשות תמומן מתקציב המדינה - התקציב השנתי של הרשות המיועד לפינוי שדות מוקשים ייקבע בסעיף תקציב נפרד בחוק התקציב השנתי, ולא יפחת מ-27 מיליון שקלים חדשים לשנה.

בשנת 2019 תוקן החוק והורחבו סמכויות הרלפ"ם לפינוי שטחי נפלים. בתיקון החוק נקבע כי פינוי שטחי הנפלים ימומן רק מתקציב שתקבע הממשלה בחוק התקציב השנתי או מדמי פינוי (מימון של יזמים).

החוק קובע כי תפקידיה של הרשות יהיו:

א. לקבוע מפרט לאומי לפינוי שדות מוקשים ושטחי נפלים, בהתחשב בנהלים הנוהגים בצה"ל, התואם ככל האפשר את אמות המידה הבינלאומיות לפינוי מוקשים ונפלים.

ב. לקבוע סדר עדיפות לאומי לפינוי שדות מוקשים ושטחי נפלים.

ג. לפעול לפינוי שדות מוקשים ושטחי נפלים באמצעות מפעילים וחברות מפקחות שעימם תתקשר הרלפ"ם.

ד. לפקח על עבודת המפעילים והחברות המפקחות ולאחר ששניהם הצהירו בכתב כי השטח פנוי ממוקשים או נפלים לפי העניין, לפנות למפקד הצבאי הרלוונטי לשם ביטול צו הסגירה שהוצא.

ה. לתאם את פעילות המפעילים מול צה"ל ומול רשויות אחרות.

ו. לבצע ביקורות, סיורים ותיקוני גדר ושילוט.

ז. לקיים ולתכנן פעילויות הסברה לשם הגברת המודעות לקיומם של שדות מוקשים ושטחי נפלים.

ח. להכין תוכניות שנתיות ורב שנתיות לפינוי שדות מוקשים ושטחי נפלים שנקבעו ע"י צה"ל כלא חיוניים לביטחון המדינה ולהציגן לוועדה המייעצת ולאישור שר הביטחון.

בשנת 2023 תוקן החוק לפינוי שדות מוקשים ושטחי נפלים (תיקון מס׳ 2) התשפ"ג – 2023. במסגרת תיקון זה, הורחבו סמכויות הרלפ"ם ואושרו בין היתר השינויים הבאים:

א. תקציב הרלפ"ם ישמש לפינוי שדות מוקשים ושטחי נפלים.

ב. מתן האפשרות ליזמים לפנות לרלפ"ם בבקשה לפעילות פינוי ע"י הרלפ"ם ובמימון היזמים, בהתאם לסדר עדיפות לאומי ואישור הוועדה המייעצת.

ג. הוספת נציגים של משרד האוצר ומשרד האנרגיה לוועדה המייעצת.

ד. הרלפ"ם רשאית לגבות דמי פינוי בפעילויות לפינוי שדות מוקשים ושטחי נפלים.

ה. הסדרת האפשרות לפינוי נפלים בשטחים שלא הוכרזו בצו כשטח סגור, זאת, לאחר שנמצאו מקרים של שטחי נפלים שאינם שטחים סגורים.

ו. ביטול צו הסגירה עם הודעת הרשות על פינוי השטח בתוך 30 יום ממועד ההודעה לצה"ל.

2. פרויקטים עיקריים

הרשות הלאומית לפינוי מוקשים ונפלים מבצעת פינוי לטובת שטחים חקלאיים, אנרגיה ירוקה, התיישבות, חקלאות והתחדשות.

דוגמאות לפרויקטי פינוי שדות מוקשים שמומשו בשנים האחרונות: פעמון נעמה, נחל תמר, נאות הכיכר מצפה גדות, נאווה אור, תת"ל 47, מחנה פיק, עין זיוון, סוסיתא, עידן חצבה, עין עלמין, בית המכס ועוד.

דוגמאות לפרויקטי פינוי שטחי נפלים שמומשו בשנים האחרונות: פינוי בחוף ראשון לציון (מטווח 24), סקר מיפוי ימי 24, תת"ל 82, נצר השרון, pv 2, pv3, נתג"ז דימונה , ירוחם ונאות חובב.

דוגמאות לפעילות פינוי ימי: סקר מיפוי ימי 24, פינוי בחופי שרגא לצורך מתקן התפלה, עבודות לצורכי חנ"י באשדוד.

א. מיסוד פעילות חטיבת ים: במסגרת הסכם הגג בין משרד הביטחון לבין עיריית ראשון הרשות הלאומית לפינוי מוקשים ונפלים תפנה את רצועת החוף בראשון לציון באופן שיגדיל ב-2 ק"מ את בחוף בראשון לציון וכן, פיתוח של שמורת טבע הפתוחה לציבור ותאפשר נגישות לחוף הים. פינוי זה הינו הפינוי הראשון של הרלפ"ם אשר מתבצע בשטח ימי.

ב. מיסוד תוכנית מחקר ופיתוח בתחום הטכנולוגיה לאיתור מוקשים ונפלים ומחקרים יחודיים לתחום הים.

ג. הסדרת פעילות חטיבת בטיחות בנפיצים.

ד. מיסוד ניהול המידע ושיפור התרבות הארגונית (מעבר למתקן רלפ"ם חדש בראש העין).

ה. פרסום, הסברה, חינוך וקשרי חוץ על פעילות הרלפ"ם.

ו. ציון 13 שנים להקמת הרלפ"ם ברמת הגולן ופתיחת אתר לציבור לצורכי הסברה ופרסום והעלאת המודעות לסיכון.

ז. הסדרת ביצוע סקרים בעזרת "מסע לקוח" ותקנון חדש לנושא.

2000 - אמ"ש

1. כללי

ייעוד אגף מנהל ומשאבי אנוש הינו לנהל את המשאב האנושי באופן מיטבי, על מנת לאפשר למשהב"ט לעמוד ביעדיו ובמשימותיו הלאומיות.

אגף משאבי אנוש מופקד על הנושאים והתחומים הבאים: קביעה ויישום מדיניות משאבי אנוש ופיתוח ארגוני במשרד, יחסי עבודה ותנאי שכר של משהב"ט, יחידות הסמך ועובדי צה"ל, ניהול משאבי האנוש במשרד הביטחון, ובכלל זה שמירה על זכויות ורווחת העובדים, פיתוח והדרכה ומנהל ותנאי השירות של כלל עובדי משהב"ט בארץ ובחו"ל, כולל טיפול בגמלאי המשרד.

בין היתר האגף נושא באחריות לתחום אותות ועיטורים, סמלים וטקסים, והכרת זכאות לפדויי שבי.

2. כ"א במשהב"ט

התקציב לשכר ונלוות מבוסס על שיא כח-אדם כפי שאושר למשהב"ט לשנת 2026.

להלן פירוט שיאי כוח האדם במשרד הביטחון לשנת 2026*:

	2026
שיאי עובדי משרד הביטחון	2,432
שיאי עובדים בלתי צמיתים	73
שעות כוננויות	55,298
שעות סטודנטים	352,369
שעות נוספות	961,700

*השיאים בטבלה אינם כוללים שיאים המתוקצבים בסעיף 16 (רשות חירום לאומית) ו-10 שיאי משהב"ט המתוקצבים כנגד תכניות אחרות.

השיאים בטבלה אינם כוללים תוספת של 50 שיאים בהתאם להמלצות הביניים של הוועדה הציבורית לבחינת בניין הכוח ותקציב הביטחון ("נגל") וכן, אינם כוללים 10 תקנים של פניית סוף שנה 2025 במישור כ"א.

מתוך סך השיאים המופיעים בטבלה לעיל, קיימים 285 שיאי משהב"ט בשנת התקציב 2026 המתוקצבים בתקציבי אגפים אחרים במשהב"ט, כמפורט להלן:

גוף תקציבי	2026
משלחות ונספחויות	50
סיב"ט	63
חיימ"ש	18
רמי"ם	90
מעבר לנגב	23

מרחב התפר	3
רלפ"מ	12
פינוי מחנות (שוה"ם)	12
אחר	14

3. נושאים נוספים

א. תקציב הגמלאות והפיצויים של עובדי משהב"ט.

ב. אותות ועיטורים - הענקת האותות הביטחוניים לאנשי משהב"ט, צה"ל, לאזרחי מדינת ישראל ולאחרים לפני קום המדינה ולאחריה עפ"י הקריטריונים הקבועים בחוק ובתקנות שהותקנו ע"י הממשלה.

ג. יישום חוק פדויי שבי 11/2005:

1) חוק תשלומים לפדויי שבי, התשס"ה - 2005 (להלן - "חוק פדויי שבי"), נועד לבטא את ההכרה שחבה מדינת ישראל כלפי מי שנפל בשבי האויב תוך כדי שירותו בצבא ההגנה לישראל, או באחת מן המחתרות לפני קום המדינה: הגנה, אצ"ל ולח"י, או שנפל בשבי הנאצים בעת שירותו בבריגאדה היהודית, או תוך כדי שירותו בשירות ביטחון כללי, במוסד או במשטרת ישראל במהלך שנות קיומה של מדינת ישראל. זאת מתוך ההכרה כי מי שנפל בשבי סובל מבעיות ייחודיות הנובעות מהטראומה של הנפילה בשבי האויב.

2) מיום ה-15 בפברואר 2009 הבקשות שיוכרו יזכו במתן הכרה רטרואקטיבית של 24 חודשים במקום 60 חודשים. הסכום הבסיסי הוא 1,000 ש"ח צמוד למדד בסיסי של חודש ינואר 2004.

3) בחודש מרץ 2011 הוענקה זכאות של סכום חד פעמי בגובה שנת תקבול, לאלמנותיהם של פדויי שבי שנפטרו לפני שהגישו בקשה להכרה. בחודש מרץ 2012 הורחבה הזכאות לפדויי שבי שגילם מעל 80 שנה והוענקה להם תוספת בשיעור של 25% לתקבול הבסיסי.

4) בסוף שנת 2023, בעקבות מלחמת חרבות ברזל, תוקן חוק התשלומים לפדויי שבי:

א. נוספה סמכות לוועדת ההכרה להכיר גם באזרחים החטופים שישובו, לרבות אלה שנפלו בשבי גם לפני 07.10.23.

ב. הוספת שירות בתי הסוהר להגדרת "כוחות הביטחון".

5) בחודש יוני 2024, עודכן פעם נוספת חוק התשלומים לפדויי שבי:

א) שם החוק שונה ל- "חוק התשלומים לפדויי שבי ולחטופים ששוחררו" והתווספה הגדרה למונח "חטוף".

ב) התשלום החודשי שניתן לכלל פדויי השבי עודכן מ- 1,000 ₪ ל- 3,300 ₪.

ג) נקבע מי שהוכר כפדוי שבי לאחר 07.10.2023, יהיה זכאי למענק הסתגלות חד פעמי בסכום של 50,000 ₪, תוך 30 ימים מהמועד שהוכר כפדוי שבי.

ד) הסכומים שפורטו לעיל יעודכנו ב-1 בינואר של כל שנה, לפי שיעור עליית השכר הממוצע, המעודכן באותו יום, לעומת השכר הממוצע ב-1 בינואר של השנה הקודמת. "השכר הממוצע" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי.

ה) נוסף סעיף לפיו חטוף שנחטף ביום 07.10.23 ושוחרר ואשר הוכר כפדוי שבי, יהיה זכאי לכלל הזכויות שלהן זכאי נכה צה"ל, שנקבעה לו דרגת נכות בשיעור 50% בשל PTSD לפי חוק הנכים או שלהן זכאי נפגע פעולות איבה לו נקבעה דרגת נכות כאמור לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, לפי העניין.

ו) חטוף ששוחרר, זכאי למימון טיפול רפואי, אף אם הטיפול אינו במחלה או בחבלה שהוכרה לגביו לפי חוק הנכים או חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, במשך 36 חודשים מהמועד שהוכר כפדוי שבי ולעניין חייל מילואים או סדיר, ממועד השחרור. מימון כאמור לא יינתן בעד טיפול רפואי שכלול בסל הבריאות ובלבד שהחטוף ששוחרר, זכאי לו או לפי ביטוח שנערך לטובתו בהשתתפות המדינה לפי סעיף 43א' לחוק הנכים או לפי סעיף 6א' לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה.

ז) לפדויי שבי וותיקים מלפני ה- 7.10.23, ניתנה אפשרות לעבור תהליך הכרה ב"מסלול ירוק". פדוי שבי וותיק, שחלה באחת מהמחלות המזכות, יוכר ע"י משרד הביטחון כנכה בגין מחלה, מבלי שתידרש הוכחת קשר סיבתי פרטני בין השהייה בשבי לבין המחלה (בהמשך, תקבע וועדה רפואית את דרגת הנכות ביחס למחלה).

ד. ריכוז פעילות ההכרה בזכאים לאות הלוחם בנאצים ולהטבות על פיו:

1) הועדה מתמנה על ידי שר הביטחון ופועלת במסגרת משהב"ט.

2) חבריה נציגי ציבור.

3) ההטבות משולמות על ידי ביטוח לאומי, משרד הקליטה, קופות החולים ועוד.

4. השפעת מלחמת 'תקומה'

א. צפוי גידול בכמות שעות העבודה בקרב עובדי המשרד. בהתאם חל צורך בהגדלת התקציב המיועד בכתובות שכר שעות נוספות ושכר עידוד.

ב. בנוסף בעקבות המלחמה הוחלט כי היקף שעות הסטודנטים בחודש יורחב ועל כן תקציב ההוצאה בעבור העסקת סטודנטים גדל. אושר טיפול נפשי לעובדי שיקום ומשפחות ויועצי ועדת מומחים לרצף טיפולי בPTSD פוטנציאלי.

2001 - משלחות ונספחויות הגנה

1. כללי

התקציב מיועד לתפעול השוטף של נציגויות מערכת הביטחון בחו"ל.

2. מסגרות ארגוניות בחו"ל (להלן: "נציגויות")

א. משלחת רכש - מבצעת רכש ומנהלות פרויקטים של מערכות, מוצרים ומו"פ. מופקדת גם על יצוא ביטחוני ושת"פ טכנולוגי ותעשייתי. משלחת משהב"ט ממוקמת בארה"ב.

ב. נציגות רכש - מבצעת רכש ומנהלת פרויקטים של מערכות, מוצרים ומו"פ. מופקדת גם על יצוא ביטחוני ושת"פ טכנולוגי ותעשייתי. נציגות הרכש ממוקמת בגרמניה.

ג. נספחויות הגנה – תפקידן לייצג בחו"ל את צה"ל ומשרד הביטחון. לקדם מימוש האינטרסים של מערכת הביטחון בחו"ל בתחומים ביטחוניים – מדיניים, יצוא ביטחוני, שת"פ תעשייתי ושת"פ צבאי, למול מדינות המושב ומדינות האמנה שבאחריותן. נספחויות ההגנה פועלות באמצעות ר' נציגות, שהינו עובד משהב"ט או איש צבא.

ד. נציגות המתופעלות מהארץ – נציגויות שמתופעלות ע"י ר' נציגות שמקום מושבו בישראל. ר' הנציגות המתופעלת מהארץ יכול להיות אזרח עובד משהב"ט או נספח הגנה במילואים.

3. תפקידים

א. משלחת משהב"ט בארה"ב ונציגות הרכש בגרמניה, נוטלות תפקיד מרכזי בהליכי הרכש (פרויקטים, פריטים קטלוגים ופיתוח אמל"ח) ובקידום היצוא הביטחוני וסיוע לתעשיות הביטחוניות בכול העולם ובדגש לצפון אמריקה, אירופה ואסיה.

ב. המשלחת ונציגות הרכש, מבצעות רכש ומנהלות פרויקטים עבור צה"ל ומערכת הביטחון, מייצגות את משהב"ט בפני מוסדות ממשל מקומיים, ומטפלות בנושאי מדיניות, הנוגעים ליחסים הביטחוניים בין ישראל למדינות שבתחום אחריותן. בנוסף המשלחת ונציגות הרכש נותנות סיוע ליצוא הביטחוני, ומופקדות על שיתוף פעולה תעשייתי בתחום הביטחוני.

ג. משלחת הרכש ונציגות הרכש מייצגות, מייעצות ומטפלות בענייני מערכת הביטחון, בהתאם למדינות היעד, תוך קיום קשר שוטף עם הממסד הצבאי/ הביטחוני בתחומים השונים (כמו: תו"ל, מו"פ, אמל"ח, הדרכה וכו').

ד. נספחויות ההגנה (לרבות נציגויות המתופעלות מהארץ), מהוות גורם קישור ותיאום למערכת הביטחון, בכל הקשור במגעים ובביקורים בממסד הצבאי והביטחוני במדינות בהן פועלות.

ה. נספחויות ההגנה מטפלות בנושאים הקשורים בתחומי המחקר והפיתוח, לרבות שת"פ מדעי, טכנולוגי ופיתוחי, בין מערכות הביטחון והגופים המפתחים.

ו. נספחויות ההגנה מטפלות בנושאי סיוע לייצוא ביטחוני: בקידום הייצוא (כולל קידום מכירת עודפי צה"ל) ובעדכון של סיב"ט לגבי צרכי הרכש של המדינה בה הן פועלות, ולסייע ליצואנים ויצרנים ישראליים המייצאים ציוד ביטחוני וידע ביטחוני ביצירת קשרים ומגעים עם נציגי הצבאות או השלטונות המקומיים.

ז. מסייעות בפיתוח מערכות קשרים ושת"פ עם גורמים מקומיים: ממשלתיים, תאגידים ומפעלים.

ח. הנספח הצבאי משמש כמפקד של אנשי צה"ל בסדיר, הנמצאים במדינות היעד, כולל שירותי פרט ומשפחות לאנשי צה"ל בתפקיד.

ט. נספחויות ההגנה (בראשות נספח צבאי), מטפלות בהפעלת גיוס חרום, ונושאות באחריות בשגרה על הכנת התשתית להפעלת המערכת, איושה ושמירת כשירותה.

4. שכר וכ"א

השכר ותנאי השירות בחו"ל של השליחים ושל עובדי האית"ן, נקבעים על ידי הוועדה הבין-משרדית לשכר ותנאי שירות בחו"ל, בראשות הממונה על השכר במשרד האוצר. החלטות הוועדה הבין-משרדית משפיעות על העלויות בנושאי שכר, דיור, חינוך, בריאות ורווחה. משכורת חו"ל משולמת במטבע מקומי, או בדולר אמריקאי, בהתאם לארץ השירות וכפי שנקבע ע"י הועדה הבין-משרדית.

5. תקציב

א. תקציב נציגויות מעהב"ט בחו"ל לשנת 2026 מיועד לתשלומי שכר ונלוות והוצאות תפעול ומנהלה של 75 שליחים (25 אנשי צבא ו-50 אזרחים), ו-316.75 עובדי אית"ן ועמל"י, הנמצאים ב-31 משלחות, נציגויות ונספחויות הגנה ברחבי העולם.

ב. שכר ונלוות - הוצאות בגין שכר שליחים, אית"ן ועמל"י, הפרשות, פיצויי פיטורין ודמי ריפוי. תפעול ומנהלה- שכ"ד ואחזקת בית הנספח/ר' המשלחת/נציגות, שכירות משרדים, הוצאות תפעול, דואר, טלפון, אירוח וייצוג. וכן הוצאות חד-פעמיות (כמו: חידוש פריטי אינוונטר וכו'), הוצאות תחלופת כ"א והוצאות חינוך ולימוד שפות לילדי ישראלים.

6. השפעת מלחמת 'תקומה'

א. בעקבות המלחמה ועל רקע שינוי ביחסי החוץ של ישראל מול מדינות שונות הועבר נציג משהב"ט מקולומביה לפראג וכן הועבר נציג משהב"ט מצ'ילה לארגנטינה.

2600 – גמלאות קבע

בהחלטת הקבינט ב/136 מיום 11 באוגוסט 2016 וכחלק מהסיכום התקציבי לתקציב הביטחון שנחתם בין משרד האוצר ומשרד הביטחון ביום 24 בנובמבר 2016, נקבע מתווה תקציב רב שנתי לתקציב גמלאות הקבע.

ביום 22 ביוני 2023 נחתם סיכום רב שנתי לתקציב הביטחון בין משרד האוצר ומשרד הביטחון במסגרתו נקבע עדכון למתווה תקציב גמלאות הקבע. המתווה אינו כולל מענה להחלת הסכם הסתדרות 2016 והסכם הסתדרות 2023 על גמלאי קבע.

בהתאם לכך, תקציב גמלאות הקבע, במחירי 2026, צפוי לעמוד על 10,967,252 אלפי ש"ח בשנת 2026 (לא כולל התאמות בגין מסלול התגמול המיוחד, השלמות תקופות שירות ותקנות גישור).

בנוסף, לאור הצפי להחלת הסכם הסתדרות 2016 על גמלאי קבע בתחילת שנת 2026, גג גמלאות הקבע צפוי לעמוד על 11,258,210 אלפי ש"ח בשנת 2026 (לא כולל מענה להחלת הסכם הסתדרות 2023 שייושם בנפרד).

ההוצאה בפועל בגין גמלאות הקבע בשנת 2024 הייתה 9,834,117 אלפי ש"ח.

הרחבה על הסיכום התקציבי לתקציב הביטחון ועל גמלאות הקבע בפרק הדגשים העיקריים לתקציב הביטחון.

2901 – עיר הבה"דים

בשנת 2016 אוכלסה קריית ההדרכה. בתכנית זו ממומשים מבני הרווחה בקריית ההדרכה.

בשנת 2026 צפוי המשך הקמת מבני רווחה והתאמות תשתית במידה וידרשו.

דברי הסבר

לשנת הכספים 2026

בחלוקה לתכניות

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
0109	**מטכ"ל אחר**	**179,600**
0109/05	**רכש והוצאות מנהל** תקציב המיועד למימון פעילותם השוטפת של הגופים הבאים: הרבנות הצבאית - רכישת ציוד דת לפרט וליחידה, הכנות לחגי ישראל ולחגי המיעוטים, רכישת ציוד קבורה זיהוי וטיפול בחללים; הפרקליטות הצבאית, בתי הדין הצבאיים ויח' בתי המשפט הצבאיים - אחזקת ציוד המחשוב, בינוי ואחזקה, פרסומים וספרות מקצועיים, השתלמויות, תשלום לעדים מומחים, סנגוריה והגנה משפטית נסיעות חו"ל ורכישות שונות; אגף בטחוני חברתי - השתלמויות וימי עיון לטובת עידוד הגיוס לצה"ל במגזרי המיעוט כגון; הבדואי, הנוצרי, הדרוזי והצ'רקסי, קיום פעילויות למלש"בים, פעילויות גדנ"ע ואחזקת מתקני גדנ"ע, פעילויות לעידוד גיוס לנח"ל וקיום סמינרים וסדנאות לנח"ל, השתלמויות וימי עיון לטובת עידוד הגיוס לצה"ל במגזרי המיעוט ופעילות הפנימיות הצבאיות. עוד מיועד התקציב להשתתפות משהב"ט בתשלום מכינות הקד"צ.	**179,600**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
0203	**יחד למען החייל**	**2,000**
0203/20	**שוטף ואחזקה** פעילות ארגון אל"ח (האגודה למען החייל).	**2,000**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
0802	**מכללות**	**51,181**
0802/04	**רכישות** תקציב המיועד למימון פעילות שוטפת של המכללות הצבאיות. רכישת ציוד ושירותים הכוללות בין היתר אמצעי הדרכה, ציוד תקשוב, ציוד לוגיסטי, העסקת יועצים, בינוי ואחזקת בינוי ושבר.	**51,181**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
1400	**מכשול ומרכיביו**	**1,035,382**
1400/02	**בינוי** התקציב מיועד לפרויקטים בתחום הבינוי שבאחריות וטיפול מנהלת הגבולות והתפר, הקמה אחזקה ושיקום של מרכיבי המכשול בכלל הגזרות.	**887,858**
1400/20	**אחזקת התפר** התקציב מיועד לאחזקת מרכיבי המכשול בקו התפר.	**147,524**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
1401	**מעברים**	**456,449**
1401/20	**שוטף ואחזקה** התקציב מיועד למימון פעילות רשות המעברים תפעול שוטף של המעברים, אחזקת תשתיות, אבטחה ובידוק. בתוך כך, הקמה ושדרוג של תשתיות ואמצעים במעברים היבשתיים שבאחריות משרד הביטחון. כמו כן, נותן מענה לגידול בהיקף המעברים שבאחריות רמי"ם. בעקבות מלחמת 'חרבות ברזל' עברו באופן זמני מצה"ל לרמי"ם עוד 4 מעברים באיו"ש: בית"ר, מכבים, רנטיס ושקד, ובנוסף הורחב בסיס "כרם שלום" לטובת העברת סיוע הומניטרי ונסגר מעבר "ארז".	**456,449**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
1500	**משפחות והנצחה**	**2,735,000**
1500/30	**הנצחה** התקציב מיועד להוצאות הנצחה של חללי צה"ל בהתאם לחוק משפחות חיילים שנספו במערכה וכן חוק בתי קברות צבאיים וכן מתוקף תקנות נוספות וחקיקת משנה ענפה שהתפתחה עם השנים, וכולל אחזקה ושיפוץ בתי קברות צבאיים ואתרי הנצחה ממלכתיים וחיליים, מימון אירועי יום הזיכרון והבאת משפחות מחו"ל ליום אזכרה שנתי. תשלום כספי תמיכות לארגונים יציגים ועמותות העוסקות בתחום ההנצחה.	**213,245**
1500/34	**אלמנות ויתומים- תגמולים** התקציב מיועד להוצאות לטובת אלמנות חללי צה"ל ויתומיהם זכאי אגף משפחות והנצחה מתוקף חוק משפחות חיילים שנספו במערכה, תקנות והוראות רלוונטיות, וכולל את מימון התגמולים החודשיים והתקופתיים, וכן ההטבות המשולמות לזכאים אלו.	**784,634**
1500/35	**משפחות שכולות- תגמולים** התקציב מיועד להוצאות כלליות לטובת משפחות שכולות בכלל והורים שכולים בפרט, וכוללת את התגמולים החודשיים והתקופתיים וההטבות המשולמים להורים שכולים, זכאי אגף משפחות והנצחה מתוקף חוק משפחות חיילים שנספו במערכה, תקנות והוראות רלוונטיות.	**760,301**
1500/36	**אלמנות ויתומים- רווחה והטבות נוספות** התקציב מיועד להוצאות לטובת אלמנות חללי צה"ל ויתומיהם זכאי אגף משפחות והנצחה מתוקף חוק משפחות חיילים שנספו במערכה, תקנות והוראות רלוונטיות, וכולל את מימון ההטבות המשולמות לזכאים אלו.	**672,465**
1500/37	**משפחות שכולות- רווחה והטבות נוספות** התקציב מיועד להוצאות כלליות לטובת משפחות שכולות בכלל והורים שכולים בפרט, ההטבות המשולמות להורים שכולים, זכאי אגף משפחות והנצחה מתוקף חוק משפחות חיילים שנספו במערכה, תקנות והוראות רלוונטיות.	**304,355**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
1600	**שיקום נכים**	**10,000,000**
1600/15	**תגמולים - נכים** התקציב מיועד לתשלום תגמולים לנכי צה"ל המוכרים עפ"י חוק הנכים, וכולל הוצאה על כל סוגי התגמולים החודשיים המשולמים לזכאים ביניהם תגמול בסיסי ותגמולי מחיה שונים, וכן את המענקים החד פעמיים המשולמים לנכי 10%-19% שהוכרו אחרי 1.1.1996. בנוסף, ההוצאה כוללת תשלום דמי ניידות חודשיים ודמי הבראה שנתיים.	**3,846,976**
1600/31	**שיקום** התקציב מיועד להוצאות הבאות: רכב רפואי ורכב מדינה, סיוע בדיור הכולל רכישת דיור לנכים קשים ומימון דיור מוגן, התאמות דירה ושכ"ד, וכן מימון מלווים לנכי צה"ל, העברת כספי תמיכות בארגון נכי צה"ל, מימון מועדוני שיקום והטבות לזכאים כגון: עזרת זולת אישית ומענקי רווחה, מענק ציוד ביתי ומענקי שכ"ל.	**4,039,675**
1600/33	**טיפול רפואי** התקציב מיועד להוצאות טיפול רפואי לזכאי אגף שיקום נכים וכולל מימון טיפולים רפואיים בארץ ובחו"ל, טיפולים פיסיקליים ופסיכיאטריים וכן ציוד רפואי ותרופות. בנוסף, התקציב מיועד למימון המנגנון לקביעת אחוזי הנכות של הזכאים ושינויו וביניהם מימון ועדות רפואיות ומתן חוות דעת רפואיות.	**2,113,349**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
1703	**אגף התקשוב וניהול מערכות מידע**	**206,079**
1703/05	**רכש והוצאות מנהל** התקציב מיועד למימון פעילות אגף התקשוב וניהול מערכות מידע במשרד הביטחון למול הפעילויות המרכזיות הבאות: פרוייקטי מחשוב, פיתוח אתרים בענן, רכש ציוד מחשבים, מערכות תקשורת, רישוי תוכנות, קידום יכולות ההגנה בתחום הסייבר, פעילות חטיבת הקשר וארכיון צה"ל.	**206,079**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
1705	**האגף והקרן לקליטת חיילים משוחררים (חיימ"ש)**	**147,777**
1705/05	**רכש והוצאות מנהל** התקציב משמש לטובת הנגשת מידע לחיילים משוחררים באמצעות הסברה ופרסומים, לטובת סיוע כספי לצורך הכנה למבחן הפסיכומטרי, אבחונים תעסוקתיים לחיילים משוחררים בודדים וחיילים בעלי רקע סוציו אקונומי נמוך, למימוש תרומות, עזבונות והקדשות המיועדים לנושאי חיילים משוחררים. בנוסף, מיועד עבור ועדות תעסוקה למשרתי המילואים, "תכנית עמית"– חוסן נפשי רצף מניעתי בתחום הנפשי וכן, להוצאות שוטפות של האגף, כגון יועצים.	**147,777**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
1707	**תמיכות**	**2,000**
1707/05	**רכש והוצאות מנהל**	**2,000**
	התקציב מיועד לתמיכה בעמותות הפועלות בתחומי מבחני התמיכה של המשרד.	

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
1709	**היחידה להתיישבות**	**26,020**
1709/02	**בינוי** התקציב מיועד לפעילות היחידה להתיישבות לטובת ריכוז, טיפול ותיאום במעהב"ט בנושאי ההתיישבות ויישובי קו העימות בתחומי התשתית הפיזית ובנושאי מרכיבי ביטחון משלימים ליישובים.	**26,020**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
1710	**תפעול הקרן לקליטת חיילים משוחררים**	**14,223**
1710/23	**תפעול ומנהל**	**14,223**
	תקציב זה מיועד לעלויות התפעוליות של קרן החיימ"ש.	

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
1900	**אמו"ן**	**444,000**
1900/05	**רכש והוצאות מנהל** התקציב מיועד לפעילות אגף מבצעים לוגיסטיים ונכסים (אמון), אשר מרכז את הטיפול בנושאי מבצעים לוגיסטיים לאומיים, לוגיסטיקה ואחזקה, תכנון וניהול נכסים של מע׳ הביטחון, הגנת הסביבה, תשתיות, בטיחות וגהות, היערכות לשע"ח, הפעלה ושליטה במבצעים, תכנון וניהול הנכסים של מע׳ הביטחון, שינוע ותובלות בארץ ובחו"ל, מכס והוצאה לאור.	**444,000**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
1901	**ביטוח ותביעות**	**191,000**
1901/05	**רכש והוצאות מנהל** התקציב מיועד לניהול כלל תביעות הנזיקין (גוף ורכוש מכל מין וסוג) המוגשות נגד מעהב"ט ע"י אזרחים, תביעות פלסטינאים ותושבי חוץ, בגין נזקים אשר נגרמו להם לרבות בתאונות דרכים, תאונות עבודה, (תביעות נפגעי טרור – לעניין הכרה בלבד), וכן בתביעות נזיקין, שיפוי וביטוח בגין נזק הנגרם למעהב"ט, שיפור תהליכי תיעוד מבצעי, רישום איסוף וגניזה על מנת לאפשר התגוננות נאותה של מעהב"ט בפני תביעות, קידום חקיקה, רכש פוליסות ביטוחי חו"ל של משהב"ט וטיפול בתביעות המוגשות עפ"י פוליסות אלה.	**191,000**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
1902	**רשות לאומית לפינוי מוקשים**	**47,000**
1902/05	**רכש והוצאות מנהל** התקציב מיועד להוצאות פינוי מוקשים ונפלים והוצאות הפיקוח על הפינוי והן להוצאות התפעול והשכר.	**47,000**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
2000	**אמ"ש**	**1,509,090**
2000/04	**רכישות** התקציב מיועד לפעילויות שונות של אגף משאבי אנוש במשרד הביטחון לרבות תשלומים לפדויי שבי, נציגי ציבור בועדות מכרזים, הדרכה והשתלמויות בארץ ובחו"ל, יועצים, נס"ח, משפחות שו"ן (אזרחים וכוחות הביטחון), הוצאות מנהלת ההתיישבות (יועצים) ורכישות שונות.	**38,346**
2000/07	**כ"א** התקציב מיועד לעלויות כ"א (שכר ונלוות) המועסק במשרד הביטחון ויועצים למעט כ"א המטופל בנפרד בגופים אחרים, תשלום לגמלאי משהב"ט, הוצאות ת"ש ורווחה, כ"א צבאי, ימי מילואים, חיילי חובה ובנות שירות לאומי המשרתים במשרד הביטחון	**1,470,744**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
2001	**משלחות ונספחויות**	**217,145**
2001/05	**רכש והוצאות מנהל** התקציב מיועד להוצאות תפעוליות של משלחות, נציגיות משרד הביטחון ונספחויות צה"ל בחו"ל לרבות שירותי רפואה, אחזקת מבנים, חינוך והדרכה, אבטחה ושמירה, שכירויות, הוצאות נסיעה, אירוח, דואר, יועצים, ורכישות אחרות.	**96,968**
2001/07	**כ"א** התקציב מיועד לעלויות כ"א (שכר ונלוות) לשליחי מערכת הביטחון בחו"ל וכן לאזרחיים ישראליים תומכי נציגות ולעובדים מקומיים לא ישראלים המועסקים על ידי משרד הביטחון במשלחות, נציגויות ובנספחויות בחו"ל.	**120,177**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
2203	**הובלה וביטוח**	**262,029**
2203/04	**רכישות** תקצוב פעילות הובלות וביטוח של מוצרים הנרכשים בחו"ל (בעיקר באמצעות הסיוע מארה"ב) והובלת המוצרים מהנמלים למרכזי הציוד.	**262 ,029**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
2600	**גמלאות קבע**	**11,007,252**
2600/14	**גמלאות** תשלומי גמלאות צבא קבע ושארים, מבוצעים על פי חוק שירות הקבע (גמלאות).	**10,865,908**
2600/15	**קצבת גישור** תשלומי גמלאות לפורשים בהסדר הפנסיה הצוברת.	**141,344**

הצעת תקציב הביטחון לשנת הכספים 2026

(באלפי ש"ח)

תחום פעולה	תאור	תקציב 2026
2901	**עיר הבה"דים**	**1,000**
2901/02	**בינוי**	**1,000**
	הוצאות בינוי בגין הקמת קריית ההדרכה.	